TITUS POPOVICI

MOȘTENIREA

Scenariu literar

Titus Popovici

MOŞTENIREA

- Scenariu literar -

CUPRINS

ISCOADA
NEPOTUL
CĂLĂTORIA
KOSSOVOPOLJE
SILISTRA – 1393
ROVINE
ÎN ARDEAL
ÎNȚELEGEREA
CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE

Auto-prezentările mi s-au părut totdeauna deplasate, dacă nu necuviincioase. Dacă fac, totuşi, o excepţie este pentru că publicarea unui scenariu de film poate părea – la noi – o incongruitate. (Recent, un critic cinematografic care de mulţi ani rosteşte şi scrie cu elan ceea ce au mai scris şi alţii, cu precădere italieni, afirma ritos că filmul se poate dispensa de „scenariu", unicul creator fiind regizorul). Conform aceleiaşi mentalităţi publicarea unei piese de teatru (chiar mediocre) e un act de cultură, oricum; în timp ce a unui scenariu… Aşadar, consider că experienţa merită a fi făcută…

În altă ordine de idei, singura importantă de altfel în cazul acestui scenariu, sunt câteva precizări de ordin istoric.

Întrucât un film artistic nu este o *reconstituire ştiinţifică* în imagini, ci un act artistic de creaţie, care tinde să surprindă esenţa fenomenului sau evenimentului istoric, nici în acest scenariu nu mi-am propus o respectare *stricto sensu* a cronologiei, ori supunerea absolută faţă de litera documentului. Am căutat, dar nu e în căderea mea să apreciez în ce măsură am reusit sau nu, să înfăţişez una din coordonatele majore ale istoriei noastre naţionale: *lupta pentru independenţă* în pofida tuturor greutăţilor şi sacrificiilor cerute, luptă în care, de cele mai multe ori, cei a căror dezvoltare le-o asiguram prin jertfele noastre, ne-au lăsat singuri, conduşi de interese meschine şi egoiste.

În aceste rânduri doresc doar să precizez principalele „abateri" pe care le-am făptuit *conştient*, în favoarea – cred eu – a expresivităţii artistice, a clarităţii mesajului.

1) *Relaţia Bunic-Nepot (Mircea-Vlad Ţepeş).* Am sugerat că nepotul ar putea fi Vlad Ţepeş, într-adevăr nepot direct al lui Mircea cel Bătrân, dar care e foarte puţin probabil să fi avut 10 ani, sau chiar să se fi născut în timpul vieţii lui Mircea.

2) *Câmpia Mierlei.* Neputând şi neintenţionând să fac un *film cronologic*, am fost nevoit să pun pe seama bătăliei de la Kossovopolje unele evenimente şi personaje care au participat la bătălia, ulterioară, de la Nicopole, care a avut loc *după* cea de la Rovine. Aşadar, prezenţa la Kosovo a lui Mircea, Sigismund de Luxemburg, a cavalerimii apusene, este o licenţă artistică, necesară – socot – pentru a sublinia una din ideile de bază ale filmului şi anume că în faţa puhoiului otoman Mircea (ca mai târziu Ştefan cel Mare ori Mihai Viteazul) a fost singur; „creştinătatea" mulţumindu-se cu făgăduieli ori cu ajutoare

simbolice.

3) În acelaşi sens am contopit, ca personaje, pe Ştefan Lazarevici al sârbilor cu Marko Kraljevici (care a pierit la Rovine, luptând în rândul oastei lui Bayazid) pentru a simplifica înțelegerea dramei pe care au trăit-o cei ce s-au supus, politiceşte, turcilor.

4) Numele uzurpatorului nu era Neagotă, ci Vlad. Dar întrucât în film apar prea mulți Vlazi, cred că s-ar fi produs confuzie. De altfel în folosirea numelor proprii mi-am luat şi alte libertăți, căutând să leg – oarecum – sonoritatea lor, de caracterul personajelor. (Udobă, Iercău etc… etc.).

ISCOADA

1417. Înserare…

Prin codri neumblați, prin râpe întunecoase, prin vaduri de apă în care încep să lucească primele stele palide, pe şleauri acoperite de praf alb ca făina, – un călăreț al cărui păr argintiu îi cade pe umeri. Îmbrăcăminte simplă, de şiac, pieptar de zale, jumătate oştean de rând, jumătate țăran… Conduce calul cu pulpe de fier. În urma lui, ca o umbră, un însoțitor tot vârstnic, cu arcul pe umăr; cucura de săgeți saltă în galopul calului.

Într-un luminiş, unde s-au oprit, se iveşte – nu se ştie de unde – un oştean cu un cal de schimb. Călărețul descalecă, pripit; calul sforăie, nările i se umplu de sânge, cade greoi pe o parte; în agonia scurtă copitele scurmă şi spulberă frunzele adunate pe jos… Omul care a înfățişat calul de schimb pune un genunchi în pământ, sărută mâna bătrânului, ai cărui ochi au o lucire înghețată. Însoțitorul se ține deoparte, în umbră, tăcut.

— Cum e? întreabă oşteanul.

— Rău! zice scurt bătrânul.

Oşteanul are un râs stins, fără veselie: „Atunci e bine. Cu răul suntem învățați”…

Bătrânul, îl priveşte lung, enigmatic şi sub această privire, puțin depărtată, puțin tristă, oşteanul se tulbură: îşi trage cu un gest scurt, stângaci cuşma de pe pletele încâlcite: „Iartă vorba slabă…”

Dar bătrânul a dat pinteni calului care a pornit ca săgeata, făcându-se nevăzut sub bolta neagră a pădurii. Trecând pe lângă oşteanul încă speriat, însoțitorul îi aruncă, scurt: „Netotule…”

— Se ține bine, mormăie ivindu-se dintr-un tufiş un arcaş care până atunci fusese una cu pădurea; se ivesc păşind fără zgomot, ca vietățile pădurii şi alții.

— Slavă Domnului! răspunde primul oştean.

O rază de lună străbate frunzişurile. În clipa aceea toți, ca la un semn de nimeni dat, se fac nevăzuți… Pădurea pare pustie, ca la începuturile lumii.

Călărețul urcă un dâmb…

…şi deodată, în fața lui se iveşte Dunărea, strălucind de mulțimea focurilor de pe podurile de vase ce se întind dinspre malul drept. Se aud ciocăniturile celor ce muncesc la ele – şi mai departe, ca şi cum o puzderie de stele roşii ar fi căzut pe pământ, focurile taberei turceşti, zumzetul ei surd ca zvonul unui îndepărtat cutremur de pământ, care încetează pe

neaşteptate – parcă retezat – şi clipa aceasta de linişte e înfiorătoare; apoi ascuțit, sfredelind noaptea se înalță glasul muezinului: Allah-il-Allah-Muhammad-rassul Allah Allahu-Akbar…

Bătrânul îşi dă pe spate gluga de pănură groasă. Părul alb, buclat, îi cade pe umerii încă drepti, puternici.

Răsărind fără nici un zgomot din stufurile înconjurătoare, o siluetă înaltă se iveşte lângă el: e un bărbat tânăr, cu fața năpădită de o barbă deasă negru-albăstruie, în ținută uşoară de luptă: cămaşă de zale, jambiere şi genunchiere de oțel, spadă scurtă, lată, în teacă de piele. Cu o mişcare sprintenă pune un genunchi în pământ, îi ia mâna, o sărută, se ridică iute. Sunt umăr lângă umăr, păr alb-păr negru, în lumina rece a lunii.

Mircea îl priveşte cu o asprime sub care îşi ascunde iubirea de tată.

— Cum te lauzi, Vlade?

— Bine, Măria ta.

— Oastea?

— Gata.

— Căpeteniile?

— Cu credință până la moarte…

— Sunteți tineri, fiule… spune deodată Mircea, privindu-l ciudat. Sânge fierbinte. Vă perpeliți prin pustiurile astea…

— Slujba, Doamne… spune Vlad, ferindu-şi totuşi privirea…

— Aşa-i. Slujba… Adaugă încet, punându-i mâna pe umărul puternic, înzăuat: Slujba… copile…

Şi ca şi cum s-ar supăra pe el însuşi pentru această trecătoare înduioşare:

— Ai dat de ştire lui Izeddin? Unde-i luntrea? Vocea bătrânului e poruncitoare, joasă, aproape şoptită, ca şi cum ar şti că toți trebuie să-şi încordeze auzul ca să prindă înțelesul cuvintelor.

Tânărul Vlad Dracul încearcă să se împotrivească; tulburat:

— Măria Ta, slăvite tăicuță… nu e bine…

Bătrânul îl priveşte mirat. Vlad se tulbură, se înclină:

— Binevoieşte şi iartă.. Toate-s cum ai poruncit.

Coboară dâmbul, se înfundă, pierind, într-un desiş de sălcii strâmbe, negre, şi de stuf fără de sfârşit. De undeva, iarăşi parcă de nicăieri, apare, un oştean bărbos:

— Pe aici, după mine, țineți aproape…

Dar însoțitorul, umbra Voievodului, îl dă la o parte, mormăind cu glas gros:

— Vezi-ți tu de treaba ta…

— Acasă toate-s bune… spune Mircea, şi adaugă pe tonul lui egal, parcă obosit, parcă nepăsător, parcă desprins de cele lumeşti, care – de obicei – îi descumpăneşte pe cei cărora le vorbeşte. Mihail, frate-tău, umblă cu tertipuri…

Vlad trasare ca lovit în piept.

— Nu pot să cred, tată! Una ca asta nu poate fi!

Mircea îl priveşte, cu capul uşor plecat pe umăr.

— Crede şi nu cerceta… spune el, surâzând. Feciorul tău creşte. Îmi place de el.

O undă de neliniște umbreşte fața lui Vlad Dracul.

— E născut, Doamne, să slujească poruncilor țării, spune cu vocea uşor tremurând.

Bătrânul îşi apropie fața de a lui:

— De nevastă nu mă întrebi?

— Ce face? Tremurul vocii s-a accentuat.

— Bine. Face bine, spune bătrânul, parcă supărat, nu se ştie de ce.

Cu un clipocit înfundat, oşteanul-veşnic însoțitor. Mezea, trage o ciobacă primitivă, dintr-un trunchi scobit.

— Ştii şi vâslitul? Când vorbeşte cu el vocea lui Mircea e caldă, apropiată, ca şi cum ar vorbi unui copil.

— Lângă Măria-ta trebuie să ştii de toate, mormăie însoțitorul. Dă mâna, Doamne, să nu scapi în nămol şi să te îneci…

— Măria Ta… încearcă ultima oară Vlad, dar tace smerit sub privirea rece a tatălui său.

Fără nici un zgomot barca înaintează pe apele negre ale Dunării. În față, cu bărbia în pumn, Mircea ascultă vocea muezinului care suie, ca o pasăre de noapte, apoi se opreşte brusc – şi enormul zgomot al taberei se porneşte din nou, ca un vuiet de ape…

Din tufărişurile malului drept, o umbră apucă vârful bărcii, o trage pe uscat. Mircea sare apoi vârându-şi sub suman toporişca scurtă, de luptă, se ia după el, păşind sigur, ca şi cum ar vedea noaptea, cum şi vede.

*

La focurile ce sunt încinse mereu cu lemne, cu pomi şi cu mese şi paturi sfărâmate, cu icoane şi bucăți de paraclise, – resturile gospodăriilor şi bisericilor prădate de ordia otomană – imaginea apocaliptică a acestei armate, aşa cum o văd ochii lui Mircea ce-o străbate netulburat, pierzându-se prin liota de neguțători, de curve, de dervişi, de robi şi roabe cu straiele sfâşiate şi goliciunea lucind alb în vâlvătaia purpurie a flăcărilor alternând cu smoala nopții; totul într-o hărmălaie de

glasuri ce strigă, se ceartă, gem, hohotesc, căci la marginea taberei sunt akîngiii, avangarda de cercetare, de pradă şi de îngrozire; acum, în repaos, vând, schimbă ori joacă în zaruri lucrurile de pradă: odăjdii, cămăşi muiereşti de borangic, odoare bisericeşti pe care le spurcă, blănuri, arme, copii care urlă înfricoşaţi pe jumătate goi şi pe care-i pipăie lacomi, cu degete nervoase. Undeva, de un arbore stingher cu crengile chinuite, sunt spânzuraţi câţiva soldaţi şi un *yüzbaşi* cu blană de leopard pe umeri le strigă vina pentru care au trebuit să moară: au băut apă din fântâni, ori fântânile sunt otrăvite de ariergarda lui Mircea; în altă parte, într-o mare groapă devenită hazna, o mulţime de otomani se zvârcolesc în chinurile pântecariei sau otrăvirii; cai nechezând sălbatic, sărind peste trupurile adormite sunt duşi la adăpat din butoaie păzite de ieniceri întunecaţi şi impasibili care alungă cu bice plumbuite pe cel ce încearcă să-şi ogoiască setea din apa hărăzită cailor, mult mai preţioşi decât oamenii şi care întind zadarnic pumnii plini cu bani de aur, ori de argint…

… Un fel de „ţară a nimănui" desparte această hoardă plină de o viaţă sălbatică, neînfrânată – de tabăra ienicerilor, tăcuţi, fanatici, îmbrăcaţi în caftane lungi, albastre, şi cucă albă cu pene de struţ pe cap; iar în mijlocul acestui careu de fier, pe un dâmb, străluceşte cortul cât o cetate al sultanului Mehmet I Çelebi… În jurul cortului, pe mai multe rânduri, drepţi, tăcuţi, impenetrabili – ienicerii stau de strajă, drepţi, ca şi lăncile lor.

Oprit undeva, într-o mică vale, Mircea priveşte îngândurat acest zid omenesc, tăcut ca pietrele, nemişcat ca şi ele – în timp ce din cortul Sultanului răzbate, stins dar distinct, zvonul unei zgomotoase petreceri.

Un fâşâit de paşi prin iarba uscată îl face să se întoarcă. Ivit din intuneric, cu barda în mână, Mezea i s-a pus în faţă… Se aude un râs ca un chiţcăit, apoi în lumina părelnică, jucăuşă, se iveşte un bey mărunţel, în ţinută de luptă, cu chivăra cu ţugui ce-i acoperă jumătate de faţă, trasă mult peste turbanul de mătase albă. Un semn al lui Mircea şi Mezea se mistuie în întuneric.

— Ai venit totuşi! se miră beyul, pocnindu-şi fără zgomot palmele.

— Nu ne înţeleseserăm că am să vin, Izeddin-Bey? spune cu acelaşi calm, oarecum nefiresc, Mircea şi adaugă, parcă în treacăt: Sunteţi mulţi…

— Foarte mulţi, Emirdji. De data asta foarte mulţi…

— Atunci de ce nu treceţi Dunărea?

S-au aşezat între nişte scorburi. Din pricina întunericului, a

focurilor ce dănțuie ca nişte diavoli roşii, tot peisajul e straniu, nedefinit, amenințător; crengile unor sălcii bătrâne, negre, putrede, se răsucesc deasupra lor, ca nişte şerpi. Cei doi sunt cam de aceeaşi vârstă dar deosebirea dintre ei e izbitoare: turcul e agitat, aruncă priviri hăituite, trage cu urechea, din când în când îşi pune degetul pe buze, se frământă, îşi pipăie armele, în timp ce Mircea pare că se amuză de neliniştea lui.

— De ce nu treceți Dunărea? şi o rază de flacără depărtată face ca ochii lui să lucească reci, parcă de gheață.

Frământându-şi degetele subțiri, arămii, Izeddin vorbeşte în şoaptă, pătimaş, oarecum furios pe el însuşi că nu izbuteşte să clintească încrederea în sine (sau în ceva ce el nu izbuteşte să înțeleagă) a celuilalt.

— Pentru că... pentru că aşteaptă ca tu să înțelegi...

— Ce?

— Că nu te mai poți împotrivi... Emirdji. Atâta timp cât am nădăjduit că pot rămâne stăpân pe mine însumi, ți-am fost alături... N-am avut noroc, nici eu, nici tu...

Impasibil, Mircea ascultă. Cuvintele lui Izeddin ori necurmatul vuiet al taberei, nu se poate şti.

— Musa, fratele Sultanului, pe care l-am sprijinit după sfatul tău, e în lanțuri... Poate să-l omoare în noaptea asta, poate să-l ierte...

— De ce nu treceți Dunărea?

Fără voia lui, Izeddin mărturiseşte:

— La Rovine Mehmet, Sultanul de azi, era un copil. Dar s-a înfricoşat atât de tare, încât n-a uitat...

Un surâs fugar pe fața frumoasă a bătrânului Mircea.

— Şi ce aşteaptă? Să mor eu?

Izeddin-Bey îi ia mâinile, le strânge, se apleacă asupra lor ca şi cum ar vrea să le sărute ca să-l convingă; le scutură scos din fire:

— Venețieni, genovezi, creştini de-ai tăi sunt la el în cort şi-l linguşesc... De ce nu vrei să înțelegi? Ai rămas singur!

— Totdeauna am fost singur... aruncă, parcă în treacăt bătrânul.

— Ascultă bine... dacă mai eşti în stare să asculți... Genova, Veneția, Bizanțul au iscălit înțelegeri...

— Eu nu sunt neguțător, să-mi scot paguba pe spinarea țării...

— Ştiu. Eşti oştean. Cel mai bun al creştinătății. Dar dacă vei fi biruit acum... şi vei fi. O ştii. Atunci împrejurările vor fi altele... şi poate nici tu nu vei mai fi... cu încăpățânarea ta... Mulți dintre boierii tăi, cei mai apropiați, gândesc că a sosit

vremea să…

— Ştiu!

— Sigismund al Ungariei nu-ți va sări nici acum într-ajutor…

— Ştiu!

— La Curtea de Argeş pe ascuns… pe ascuns de tine… soli de-ai lui Mehmet… care sunt creştini de-ai voştri…

— Ştiu şi asta… Şi, spre mirarea celuilalt, începe să râdă. Apoi îi spune, cu un fel de bunătate: Ți-e tare frică, prietene Izeddin…

Ca izbit în piept, bătrânul turc are o tresărire de mânie, repede dispărută. Cu un zâmbet resemnat:

— Aşa este. Pentru că ți-am fost prieten. Ți-am fost aliat împotriva stăpânului de azi. O să mă cheme… în seara asta… sau mâine seară… S-ar putea să poruncească să fiu ucis pe loc, în fața lui… ori să mă trimită sol la tine, să te lămuresc… şi să-mi tragă în țeapă copiii dacă nu izbuteşte solia… ori să-i pară bine că n-a izbutit solia şi să-mi dea şefia akîngiiilor, poruncindu-mi să pustiesc totul… La noi, niciodată nu ştii ce-ți aduce clipa următoare…

— De aceea veți pieri. Cândva. Nu se ştie când, dar veți pieri. Tot ce-i clădit numai pe bunul plac al stăpânului, pe jaf, ori numai pe puterea săbiei nu dăinuie…

Cu mişcări nervoase Izeddin îşi descătărămează mantaua, i-o aruncă pe umeri… Îşi scoate coiful cu țugui şi obrăzar de zale şi i-l întinde.

— Vino…

— Vin.

Cu pasul lui apăsat, liniştit, Mircea îl urmează. Pe neaşteptate bătrânul bey se întoarce, cu un zâmbet răutăcios:

— Nu te temi că te dau pe mâna lui, ca să-mi răscumpăr păcatele?

— Nu.

— De ce?

— Pentru că… spre deosebire de frații mei creştini, voi aveți cuvânt. Şi-l țineți. Deocamdată.

— Atunci de ce nu vrei să te închini?

— Pentru că nu-mi place vorba asta. Şi mai ales ce e în spatele ei.

*

Cortul Sultanului Mehmet I Çelebi. O somptuozitate copleşitoare, totuşi având un aer forțat. Protocol exagerat, imitat după cel bizantin dar degradat, trivializat. Sclavi albi şi negri pândesc înfricoşați, să ghicească cea mai mică dorință a

mesenilor, care – deocamdată – admiră un spectacol: hadâmbi musculoşi cu trupul lucind de uleiuri se luptă pe covoare de Smirna; odalisce se răsucesc lasciv; scamatori fac giumbuşlucuri, totul amestecat, totul deodată fără nici o noimă, sub privirea placidă a lui Mehmet care seamănă uluitor cu tatăl său Bayezid Fulgerul, însă în trăsături, în gesturi, în priviri se vădeşte mai moale, mai perfid, mai ascuns.

Un sol plin de praf, se aruncă cu faţa la pământ:

— Lumină a Răsăritului, stăpâne, solia împăratului Grec Manuel se apropie…

— Să se apropie dar…râde Sultanul şi se întoarce spre vecinul său, un cavaler apusean în armură sub care se sufocă; e gras, mătăhălos, beat, cu părul năclăit în ochi – Jean de Nemours – străjuit fidel de pajul său, un adolescent de o frumuseţe răpitoare, cu gene lungi albăstrii, mereu plecate – pe care-l soarbe din ochi un şeic arab, negricios, uscat, ager ca un şoim.

Sultanul e numai lapte şi miere; încearcă izbutind pe jumătate, să imite „bunele maniere" care în epocă şi în acel spaţiu erau cele statornicite în Palatul Blacherne din mult jinduitul Constantinopol.

— Mărturisiţi, nobile comite Jean de Nemours, că nu aţi regretat „captivitatea" care, de la Nicopole, vă face nu ostatecul, ci prietenul şi sfătuitorul nostru în tainele felului de-a lupta al oştilor apusene…

— Mărturisesc! CONFITEOR! mugeşte contele, năuc, primind din mâinile de alabastru ale pajului o cupă uriaşă pe care o goleşte direct în gâtlej cu un gâlgâit fericit…

Replica sultanului a fost recepţionată de cei cărora – indirect – li se adresa.

— Şi eu mărturisesc, messer Giovani…se apleacă spre urechea vecinului său, un veneţian cu boneta de catifea mult trasă pe ochii osteniţi, trimisul Genovei – gras, tânăr, plin de sine – că spectacolul prostituării cavalerimii apusene în faţa Antihristului, mă îngreţoşează…

— Nu mai mult, messer Bartolomeo, decât s-a scârbit Consiliul celor zece al Serenissimei Republici Veneţiene, aflând că Genova… pe care o reprezentaţi cu atâta admirabilă abilitate… furnizează tunuri aceluiaşi Antihrist…

Sultanul i-a urmărit cu atenţie, luând delicat dintr-o cupă de aur smochine proaspete, pe care se mulţumeşte să le frământe între degete şi să le dea unei maimuţici, pe care un pitic o ţine de un lănţug de aur.

— S-ar părea, Messeri, că urziţi un complot împotriva

noastră…

Amândoi negustătorii se înclină profund:

— Într-adevăr, Stăpâne! complotăm cum să vă fim cât mai agreabili…

— Toarnă-mi vin, scumpul meu Anne! Schimonoselile acestor negustători îmi întorc maţele pe dos, spune cu vocea-i de bas şi ca să fie auzit, Jean de Nemours, instructor întru stratagie apuseană al căpeteniei necredincioşilor.

Perdeaua de mătase a cortului interior se dă la o parte: intră un fel de „Şef al protocolului" bizantin, care şi-a pus în slujba – otomanilor, încă fruşti, cunoştinţele şi subtilitatea, se prosternează, cu fruntea la pământ, apoi, ridicându-se, spune cu o voce răsunătoare, metalică.

— Sevastocratul Theophilos Kondilas, trimisul lui Manuel al II-lea Bazileu Autocrator al Constantinopolului şi căruia Strălucirea Ta îi îngăduie să se însuşi numească prieten şi aliat credincios, cere cu umilinţă favoarea de a-şi prosterna fruntea în ţărână, neputând suporta strălucirea sublimă…

(În timpul acestei litanii lătrate, cei doi emisari comerciali ai Republicilor Veneţiene şi Genoveze – şuşotesc: „Acum cinci ani era Parakimomen la curtea din Constantinopolis… Îl chema Theophrastos Dukas… S-a turcit. Grecii simt totdeauna de unde bate vântul"… „Ca şi pânzele corăbiilor genoveze"… „Am învăţat de la incomparabila şcoală a Veneţiei"… etc. etc. etc.)

Doi kitoniţi în costume strălucitoare menite şi ele să dea o înaltă idee despre măreţia curţii bizantine, intră şi intonează un salut din trompetele curbate de aur. Sunt urmaţi de patru oşteni-mercenari: un normand în zale de argint, cu teribila secure cu două tăişuri, un vareg bărbos cu pieptar de piele ţintuit în aur şi o spadă uriaşă dreaptă, un bulgar cu opinci din piele de cerb, un tuareg cu fruntea vopsită albastru şi ochii daţi cu henné, care înaintează şi depun în faţa Sultanului darurile tradiţionale: arme strălucind de pietre preţioase, şoimi, vase de aur; – în fine se îveşte şi înaltul demnitar bizantin, om în vârstă, cu o tăietură bizară a bărbii albe, cu faţa obosită dar arogantă, într-o strălucitoare ţinută de gală…

— Sunt curios… se va prosterna? întreabă destul de tare ca să fie auzit sau tocmai ca să fie auzit, messer Bartolomeo.

Sevastocratul se pierde o clipă, schiţează gestul înclinării; în clipa aceea – la un semn neglijent al Sultanului, fostul parakimomen înaintează şi cu un zâmbet obsecvios îl ia de braţ pe demnitarul bizantin.

— Măritul nostru stăpân vă îngăduie să nu vă prosternaţi cu fruntea în ţărână…

Abordând un zâmbet recunoscător, la fel de fals, Sevastocratul se înclină adânc, şoptind din colţul buzei, spre dragoman:

— Porcule…

— Invidiosule… susură acesta, suav.

— Primim bucuroşi aceste daruri, spune cu studiată nepăsare Sultanul Mehmet, făcând un gest plictisit să i se ia din faţă. „Vedem în ele chezăşia unei prietenii sincere”.

— Cine cucereşte pe cine? Turcii pe bizantini, ori aceştia pe turci?… Dacă luăm în considerare ipocrizia moravurilor… şopteşte, virtuos, messer Bartolomeo.

Sultanul a ridicat vocea; toţi ascultă încremeniţi.

— Căci dacă ţelul părinţilor noştri, în iureşul lor biruitor, a fost Constantinopolul, gândul nostru este altul. Chezăşia păcii. De aceea ne aflăm acum cu oştile noastre la Dunăre.

Meterhanalele răsună afară. Trag tunuri. Perdelele cortului mare, în care – ca într-o găoace de mătase – e cortul de gală, se dau la o parte: o mulţime de curteni, dar mai ales de căpetenii militare pe faţa cărora sclipeşte un zâmbet sfidător, privesc ceremonia diplomatică… Printre ei, mult în spate, Mircea, cu obrazul ascuns de coiful lui Izeddin…

Cu un gest elegant, în timp ce kitoniţii intonează din trompetele lor de aur sunete marţiale şi vag religioase, Sevastocratul răspunde:

— Dorinţa cea mai arzătoare ce incendiază cu focul ei roditor inima îndrăgostită de pace a stăpânului meu… Bazileul Autocrator…

(Messer Giovanni comentează: Ai văzut, messer Bartolomeo, cât au decăzut? N-are curajul să pronunţe adevăratul titlu al Bazileului: „De Cristos iubitul şi de Cristos iubitorul împărat Autocrator”… „Se simt pierduţi” etc.)

— …este ca, împreună lucrând pentru binele popoarelor ce se aşează smerite sub părintească oblăduire…

— Dar nu se aşează! plezneşte, spărgându-se de mânie reală ori jucată, vocea Sultanului.

S-a îmbujorat la faţă. Toţi îl ascultă, ţinându-şi răsuflările.

— Cel ce ne pândeşte din bezna de dincolo de Dunăre, netrebnicul ghiaur Emirdji, netrăgând nici o învăţătură din înfrângerea pe care părintele nostru Strălucitul Sultan Bayezid a prăvălit-o asupra lui la locul numit Rovine…

(În timp ce Sevastocratul „soarbe” cu diplomatice delicii aceste cuvinte, messer Giovanni şi messer Bartolomeo, care alcătuiesc un fel de „cor” îşi şoptesc: „Parcă la Rovine românii l-au zdrobit pe Bayezid…”).

— Dilecte amice, istoria popoarelor mici, indiferent cum a fost ea", o scriu popoarele mari, după dictarea providenței şi a trufiei lor…

Sultanul continuă, ațâțându-se singur, ceea ce sclavilor le produce o cumplită spaimă, ca şi cum ei ar fi vinovați de această mânie, ce repede se poate abate, să se descarce, asupra capetelor lor…

— A îndrăznit el… un vierme! să se amestece în treburile noastre de succesiune… Să sprijine, împotriva noastră pe fratele nostru rătăcit, Musa…

Messer Giovanni (ori Bartolomeo, n-are importanță care) zice cu o strâmbătură: .

— Mă tem că vom asista la un epilog sângeros al acestei cine, altfel demnă de un Lucullus oriental…

După ce a rămas nițel pe gânduri, Sultanul devine „curios":

— Fratele nostru e bine? Are tot ce-i trebuie?… Tonul e dulceag. Fața ambasadorului căruia îi este destinată această demonstrație, e impasibilă.

După o închinăciune adâncă, Dukas, fostul parakimomen raportează:

— O duce numai în huzur… şi-n fiece clipă buzele lui înalță mulțumiri înlăcrimate către fratele său milostiv…

— Mi-e dor să-l văd… Pe unde se va fi aflând?… se „interesează" Sultanul.

În clipa următoare, zornăind din lanțuri, o momâie păroasă, în zdrențe imunde, cu picioarele goale, pline de răni ulceroase şi cu ochii rătăciți, este adusă pe sus, căci nu poate umbla – de doi ieniceri tineri, frumoşi, impasibili.

— Iertare… iertare… frate scump şi Stăpâne… Buzele vinete, crăpate, buboase dezvelesc o gură fără dinți…

— Aud că ai de toate… Ce-ți mai dorești bunul meu frate care atâta m-ai iubit? întreabă Sultanul cu bunătate.

— Moartea… şopteşte Musa.

În spatele lui s-au ivit, imediat, doi gealați unul cu un iatagan strălucitor, celălalt cu un şnur de mătase neagră, la capete cu două bule mici de aur…

— Cuvine-se să nedreptățim un frate scump şi credincios neîndeplinindu-i dorința? se întreabă Sultanul, întorcând imperceptibil capul spre gealatul ce ține, cu solemnitate, şnurul. Acesta, cu o mişcare abilă îi înfăşoară gâtul, rupându-i totodată grumazul: troznetul sec se aude distinct. Trupul slăbit al fostului sultan Musa Çelebi, n-are nici o tresărire măcar: gealatul se înclină, ca un actor ce-ar aştepta aplauze.

— Bine, spune Mehmet apoi, grațios, Sevastocratului: Cred

că prietenul şi aliatul nostru Bazileul Manuel va fi mulțumit. Căci fără ajutorul său, răposatul nostru frate Musa… (cineva acoperă trupul cu un covor subțire) ar fi ajuns unealta lui Emirdji Valahul, ale cărui pofte de mărire țintesc spre Constantinopol…

Sevastocratul spune, cu studiată neglijență:

— Noi l-am sfătuit mereu pe Mircea care se intitulează sfidător „mare voievod şi domn, singur stăpânitor a toată țara Ungrovlahiei şi a părților de peste munți, încă şi spre părțile tătărăşti şi herțeg al Amlaşului şi Făgăraşului şi domn al Banatului Severinului şi de amândouă părțile peste toată Podunavia, încă până la Marea cea Mare şi singur stăpân al cetății Dârstor.”… l-am sfătuit să-şi vadă de lungul nasului… încheie vulgar Sevastocratul.

Sultanul care a ascultat cu vizibilă enervare înşiruirea titlurilor lui Mircea, spune mâncând cuvintele:

— Atunci sfătuiți-l… pentru ultima oară! Mergeți în satul său, la Curtea de Argeş unde-şi creşte porcii şi oile… şi sfătuiți-l!

— Dorința Majestăți voastre e poruncă pentru mine…

Sultanul continuă:

— …Bătrânul ghiaur, căzut în mintea copiilor, nu vrea să stea de vorbă cu nimeni… (din nou cei de față îşi țin respirația întrucât nu ştiu nici ce se pregăteşte, nici ce va urma)… credinciosul nostru Djandjaroglu Izeddin, Beyul de Kastamonu… E bătrân, s-ar putea bănui că e şi înțelept. Dar oare mai trăieşte? Nu l-am văzut de mult… Ne ocoleşte. Nu ştie cât îl iubim…

Ca împins de o mână nevăzută, bătrânul bey mătură cu barba sa albă, rară, covorul din fața Sultanului.

— Lumină a Răsăritului, mângâierea credincioşilor, sprijin al celor slabi…

— Tot aşa îi spuneai şi acelui câine! – zice Sultanul, un gest spre cadavrul fratelui său.

Gata să intervină, căci nu se ştie ce va hotărî Sultanul în clipa următoare, cei doi gealați îl încadrează pe Izeddin…

— Nu… nu… zice Sultanul. Poate mai târziu… Dacă nu-şi va îndeplini solia… Căci îi încredințăm solia să ne aducă închinarea valahului… Să-i spună că e destul să ridicăm degetul mic şi să-l zdrobim… dar că vrem pace…

— Am înțeles, Stăpâne…

— Şi acum… Sultanul bate din palme. Meterhaneaua scoate sunete stridente. Pânzele cortului interior sunt trase astfel încât curtenii şi ostaşii să nu mai asiste la ceea ce va urma: un stol

de cadâne intră grațioase, fâlfâind mătăsurile subțiri ce le acoperă trupurile tinere şi goale.

Jean de Nemours mugeşte:

— De atâta subtilitate grecească, mi s-a uscat gâtlejul!

Frumosul paj, cu ochii plecați, îi toarnă vin.

Doi robi târăsc de picioare hoitul fostului sultan Musa. Trec prin fața celor doi italieni.

— Ați avut o imagine, messer Bartolomeo, de cum va arăta Europa, sub luminata stăpânire otomană... printre altele şi cu ajutorul nostru...

În ciobeica ce-l duce peste Dunărea cea năpădită de ceața dimineții, Mircea e cufundat în gânduri...

NEPOTUL

1417. Curtea domnească de la Argeş. În zori.

O dâră de lumină străbătând vitraliul unei înalte ferestre ogivale, luminează misterios o sală înaltă, cu bolți svelte, cu o mare sobă de faianță ale cărei cahle reprezintă scene de turniruri cu cavaleri apuseni.

În mijloc, pe dalele de piatră, o armură completă, pentru trupul unui copil, străluceşte ca argintul.

Într-o strană incomodă, pe pupitrul căreia lumânările de ceară de albine au ars de mult, un călugăr doarme sforăind subțire, cu degetul încremenit pe o bucoavnă din care pesemne citea când l-a pălit somnul.

Baldachinul unui pat uriaş, cu coloanele fin sculptate se dă încet, cu grijă la o parte şi se iveste feţişoara subțire, plină de viață, de neastâmpăr, a unui copil în jur de zece ani. Ochii foarte mari, negri, cercetează odaia, ca şi cum ar vedea-o pentru prima dată... Lipăind cu tălpile goale şi ținându-şi poalele cămăşoiului de in, să nu se târâie pe jos, se învârte, țopăie în jurul armurii, sărutând-o ca pe o ființă vie; îşi dă pe ochi, cu două degete, strâmbându-se cu nițică apă neîncepută dintr-un lighenaş de argint; îşi trage nişte ciorecei negri şi încălțări de piele roşie cu vârful lung şi ascuțit, totul cu mişcări pripite... apoi aşează ligheanul cu apă în echilibru instabil deasupra capului călugărului, astfel ca la cea mai mică mişcare să-l inunde... Iese ca o vulpe...

... se strecoară în cămările domneşti, pline ochi cu butoaie, balerci, cărnuri, şunci afumate, grâne, faguri, peşti afumați... îşi întinge degetele în ulcioarele cu miere, lingându-şi-le cu nesaț, se luptă cu nişte şunci şi table de slănină care devin „duşmani" şi sunt căsăpiți cu un cuțitoi găsit prin preajmă, apoi se cațără pe o lucarnă, trece pe o cornişă care de veche ce e se îndoaie sub puțina lui greutate, gata să-l azvârle în şanțul de apărare; se ghemuieşte în arcada adâncă a unei ferestre, privind cu o ciudată şi încordată curiozitate ce se petrece înăuntru.

O încăpere mobilată în stil oriental, înăbuşitor; un bărbat subțire, cu o barbă neagră foarte ciudat potrivită din brici şi trăsăturile marcate de o nesinceritate devenită a doua natură, îşi dezbracă rasa de călugăr – o rasă veche, murdară, flendurită parcă de câini, sub care poartă un costum bizantin, simplu: tunică până peste genunchi, pantaloni pe picior, cizme de marochin.

În clipa când intră Doamna Elisaveta, soția lui Mihail, fiul mai mare al lui Mircea – o femeie la vreo 40 de ani, uscată, păstrând urmele unei foste frumuseti pe care însă a întunecat-o definitiv pizma şi vanitatea, poartă „*la coiffe*" occidentală, ce atârnă dintr-o pălărie ascuțită şi lungă, iar trena e dusă de un paj abia ieşit din copilărie. Sevastocratul Kondilas se înclină începând, numai din buze, căci gândul îi e vizibil în altă parte, un complicat compliment:

— Aşa cum dimineața, alungând cu degetele ei de roză negurile nopții ne răcoreşte inima, tot astfel…

— V-a văzut cineva intrând? îi taie avântul autoritara doamnă. Vocea e neplăcută, scârțiitoare.

— Numai în rasa acesta puturoasă de călugăr slavon, Slăvită Principesă. Pot îndrăzni să întreb dacă şi-a făcut strălucita apariție Măria Sa Mircea, ilustrul apărător al Creştinătății?

— Nu. Se face nevăzut cu zilele… cu săptămânile… şi tot timpul ai simțământul că e undeva pe aproape, că va răsări pe neaşteptate, nu se ştie de unde… Dar se află aici, soțul nostru, Principele Mihail, domnitor regent…

— Nu voi ascunde perspicacității incomparabile a Măriei Tale, că tratativele cu Voievodul Mihail merg greu… Tot timpul pare că… ar avea nevoie de o încuviințare…

— Da… spune ea, cu buzele subțiri strânse. Apoi privindu-l în ochi: Se teme. Dacă află bătrânul…

— Care se zice că ar fi bolnav…

— Bolnav? râde ea. Toată ziua călare… Prin păduri… la oaste… Oaste care numai el ştie unde se află… Căci în Oastea cea Mică, a boierilor, nu mai are încredere…

— Cum merge pregătirea Ilustrului vostru fiu, prințul Dan, care – în cazul când se va ajunge, totuşi, la înțelegerea paşnică şi înțeleaptă pe care-o dorim, în interesul Creştinătății, va reprezenta Curtea domnească de la Argeş pe lângă strălucitul Padişah?

O infinită mândrie maternă se zugrăveşte pe fața, odată frumoasă, acum vădind numai autoritate nesigură de ea însăşi, numai voință şi încăpățânare, însă lipsită de lumina inteligenței, a doamnei Elisaveta.

Bate din palme. Doi slujitori, făcând temenele stângace, introduc pe Dan, adolescent cam puhav, îmbrăcat într-un strălucitor veşmânt apusean, dar cu un mic turban de mătase vişinie ce-i acoperă urechile, nițel clăpăuge.

Kondilas se înclină adânc. Tânărul îi răspunde la fel, căutând aprobarea în ochii, acum topiți, umeziți de dragoste ai mamei. Vocea însă dezminte sentimentele ce o animă: e aspră,

tăioasă:

— Fiule!... Acum ne vom închipui că eşti în faţa Măritului Padişah şi i te închini după cuviinţă... şi după cum ai căpătat învăţătură.

Dan îl priveşte lung pe Kondilas, ca şi cum l-ar cântări, apoi se prosternează cu eleganţă, rostind cu glas cântător:

— Lumină a Răsăritului, mângâierea credincioşilor, toiag al celor slabi...

Când se ridică, doritor de-a fi apreciat, se trezeşte cu un pumn de noroi, grăinaţ de ciori şi pietricele, pe care micul Vlad – vărul său primar – le-a adunat de pe prichiciul ferestrei şi i le-a aruncat în obraz.

Cu un strigăt de mânie Doamna Elisaveta se năpusteşte spre fereastră, dar nu mai e nimeni. Vlad a sărit în gol...

... şi se opreşte pe umerii unui străjer mustăcios, căruia îi face semn cu degetul la buze, să nu-l dea de gol.

— Auleu, Măria Ta, odată ai să-ţi rupi oscioarele...

*

Pe întunecatele coridoare ale palatului o forfotă ciudată: tot felul de figuri, înveşmântate astfel ca să nu atragă luarea aminte, dar tocmai din această pricină, prin aerele tainice cu care se strecoară pe lângă pereţii acoperiti cu arme, atrag luarea aminte a micului Vlad (a cărui cămaşă albă e acum ruptă şi neagră de murdărie) şi care îi urmăreşte...

Doi dintre ei, Paharnicul Ene Udobă, mărunt, grăsuliu, cu carnea obrajilor ca gelatina, părând mereu că se teme să nu primească un picior în spate, şi celălalt, înalt, cu picioarele arcuite, faţa foarte neagră în contrast cu părul alb, om încă tânăr, Slugerul Iercău, se strecoară spre o capelă interioară, mică, înăbuşitoare din pricina fumului de tămâie pe care un protodiacon o împrăştie cu mişcări nervoase, ca şi cum ar vrea să ascundă ce se petrece înăuntru; şi tocmai din pricina fumului des micul Vlad se strecoară nebăgat în seamă, se caţără în clopotniţă, de unde vede ce se petrece în pronaos. Aici Mihail, fiul mai mare al lui Mircea, la vreo 40 de ani, frumos, ocolind însă mereu privirile celui cu care vorbeşte, stă, cam incomod din pricina îngustimii locului. Înghesuit într-un bărbat puternic, roşcovan, cu părul galben ca paiul tuns cu oala care – mânios – bate darabana cu degetele pe genunchi. Când intră şi cei doi boieri, atmosfera devine sufocantă; par că sunt încuiaţi într-un dulap.

— Paharnicul Ene Udobă... şi Slugerul Iercău... zice Mihail, cu o voce foarte subţire pentru trupul său împlinit. Are şi o uşoară sâsâială.

— Îi cunoaştem. Şi vocea străinului, Kazimierz Jagellon, se înalță făcând să vibreze aerul în jur, spre neplăcerea lui Mihail care-i face semne inutile.

— Este strigător la cer ca eu, trimisul Regelui Vladislav al Poloniei, eu însumi un Jagellon, să fiu nevoit a umbla pe ascuns, în straie de popă eretic, pline de păduchi, numai pentru că voievodul Mircea, pe care moartea pare să-l fi uitat…

— Puneți strajă gurii, Cneazule Kazimierz! se mânie, pentru o clipă schimbându-se cu desăvârşire, Mihail, în timp ce Ene Udobă aruncă priviri hăituite în toate părțile. Dar trufaşul polon nu dă atenție întreruperii.

— … nu vrea să înțeleagă că stăpânul meu nu se poate lăsa acum târât într-un război fără rost şi fără sorți de izbândă. Regele Sigismund al Ungariei atâta aşteaptă, ca oastea polonă să se depărteze de granițele noastre pe care le priveşte cu ochi lacomi…

— Tractatul dintre Maiestățile lor Vladislav al Poloniei, Sigismund al Ungariei şi tatăl nostru, Mircea Voievod, alături de care domnim, prevedeau intrarea în luptă îndată ce păgânul s-ar fi ivit la Dunăre… spune cu reproş Mihail.

— Întocmai, cum ați binevoit a spune, Măria Ta… zice Ene Udobă.

Polonezul țistuie supărat.

— Nu poate voievodul Mircea pricepe că Padişahul vrea pace spre miază-noapte, ca să-şi încheie odată socotelile cu Bizanțul! spune solul polon, trecând peste menționarea tratatului. Bizanțul e un cap fără trup, un măr copt, un cuib al schismei…

— Trimisul Bizanțului… şi el silit a umbla în haine răpănoase, ne îndeamnă, la rândul său, la înțelegere cu Padişahul, care având astfel drum slobod către Ungaria şi Polonia şi-ar întoarce ochii dinspre Constantinopol…

— Întocmai, cum ați binevoit a spune… zice Ene Udobă.

— Dar Măria Ta, care curând vei fi singurul stăpân al țării, Măria Ta ce gânduri ai?

Mihail caută sprijin la cei doi boieri, care îşi feresc privirile. Spune cu amărăciune:

— N-au trecut trei ani de când vecinii noştri, regii Poloniei şi Ungariei, s-au legat cu înfricoşat jurământ…

Polonul îl priveşte cu un fel de milă:

— Serenissime Princeps! Veți domni în curând, singur. E bine să ştiți că tratatele sunt nişte petice de piele de viței… Mai bine sau mai rău tăbăcită…

— Aşa e! Aşa este! Țara are nevoie de pace! spun cei doi boieri. Văzând că Mihail se încruntă, Ene Udobă o drege:

Bineînțeles, dacă Măria Ta, crezi altfel, altfel să fie!

De sus de unde e cocoțat, micul prinț aruncă un colac de funie care se încolăceşte ca un şarpe, ori ca un laț de ştreang în jurul gâtului gros al lui Ene Udobă…

Cu mişcări sprintene de veveriță, copilandrul se agață de funia clopotului, îşi face vânt, dezlănțuind un dangăt cumplit, ca la foc, ori ca la năvală de tătari şi țâşneşte ca dintr-o catapultă pe o fereastră, trezindu-se pe acoperişul foarte înclinat, pe care alunecă rostogolindu-se ca pe un derdeluş. În ultima clipă se agață de streaşină, şi, rămânând cu picioarele bălăngănindu-i-se în gol, începe să se vaite, disperat:

— Auleu, auleu, mă prăpădesc!

— Săi! se aude de jos o voce groasă şi chiar sub el, călare, e Mircea, ostenit, plin de praf, cu fața ca o mască aspră, dar ochii mijind uşor a râde.

Îl prinde în brațe, se uită întunecat la el; copilul se sperie şi zice: „Nu mai fac!" bătrânul decalecă sprinten cu el în brațe şi deodată fața plină de riduri i se desprinde într-un zâmbet care-i dezveleşte dinții foarte albi şi puternici.

— Hai iute, să nu ne vadă cineva…

*

Un foc mare arde într-un cămin de piatră, străjuit de herbul țării. Mircea, într-un strai simplu de in, se odihneşte într-un jilț cu spătar înalt; ține ochii închişi şi abia răsuflă. Copilul care un timp i-a străjuit somnul, zice pe neaşteptate:

— Nu-mi place când stai cu ochii închişi. Parcă eşti mort. Ochii albaştri se deschid: copilul e serios, grav, cu băria tremurând. Se încruntă şi zice, căutând să-şi îngroaşe vocea:

— Umbli creanga, om bătrân, în loc să-ți odihneşti oasele hodorogite!

— Cine zice asta?

— Mama mea. Ea zice cu draogste. Mătuşa Elisaveta. Ea zice cu duşmănie.

— Măi! Ai o minte cât patru dascăli din Vizanț. Am să te trimit să te târguieşti cu Mehmet Sultan!

În clipa aceea, o schimbare cumplită, se petrece pe fața copilului: trăsăturile i se boțesc, gura i se strâmbă, începe să tremure tot, ca de friguri, cu o mişcare nestăpânită se aruncă la picioarele bătrânului, care s-a speriat de această prefacere, îi îmbrățişează genunchii şi plângând fără lacrimi, cu atât mai sfâşietor:

— Nu! Nu! Nu! Te rog, cu lacrimi, Bunule, nu mă trimite la turc! Nu vreau să cad pe brânci în fața lui, nu vreau să mătur țărâna cu fruntea! Nu vreau să umblu în şalvari de mătase,

ca…

Degetele de criță ale bătrânului îi prind bărbia, îi ridică obrazul.

— Ca cine?

— Ca vărul Dan!… Pe el îl învață… cum să se poarte… turceşte… când va fi os… ostatec…

Încet, Mircea se întoarce spre Mezea:

— Ce zici de asta? Dar acesta, impasibil, propteşte, uşa cu spatele, rezemat în baltagul său cumplit.

*

Făclii înfipte în pereți alungă umbre părelnice pe înalții pereți ai Sălii de Sfat, zmulgând – când şi când – întunericului fețe bărboase de boieri, toți în vârstă, obrazul frumos al lui Mihail, ai cărui ochi nu îndrăznesc parcă să se ridice spre fața de o seninătate de nepătruns a lui Mircea, care acum poartă straiele obişnuite, bizantine, de curte.

Sub tronul său, s-a strecurat ca o şopârlă nepotul şi roteşte ochi de vietate a pădurii. Pe neasteptate mâna lui Mircea îl înhață de chică, copilul e gata să scape un țipăt, dar mâna voivodului îl mângâie uşor pe creştet, ca pe un cățelandru, dându-i de înțeles să nu se mişte, să nu-şi trădeze prezența. Priveşte în jur. Zâmbeşte. Un zâmbet ciudat, care-i înfioară pe Ene Udobă şi pe Iercău. „Ştie!" şopteşte Iercău, „Dumnezeu să ne aibă în sfânta lui pază!" fac, fără glas, buzele groase, acum albe, ale lui Ene Udobă.

Mircea cel Bătrân vorbeşte cu un glas jos, parcă ostenit, mai mult adresat lui însuşi:

— Boierii tineri sunt la oaste. Păzesc hotarele. Păzesc rânduiala. Am rămas noi, cei trecuți prin multe. Poate prin prea multe. Prin toate. S-ar zice că am agonisit mai multă minte. Să vedem.

— Aşadar, cu ce sfat îmi luminați bătrânețele, boieri dumneavoastră? După ce o viață de om ne-am împotrivit… acu' ne închinăm păgânului? Aud?

Voievodul Mihail îşi drege glasul. Tuşeşte… şi tace.

— Ai zis ceva, fătul meu?

— Nu. Adică… după ştirile ce le trimite fratele nostru Vlad, de la Dunăre, turcii-s mulți.

(Undeva – în această umbră sfâşiată de pâlpâirea fumegândă a făcliilor totul e nesigur, întunecat, şi oamenii şi lucrurile şi locurile, – în dosul unei perdele Doamna Elisaveta îşi muşcă furioasă buzele subțiri. Cu o politețe mai ofensatoare decât o injurie, Sevastocratul Kondilas spune suav: — Măria sa, principele co-regent, are un ascuțit spirit de observație… Dacă

îndrăzneala de-a avea o părere ar fi pe potriva lui…)

— Aşa e! zice Ene Udobă, tremurând de spaima că îndrăzneşte. Sunt mulţi, bată-i Dumnezeu!

Un boier troienit de ani, dar cu o privire de şoim scăpărând de sub pleoapele grele, încearcă, strivind un geamăt între dinţi, să se ridice.

— Poţi vorbi şi şezând, Spătare Brudea! spune Mircea blând, cu un fel de tristeţe pentru anii ce-au trecut.

— Pot, dar nu se cuvine! se aude glasul gros, hârâit, al bătrânului care, cu un efort cumplit, se ridică din jilţ. Îl priveşte de sus, cu o mare trufie, pe Ene Udobă. Şi dacă ne punem în genunchi, mă Udobă, crezi că o să se împuţineze? Şi cu un gest al umerilor se întoarce spre Mircea. Măria Ta, o viaţă are omul… şi o cinste. Şi o sabie să moară cu ea în mână. Întru păstrarea cinstei şi pildă pentru urmaşi…

Dând din cap, a smerită aprobare, Udobă şopteşte: „Îl caută moartea şi boşorogului îi arde de războaie…”

— Nu-ţi şuşoti părerile, paharnice Udobă. Spune-le tare. Luminează-ne. Ceva în tonul lui Mircea îl înspăimântă iarăşi pe Ene Udobă. Se ridică, repede, prea repede, cu tot trupul rotofei, şi se înclină cu un zâmbet larg, plin de adoraţie… Dar nu spune nici un cuvânt.

— Nu ţi-am auzit părerea, stăruie Mircea. Cum facem?

— După voia Măriei Tale! strigă, plin de avânt Iercău, ferindu-şi însă ochii alunecoşi.

Mircea nu-l bagă în seamă. Iarăşi s-a închis în sine şi vocea lui, surdă, pare că vine de la mare depărtare:

— Să le stăm în cale… zid… pe acest pământ al nostru… ori să ne grăbim la înţelegere, ca ei să înţeleagă că ne socotim slabi, că ne e frică…

Tăcere. Udobă, şi Iercău, privind pe furiş, îşi alcătuiesc, şi ei, o înfăţişare la fel de hotărâtă ca a celorlalţi boieri…

— Fie voia Ta, Doamne! strigă Ene Udobă… Fie voia Ta, că pre toate le ştii mai bine decât noi!

Mircea se ridică, îngândurat. Toţi fac la fel. Unii cu greu. Dar Ene Udobă, oricum, a fost primul. Mircea cu bărbia în piept trece printre ei. Pe neaşteptate, se opreşte:

— Cine n-are părere… chiar alta decât a mea… şi nu-i bărbat să o susţie… acela nu mi-e prieten!

Şi Mircea porneşte spre uşa mascată de perdeaua din dosul căreia Elisaveta şi Kondilas se mistuie grăbiţi.

Pintenii de argint ai Voievodului clincăne argintiu. Clincănitul încetează. S-a oprit. Se întoarce. Spune în şoaptă: „Nici mie, nici Ţării…”

După plecarea lui, o clipă de tăcere, apoi desluşit se aude un oftat şi grupuri-grupuri, nedesluşiți în lumina, pe sfârşite, a făcliilor, boierii – se adună, îşi vorbesc agitați, în şoaptă, – Mihail rămas singur îşi muşcă buzele, apoi o ia, pe urmele tatălui său.

— Trebuie să plecăm, să nu fim în ochii moşneagului… spune Iercău, aruncând priviri hăituite, ca şi cum s-ar teme să nu apară Mircea de undeva şi să-i pună mâna morții pe umăr.

— De nebun şi de moarte n-avem cum scăpa… se lamentează Ene Udobă. După o ezitare, Iercău îi şopteste ceva la ureche. Udobă se înviorează, apoi se sperie de această mişcare de speranță; apoi murmură ca şi cum şi-ar rosti propria condamnare la moarte:

— Aşadar s-a întors! Numai la el ne e nădejdea!

*

De sub tronul domnesc, micul Vlad urmăreşte totul cu ochi de cărbune viu.

*

O nelinişte surdă stăpâneşte Curtea: doamne, domnițe – foarte tineri şi foarte bătrâni boieri – căci cei în puterea vârstei sunt la Dunăre cu oastea, toți se foiesc, nu-şi găsesc locul, aşteptând ivirea Domnitorului. Aici în această sală, lumina din sutele de făclii, e mai vie, dar cu toate acestea umbre lungi se alungă şi dănțuie pe pereții de piatră.

În jurul pereților, ca nişte stane de piatră, străjile sprijinite în halebarde, cu lumina jucând pe zalele noi.

Undeva, într-o firidă, în penumbră, o foarte frumoasă şi încă tânără domniță, îmbrăcată după moda apusului, – adică cu pieptul şi umerii trandafirii acoperite vag de un voal transparent şi talia strânsă până la sufocare, – e înghesuită de un tânăr paj cu ochii mari, umezi de adorație, în ținută de cavaler apusean. Râsul lor se aude necuviincios de tare…

Frumoasa doamnă, dă usor peste mâna îndrăzneață a pajului.

— Nu se cade să ascult asemenea vorbe, cavalere Aliman, se alintă ea… şi oricum… eşti un copilandru…

— Dă-mi prilejul să-ți arăt că nu sunt… Lasă descuiată uşa iatacului…

Ea râde plin, aţâţător…

— În Țările Apusului, pe unde te lauzi că ai umblat, ştiu că dragostea cavalerului e neîntinată de pofte…

— Ăia-s papistaşi… eu-s român, floarea mea…

— Sunt o femeie bătrână…

E rândul lui să râdă sănătos, țărăneşte, dar râsul îi îngheță

pe buze.

— Pot să aflu şi eu pricina veseliei? – se aude vocea seacă a lui Mircea. Tânărul a încremenit. Buzele lui se mişcă în gol.

Femeia, cu dezinvoltură, deşi privirea ei hăituită o dezminte, după ce face o reverență adâncă, spune:

— Îi povesteam cavalerului Aliman, feciorul Paharnicului Ene Udobă, ce ne scrie din tabără soțul nostru, voievodul Vlad…

— Se pare că scrie lucruri înveselitoare!

Din sprâncene îi face semn lui Aliman să se îndepărteze, ceea ce acesta face, cu grăbire, împiedicându-se în pintenii lungi. Când se întoarce spre Domniță, fața bătrânului e înnourată şi tristă.

— Ascult, noră Irină.

O clipă teama zgribuleşte umerii goi ai femeii. Apoi, sfidătoare, dar cu vocea tremurând:

— Sunt tânără…

Mircea o priveste cu milă.

— Nimeni nu este atât de tânăr, să nu poată fi zidit într-o mânăstire, dacă uită cele cuvenite!

Albă ca varul, ea se înclină adânc. Glasul voievodului e surd.

— Îmi place de feciorul tău… Vezi să nu!

Şi porneşte spre curteni care, la apropierea lui, se înclină, tăcuți.

Numai doamna Elisaveta îl înfruntă, ceea ce – neaşteptat – aduce un zâmbet tineresc pe buzele voievodului.

— Unde e nepotul nostru, Dan? Nu-l vedem.

— Doarme… dar sub privirea devenită de gheață albăstrie a bătrânului face o reverență adâncă, şoptind umilă: Măria Ta, stăpâne…

— Dorim să-l vedem!

Urmată de doamnele ei de companie, Elisaveta se îndreaptă spre ieşire, cu umerii rigizi…

Deşi e cu spatele, cercetând fețele ce-l înconjoară, Mircea parcă simte foiala lui Iercău şi Ene Udobă, care s-au apropiat dar nu îndrăznesc să-i grăiască..

— Ce e, boieri dumneavoastră?

— Măria Ta, soarele nostru dătătoriu de viață, se smereşte unsuros Udobă, în timp ce lui Iercău îi bâțâie fără voia lui un picior, am avea o rugăminte prea plecată…

— Să auzim…

— Dorind să ne dăm viața, cu armele-n mâini, pentru coroana Măriei Tale, prea smeriți îți cerem să îngădui să lipsim de la curte o vreme.

— Puțină vreme, puțină vreme… sare Iercău, pândind trăsăturile lui Mircea.

— Ca să adunăm cetele noastre, să le cercetăm armele şi să ți le aducem!

Mircea îi măsoară de sus până jos şi sub privirea aceasta, din nou descumpănitoare, pentru că e plină de veselie, de înțelegere dar şi de o ascunsă milă, cei doi nu mai ştiu ce să facă cu mâinile…

— Ce-mi aud urechile? V-a venit poftă să vă zbenguiți cu sabia pe pielea păgânului, ca pe vremuri?

— Ne-a venit! Ne-a venit! bate din palme Ene Udobă.

— Ca pe vremuri… spune trist Mircea şi le întoarce spatele, aruncând peste umăr: Duceți-vă…. şi mai încet: şi luați sama…

Dă cu ochii de Dan – acum îmbrăcat în „oştean de țară”: cuşmă, cămăşoi de in, pieptar de zale, brâu lat de piele, opinci – dar de marochin, bărdiță de argint. E cu ochii cârpiți de somn.

În spatele lui, în jurul mamei sale, doamnele de onoare s-au rânduit în semicerc, arborând priviri topite de admirație.

Buimac de somn, băiețandrul se prosternează turceşte:

— Lumină a Răsăritului… mângâierea credincioşilor… toiag al celor slabi…

O tăcere de moarte spartă de râsul ascuțit al lui Vlad, care chiuie:

— Prostu’! Tâmpitu’!

Mezea îl ia sever de o ureche şi-l scoate afară.

*

Călugărul care-l învață pe Vlad psaltirea sforăie uşor, ca şi cum ar fluiera, tresărind zmucit, în somn.

Copilul doarme sub baldachin: un zâmbet încântat de sine îi flutură pe buzele roşii.

Capul albit al lui Mircea, acum în obişnuitul lui veşmânt vechi de țăran-oştean, se apleacă asupra lui:

— Scoal’!

Copilul se întoarce cu fața-n jos.

Mircea îl ia în brațe, aşa adormit.

— Ce-i? Ce-i? Au dat turcii? se trezeşte Vlad.

— Încă nu! Îmbracă-te!

— Unde mergem?

— Întrebi!?

— Nu întreb. Cu tine, Bunule, mă duc şi la dracu-n praznic…

Mezea îl trage de o buclă neagră-corb.

— Asta înveți cu popa ăsta? Vocea de bas a oşteanului acoperă sforăitul subțire al călugărului.

CĂLĂTORIA

Cei trei călăreți – Mezea duce şi caii de schimb – au ajuns pe o culme de unde privirea îmbrățisează țara, departe, unde sclipesc pe vârfurile munților zăpezi…

Prințisorul e fericit: călăreşte nebuneşte, chiuind; apoi – ca şi cum l-ar lovi un gând şi-un drag – se întoarce lângă cei doi bătrâni; îşi alătură căluțul vioi de al bunicului său; îşi lipeşte fruntea înfierbântată de brațul lui muschiulos care iese din mâneca largă, suflecată a cămăşii de in aspru; goneşte iar… se întoarce, le face semn să se grăbească; nu-şi găseşte astâmpărul…

…Trec, parcă plutind, pe sub bolți umbroase de păduri, ce par necălcate de picior omenesc şi vietățile îi privesc fără spaimă, prin vaduri unde ape curate lucesc în bătaia soarelui; străbat bărăgane cu ierburi înalte cât omul…

…Un soare glorios răsare din hăuri de ceață trandafirie.

Mircea îşi întinde fața bătută de vânturi, cu ochii închişi, să primească mângâierea luminii.

— Bunule! se aude vocea lui Vlăduț, care şi-a oprit căluțul şi stă gânditor, cu pumnul în şold şi un picior adus peste şa, – bunule, noi unde mergem?

— Departe…

Copilul se tulbură; privind în altă parte întreabă cu glas plin de nelinişte şi nedumerire:

— Noi… bunule, noi fugim?

— Cum să fugim, Vlade, dacă mergem înainte? spune glumind, dar cu înfățişare serioasă, bătrânul.

Copilul se uită la soare, care e în dreapta, cumpăneşte puțin, apoi întinde mâna spre miazăzi.

— Da… da' turcu-i acolo. Acolo-i Dunărea. Acolo-i Măria sa, tata…

— Măi, „se miră" Mircea, tu ştii ceti semnele cereşti?

— Mi-am luat îngăduința să-l învăț, Doamne, spune, nemaiîncăpându-şi în piele de mândrie, Mezea.

— Bine, răspunde încet Mircea, poate îşi răspunde sieşi. Aşa va şti întotdeauna unde se află țara lui…

— Mai pot întreba ceva?

— Întreabă!

— Bunule, peste cine domneşti Măria Ta în țara asta, că nu văd țipenie de om?

— Măi, se încruntă Mircea, ce fel de învățătură îți dă ție târcovnicul cela? Nu ştii ce scrie în Scripturi: caută şi vei găsi…

— Iu-iu-iuuuu! Păi să caut atunci! şi dând pinteni harmasaraşului, Vlad se pierde printre copaci, de unde i se aude chiuitul subțire, prelung…

— De ce-l laşi, Măria Ta? îndrăzneşte Mezea, atrăgându-şi îndată fulgerul ochilor albaştri, … să nu care cumva, să se pomenească în vreo capcană pregătită pentru păgâni.

— Cum i-a fi soarta! răspunde răstit Mircea.

— Fă bine şi iartă…

— Soarta! Înțelegi? Soarta!! spune Mircea cu mânie crescândă şi de neînțeles pentru bătrânul oştean.

*

O furtună cumplită, cu fulgere şi trăznete, se dezlănțuie asupra pădurii… Copacii se zbuciumă ca nişte ființe vii, unii se prăbuşesc în scârțâituri, scrâşnituri şi vuiet….

Într-o poiană, singur, Vlad cel mic, în fața unui foc stins. Zgomote înfricoşătoare îl împresoară. Ochi verzui-luminoşi de sălbăticiuni apar şi dispar în întuneric; foşnete amenințătoare îl fac să tresară. Şopteşte fără glas: „Bunule unde eşti, bunul meu?”

Apoi, deodată, băierile cerului se deschid şi valuri de apă încep să se prăvale din tării.

Copilul încearcă în zadar, să se vâre într-o scorbură de copac, îşi strânge genunchii în brațe; părul ud i se revarsă pe obraji. Strânge dinții ca să nu strige. Se îmbărbătează singur: „Nu mă tem! Nu mă tem! Nu mă tem!”

— Dar tu ce faci aici măi copile? se aude o voce cumplită, ca de balaur. Ridicând ochii, Vlad vede o făptură pe măsura vocii, un uriaş ciunt de dreapta, cu părul şi barba sure şi încâlcite pe veci. Poartă o sarică scurtă şi flendurită pe umeri, opinci uriaşe şi în stânga o bardă lată pe al cărui tăiş ud sclipesc fulgerele.

Fără să-şi ia ochii de la el, Vlad pipăie primprejur: îşi găseşte şi el bărdița de luptă, o strânge în pumn pe furiş; răspunde sfidător:

— Nu te priveşte pe tine!

— Hă, mă! râde uriaşul. Eşti dat dracu’!

— Să ştii că da!

— Până una alta, eşti ud ca o vidră… Să fac focul…

— Eşti într-o ureche! Pe ploaia asta? se strâmbă Vlad.

— Pe uscăciune ştie oricine, țâncule…

Şi scormonind pe sub frunzişul ud, scoate la iveală crengi încă nepătrunse de apa ce curge din tării; scapără amnarul cu singura lui mână – şi în câteva clipe flacăra prietenoasă se înalță, vioaie.

— Şi tu eşti dat dracu’! spune Vlad cu admirație.

— Păi cum? Scoate cămaşa să ți-o usuc.... Parcă se mai ogoieşte...

În clipa când Vlad îi întinde cămaşa, leoarcă, uriaşul vede pe umărul lui stâng semnul dragonului ars cu fierul roşu.

Purtarea lui se schimbă dintr-odată. E copleşit. Îşi scoate sarica, o pune – cu o stranie delicatețe – pe umerii copilului, întreabă cu voce tremurândă:

— Dar însoțitorii Măriei Tale, ei unde sunt?

— Aici! răsună vocea lui Mircea.

S-a ivit cu părul şi barba albă ude, din întunecatul desiş, urmat de Mezea care poartă o căprioară săgetată pe umeri.

— Doamne! şi uriaşul se prăvăleste la picioarele lui, îmbrățişându-le. Îşi lipeşte fruntea de vârful cizmei.

În lumina vie a focului, fața lui Mircea e neagră de mânie şi uimire.

— Cine te-a învățat una ca asta Simioane? întreabă el printre dinți şi cu degete de fier îl înhață de chica nețesălată, îi ridică fața să-i vadă ochii.

— Sărăcia.... nevoile... şopteşte uriaşul...

*

O lună cât o tipsie s-a ivit pe cerul spălat plin de stele cât pumnul. La marginea pădurii, o casă, de lemn ridicată pe un postament înalt de piatră, împrejmuită cu gard de pari ascuțiți, încât pare o cetățuie.

— E a şaptea pe care o am ridicat, râde Simion. Cinci le-am aprins eu, două duşmanul, că n-am mai avut vreme...

Mircea urcă sprinten scara înaltă de lemn, după el Mezea, cu căprioara, în spate şi cu copilul adormit în brațe; la urmă Simion care trage sus scara.

Sunt în „casa mare": o încăpere joasă, cu tavan de bârne groase şi afumate. Masă şi lavițe grosolan cioplite din stejar. Un opaiț luminează fantomatic.

Simion a aprins focul în vatră; Mezea a tăiat căprioara în bucăți; înfige o halcă într-o țepuşe şi punând un genunchi în pământ – cu o mişcare firească – i-o întinde lui Mircea. Acesta, luând-o, face o mişcare bruscă cu umărul şi Vlad, care moțăia lipit de el, cade în patru labe.

— Pic de somn! Vreau să dorm!

— Omul nu face ce vrea – ci ceea ce trebuie. Stai treaz! Se întoarce spre Simion, care-şi şterge cenuşa de pe obraz. Ai uitat ce caut eu când intru în casa unui om de-al meu?

— Cum să uit, Doamne? râde cu gura ştirbă uriaşul.

Ridică duşumeaua şi din ascunzătoare scoate arcuri, săgeți, cucure, securi de luptă, sulițe, pe care Mircea le cercetează cu

de-amănuntul, trecându-şi degetul priceput peste tăişuri şi ascuțisuri, pişcând coarda arcurilor ca pe o strună de lăută.

— Bine! spune scurt, aspru, ca să-şi ascundă mulțumirea.…

— He, he, râde acum în sfârşit destins, Simion. Parcă nu te ştiu eu, Doamne, că ai obiceiul să cazi pe capul omului, când nici cu gândul nu gândeşte?

Aşează armele la loc, lasă să cadă duşumeaua cu o bubuitură care-l trezeşte pe Vlad…

— Ți-am spus să nu dormi, avem timp să dormim când vom fi morți, spune aspru Mircea.

Simion a prins curaj şi sămânță de vorbă..

— Da' ce? Îs prost să nu țin armele gata de folosință? Nu ştiu că pentru asemenea negândire pedeapsa îi moartea.?

Vlad, brusc interesat, face ochii mari.

— Moarte de mâna stăpânirii, moarte de mâna duşmanului, asta-i soarta noastră… spune el vesel, clipind din ochi.

— Esti îndrăzneț!

— Aşa ajungem la bătrânețe, când nu mai aşteptăm nimic de la viață…

Ridică fruntea şi spune, cu un fel de îndârjire:

— Adevărul ar trebui să-l spunem tot timpul!…. Mai ales sfetnicii Măriei Tale!

*

Cețurile alburii ale dimineții de toamnă se târăsc printre arbori, atârnând de crengile lor…

Într-un luminiş unde copacii au fost doborâți de curând, unsprezece flăcăi sunt înhămați la un plug mare cu brăzdar de lemn. Al doisprezecelea, prâslea, ține cormana plugului şi-i îndeamnă pe ceilalți cu glas subțire: „Hei-mă hei!" la care înhămații răspund, râzând, cu o opinteală zdravănă şi cu un „Hei!" năpraznic. Plugul scoate rădăcinile din pământ despică brazde lungi.

Undeva aproape, pe o colină de unde se vede totul, Mircea, de mâna căruia atârnă Vlăduț, încă somnoros, şi Simion Ciungul, care-i spune cu mândrie:

— Ai mei. Toți. Adică ai Tăi, Doamne.…

— Şi ce fac? De ce i-ai înhămat ca pe vite? întreabă Vlad cel mic.

— Vitele… câte le mai avem… le păzim Măria Ta, ca pe lumina ochilor, întrucât ne hrănesc… (Cu alt ton, vioi, bucuros). Desțelenim o postață, să punem de pâine…

Vorbeşte, parcă anume numai lui Vlad.

— Pământul ce l-am avut din moşi strămoşi ni l-au luat boierul Măriei Sale Mircea Voievod, paharnicul Ene Udobă…

pentru unele munci ce nu i le-am putut face…

— De ce? întreabă răstit Mircea.

— Feciorii au fost la oastea cea mare în Podunavia, cu tatăl Măriei Sale… se apleacă el spre Vlad… iar eu, numa' cu o mână…

— Udobă? întreabă Mircea, mirat dar mai mult trist. Cel ce ne-a fost alături cu sabia, la Kossovopolje, la Rovine, la Nicopole?

— El, Doamne… căci s-a îngrăşat. L-ai ridicat de jos şi a uitat de unde s-a ridicat… Iar acuma…

Se opreşte brusc. Se închide în sine.

— Zi, dacă ai început.

— Nu mai zic… mormăie Simion.

Privesc un timp, tăcuți, truda cumplită a celor din vale.

Încet, rar ca pe-o litanie. bătrânul Simion şopteşte:

— Să nu dea Dumnezeu, Doamne, să pună rumânul fruntea în pământ şi să zică: „Sub turc ori fără turc, totuna-i"…. Că atunci se spulberă țara…

Cu ochii scăpărând de o mânie cumplită, Mircea îl înhață de pieptul cămăşii.

— Asta… să n-o mai spui… niciodată!

Cu un surâs nespus de trist, Simion şopteşte:

— Dar s-o gândesc mă poți opri, Măria Ta?

Mircea răsuflă adânc, de câteva ori, căutându-şi liniştea. Cu pieptul încă zbuciumat, întreabă:

— Cunoşti porunca ce am dat-o pentru asupririle boiereşti?

— Cunosc.

— Spune-o!

Simion surâde, ciudat:

— „Cine ar umbla printre voi, dintre boierii domniei mele, să vă tragă la alte munci, pe oricine să-l loviți în cap!"

— Şi?

— Ce se face țara fără dregători?…

Mircea se întoarce brusc:

— Să te găteşti şi să vii cu mine!

— Poruncă, Doamne! şi cu vocea lui nemaipomenită, dă glas: Feciori, mă! Aveți grijă de toate, mă! Că eu mă duc mă! La slujba Măriei Sale, mă! Că m-a chemat!

În clipa aceea soarele răsare, undeva în spatele lor şi razele lui învăluie pe Mircea cu un nimb de aur roşu.

Ca la un semn feciorii se rânduiesc, pun – în acelaşi timp – un genunchi în pământ, îşi scot – cu aceeaşi mişcare – cuşmele şi strigă într-un glas, de răsună valea:

— Întru mulți ani, Doamne, Măria Ta!

*

Un amurg de flacără se răsfrânge în apele limpezi ale Argeşului.

Călăreții trec apa prin vad, risipind pulberi ude. Caii îşi adapă boturile, sforăind uşor, a plăcere.

Pe malul dimpotrivă, un codru bătrân, întunecat îi primeşte în liniştea sa din veacuri…

Picioarele cailor se înfundă până la genunchi în frunzişul de aramă.

Deodată, unul din cai se opreşte, fornăie neliniştit… Scurmă cu copita…

…Sub covorul de frunze, oase omeneşti… O spadă ruginită… Un coif crăpat de o bardă… O mănuşă de fier, ruginită.

Vlad bagă de seamă, cu uimire, cum pe fețele celor doi însoțitori s-a aşternut o adâncă smerenie.

Încet, în acelaşi timp, îşi trag cuşmele de pe plete…

Mircea descalecă. Înaintează prin frunziş, printre osemintele tot mai dese, tot mai învălmăşite… Săgeți cu lemnul putrezit zac peste tot, înfipte în arbori, ori cu vârful ruginit printre coastele descărnate, unele acoperite încă cu zdrențe ce şi-au pierdut culoarea…

Mircea îngenunchează.

— Copile, spune cu voce răguşită, vino lângă mine!…

Curios şi neînțelegând nimic, Vlad vine lângă el, îl priveşte lung, apoi spune cu veselie de copil neştiutor:

— Bunule…. da' multă lume s-a prăpădit prin locurile astea…

— Multă, puiule, multă…

*

Un foc uriaş se înalță spre cerul înstelat, ca un arbore de lumină.

Flăcările şi umbrele se alungă pe fața, parcă săpată într-un lemn scump, a lui Mircea. Vorbeşte încet, parcă în cuvintele lui se simte truda întregii vieți:

— Noi, copile şi nepoate, pe locurile astea am fost… de când ne ştim… şi încă dinainte… Locuri bune, frumoase, pe potriva sufletului oamenilor de pe aici… Le-au râvnit mulți. Regi vecini… ce se închinau aceluiaşi Iisus Hristos…

*

…o trecătoare îngustă, adâncă – parcă sabia unui uriaş a izbit între munți – în care e un îngrozitor vălmăşag de cavaleri în armuri, cai înzăuați, flamuri şi sulițe lungi, peste care se prăvălesc şuvoaie de bolovani, nori de săgeți.…

Urlete, troznetul metalic al platoşelor şi scuturilor zdrobite,

nechezatul de moarte al cailor… Flamurile de mătase pe care strălucesc în culori vii, herburile nobiliare, se frâng, sunt călcate în picioare; cavalerii se înghesuie, se împing, se lovesc unii pe alții cu spadele, cu securile, cu bicele de luptă, să scape din cumplita capcană….

Una cu stâncile, cu brazii ce se caţără pe înălţimi până sus, unde printre norii spulberaţi de vânt, plutesc vulturii de pradă – oştenii români potopesc cu bolovani şi săgeţi falnica oaste a lui Carol Robert, regele Ungariei…. Sus de pe o stâncă, sub coama cerului, călare, nemişcat ca o statuie, Basarab Voievod, înveşmântat în armură argintie, priveşte prăpădul. Încet îşi scoate coiful: un chip aspru încă tânăr, cu barba neagră, semănând izbitor cu Mircea.

… a carui voce se aude, pe această imagine:

— Şi astfel, la Posada, străbunul tău, Basarab Voievod (cei doi însoţitori se descoperă) i-a învăţat pe fraţii-Regi *creştini* că nu e bine… (vocea i se rostogoleşte mânioasă) *că nu e bine deloc*! să poftească la ceea ce nu-i a lor…

Cu ochii lucind de curiozitate şi mândrie ca doi cărbuni aprinşi, Vlad întreabă:

— Şi au priceput învăţătura?

— Toţi trei bătrânii râd.

— De, eu nădăjduiesc că da… zice Mircea. Nădăjduiesc… pentru ei.

— Şi pe urmă? întreabă copilul, stârnit.

Din butucul gros ce se mistuie în jar ţâşneşte o flacără iute, ca o limbă de diavol, luminând – pe un trunchi ce se află căzut acolo şi e plin de săgeţi, ca un animal ţepos – o tigvă acoperită de un coif otoman, cu ţugui. Din orbita stângă a răsărit şi creşte o mlădiţă tânără…

— Pe urmă, spune grav Mircea…. din pustiurile fără fund ale Asiei s-a ivit o putere cumplită…. a cărei singură lege era sabia… jaful… nimicirea celor de-o altă lege… ori supunerea lor… ceea ce-i totuna…

….Ascuţit, sfredelitor până la durere, se înalţă ţipătul sălbatic al muezinului: Allah-il-Allah-Allahu-Akbar!

…..Suită de imagini într-un caleidoscop frenetic: Şeicul Bedr-ed-Din, tânăr, sfâşiindu-şi veşmintele într-un delir războinic, îndeamnă urdia de călăreţi, cu ilice de capră pe piepturile goale, bronzate, cu feţele supte, mâncate de barbă, sub turbane negre, ce năvălesc într-un nor de praf, sub steagul verde, uriaş, al Profetului….

….femei, copii, bătrâni sunt târâţi în robie, în plesnetul nemilos al harapnicelor… Vaiete, sate arzând….

Vocea lui Mircea – pe imaginea unui țar bulgar, în somptuoase veşminte bizantine, dar cu capul înfăşurat în pânză însângerată, care se prosternează. în fața Sultanului Murad: acesta, cu ilicul pe pieptul gol, ca cel din urmă akîngiu, cu mâinile însângerate până la coate, râde cu dinții albi, în aclamațiile azapilor, ienicerilor şi spahiilor – peste care răsună sfredelul asurzitor al vocii muezinului: Allah-il Allah-Muhammad rassul Allah-Allahu-Akbar!

— Prietenul şi ruda noastră de dincolo de Dunăre, țarul Sişman al Bulgarilor, a fost înfrânt... şi țara lui prefăcută în paşallc...

— ALLAH-IL-ALLAH-MUHAMMAD RASSUL ALLAH! ALLAHU AKBAR!

— După el a venit rândul prietenului nostru cneazul Lazăr al Sârbilor, care ne-a cerut ajutor...

KOSSOVOPOLJE

Noapte fără lună. Cu copitele învelite în şomoioage de paie, caii înaintează fără zgomot. Din când în când se aude fier izbind fier, teacă de sabie, scăriță, vârf de lance, coif... Un fel de târşîială enormă, furişată, ca şi cum s-ar strecura prin noapte mulțimi nenumărate de şoareci uriaşi...

O tuse răsună nefiresc de tare. În clipa următoare, ienicerul vinovat de-a fi tulburat liniştea poruncită, e prins de ceafă de un braț de fier.

Sultanul Murad, a cărui barbă albă are parcă o lucire fosforescentă, umblă – ca de obicei – cu pieptul gol, sub ilicul de piele de capră. Îl înfundă cu fața în glodul frământat de copitele cailor.

— Ce-am poruncit eu? Ce-am poruncit eu, câine?

Îi apasă ceafa cu talpa cizmei împintenate.

Un cavaler bizantin, Sevastocratul Kondilas, tânăr – îi spune, cu o închinăciune elegant-slugarnică, lui Bayezid lângă care se află călare şi a cărui față e acoperită complet de apărătoarea coifului cu țugui şi cefarniță de zale negre:

— Avântul războinic şi vigoarea tatălui vostru, ilustrul sultan-autocrator Murad, sunt admirabile, cu toată vârsta înaintată... Sunt fericit că prea Iluminatul meu stăpân, Împăratul Ioan, m-a trimis să fiu martor al acestei campanii...

Bayezid încuviințează cu o înclinare a capului.

Murad, din nou pe calul pe care l-a încălecat dintr-un salt, tătărăşte, face un semn energic înainte. Mâneca flutură pe brațul negricios, încă vânjos. Bayezid, căruia îi era destinat semnul, se înclină foarte adânc, pe coama calului, ridică şi el brațul, apoi se pierde în noapte...

...De undeva, foarte de departe, se aud nedesluşit, zbierete vesele, frânturi de cântece...

...Sub un cort imens, cât o piață, lungi mese gata să se dărâme sub povara mâncărurilor – jumătăți de vite, berbeci întregi, hălci de cărnuri de vânat, peşti mari de Dunăre – a vaselor de câte cincizeci de ocale pline cu vinuri – petrec cavalerii apuseni, în strălucitoare „pourpoint-uri" de mătasă, de brocard, de caşmir, având – fiecare – pe piept şi pe spate, ilustrul blazon al familiei...

Urlă cât îi ține gura, nici unul nu se ascultă decât pe sine; înfulecă şi beau zdravăn.

Un trubadur firav şi blond-spălăcit recită ceva, acompaniindu-se cu o liră, dar vocea lui se pierde în hărmălaie.

La o masă mai lăturalnică, gazdele – Cneazul Lazăr al Sârbilor, om îmbătrânit înainte de vreme, priveşte cu un trist şi inutil reproş această orgie, ținând mâna pe grumazul fiului său, Stefan Lazarevici. Într-un capăt al mesei, izolat, un tânăr înveşmântat în negru, jumătate călugăr, jumătate oştean, se roagă cu ardoare, surd şi orb la ce se petrece în jurul lui…

O clipă neaşteptată de tăcere… Vocea fornăită a trubadurului:

Atunci Godeffroy de Bouillon,
Bătu la poarta Ierusalimului,
Iar Conetabilul de Bourbon…

Un nobil gras, roşcovan, asudat – a cărui tunică de mătase cu un dragon roşu brodat cu fir de aur e pătată de vinuri şi sosuri, Mareşalul de Franța Enguerand de Marigny-Coucy, se ridică şi zbiară cu o voce de bas dogit;

— Gura! Viteji Cavaleri! Să bem în cinstea tânărului dar cu atât mai neînfricatului Rege al Ungariei… SIGISMUND DE LUXEMBURG!

Un bărbat în jur de douăzeci de ani, cu o barbă blondă surprinzător de lungă – îi ajunge aproape până la brâu – se ridică. E foarte înalt, suplu, îi domină pe toți. Ia o cupă de aur, cât un lighean şi întorcându-se spre cneazul Lazăr, i-o închină:

— Bea! Mulțumesc pentru insigna onoare, dar vom bea în cinstea ilustrului Cneaz Lazarus al Serbilor care, chemându-ne în ajutorul său, ne dă prilejul să ne încercăm, pe spatele infidelilor tăişul spadelor.

— VIVAT! CRESCAT! FLOREAT! răcnesc cavalerii care, în ridicarea lor precipitată, cu cupele în mâini, răstoarnă băncile şi jilțurile pe care pajii lor frumoşi adolescenți cu pletele încadrându-le fețele rotunde, trandafirii, se grăbesc să le aşeze la loc.

Cu ochii gânditori, dar cu buzele zâmbind, Cneazul Lazăr primeşte închinarea…

Îşi goleşte cupa…

Nobilii apuseni se întorc gălăgioşi şi neînfrânați, la ale lor.

*

În fruntea ienicerilor. Bayezid înaintează în noapte.

În urma lui, cu marele steag verde al Profetului desfăşurat, muezinul Bedr-ed-Din care şopteşte fanatic: Allah-il-Allah-Allahu Akbar!

*

În cortul care vuieşte de zbierete, de muzici țipătoare, intră Mircea, Voievodul Tării Româneşti.

E un bărbat în puterea vârstei, cu barbă neagră şi părul

retezat sus, deasupra frunții, căzându-i pe umeri. Poartă veşmânt de zale, pieptar şi apărătoare de oțel călit astfel ca să nu strălucească în soare sau în vreo rază trădătoare de lună. E acoperit de noroi, vine din cercetare. Îl însoțeşte vărul său, Neagotă Spătar, bărbat tânăr, frumos dar pleşuvind înainte de vreme.

— Domnilor! strigă el, încercând să acopere hărmălaia… Domnilor! O parte din ordia otomană…

Nu-l ascultă nimeni…

Cu fața strâmbată de mânie, Mircea scutură cu putere umărul Mareşalului Enguerrand de Marigny:

— …urcă spre podişul de deasupra Câmpiei Mierlei…

Nobilul Mareşal, pe a cărui față curg şiroaie de sudori, se întoarce, priveşte prin el ca prin sticlă, apoi se face vânăt de furie.

În clipa aceea Sigismund, care a văzut scena, sare de la locul lui, vine lângă Mircea şi-i spune Mareşalului, cu un zâmbet cuceritor:

— Este nobilul Prinț Mirkea al Valahiei! Prin frumoasa şi bogata țară a căruia vom trece spre casă, după zdrobirea infidelilor, – şi care ne anunță că numiții infideli ar încerca o mişcare de învăluire…

— Tinere Prinț, spune Mareşalul, mai binevoitor, dar plin de superbie, cei ce poartă numele de Marigny au luptat împotriva spurcatei semilune de la Întâia Cruciadă de fericită amintire, până azi…

Trubadurul improvizează grăbit:

De spaimă Saladin fugea,
Şi Marigny îl urmărea,
Ținând în mână spada sa,
Care ca soarele lucea!

— Mai pe urmă, Boucicault, mai pe urmă, – zice cu modestie Mareşalul. Apoi spre Mircea pe care – spre vădita lui neplăcere, Sigismund îl ține mereu, protector, pe după umeri: Păgânii nu luptă noaptea. Se tem de „djini”… duhurile necurate ale deşertului.

— Parcă la Caffa, bunicul ori tatăl dumitale, ori cineva care purta acelaşi nume, a fost prins noaptea de emirul Saddahedin şi purtat la lumina făcliilor legat de coada unui catâr râios…

— Pentru aceste cuvinte, Comite de Castlemaine, după încheierea victorioasă a bătăliei te chem la luptă cavalerească, pe viață şi pe moarte, cu lancea, spada şi pumnalul, călare şi pe jos…

Pajul său i-a şi prezentat pe o tavă de argint mănuşa de oțel,

pe care înfierbântatul Mareşal o aruncă la picioarele Contelui englez, care o ridică, spunând calm:

— Accept. Vei muşca țărâna, dacă infidelii îți vor mai lăsa dinți cu care să poți muşca!

Sigismund de Luxemburg l-a tras pe Mircea de o parte. Spătarul Neagotă nu se desparte de Voievod; pare a-l păzi.

— Floarea cavalerimii europene! Nu te uita, bunul meu principe la vorbele lor... Judecă-i după fapte...

Şi-l priveste cu subânțeles. E mai înalt cu mult decât Mircea şi asta îl face să creadă că-l şi domină; de aceea e binevoitor.

— Îmi pare bine că ne-am cunoscut. M-ai cucerit. Vei avea, oricând, bunăvoința şi protecția mea...

Cu dinții strânşi, Mircea se înclină imperceptibil.

— Sunt măgulit din cale-afară...

— Ar fi bine însă ca aceste frumoase sentimente ce nutrim unul față de celălalt să fie pecetluite printr-un tratat. Vom fi noi cei onorați să vă numărăm printre vasalii noştri, spune grav Sigismund. Şi-i întinde, cu superbie, mâna.

O expresie de uluire se întinde pe fața lui, deoarece Mircea nu se grăbeşte – aşa cum se aştepta, Sigismund – să strângă această mână cu degete încărcate de inele.

— Tratatele se cer a fi cumpănite în amănunt, ca să nu fie în ele sământă, de ceartă... spune Mircea, privindu-l în ochi; apoi îi ia mâna şi i-o strânge.

— Domnilor! se întoarce Sigismund, ar fi vremea să întocmim planul de bătălie...

— Prin glasul regelui tânăr a vorbit înțelepciunea! strigă Mareşalul de Marigny.

Cu un gest năvalnic mătură totul din fața lui, apoi – în timp ce ceilalți nobili se adună ciopor în spatele lui – începe să închipuie aşezarea oştilor cu tot ce-i cade sub mână: tăvi de argint, cupe, cuțitoaie late de tăiat carnea.

— Aici suntem noi! în mijlocul Câmpiei Mierlei al cărei nume va intra în Istorie, cu ajutorul Prea Curatei Fecioare! zise el, trântind cu zgomot pe masă un chiup uriaş de lut zmălțuit, care se sfarmă în bucăți, stropind cu vin în toate părțile...

— Să fie un semn bun acesta? chicoteşte contele de Castlemaine; Mareşalul nu-l bagă în seamă.

— Iar aici... un mare vas de tuci e trântit cu zgomot... este Infidelul

— Nu, zice liniştit Mircea. Infidelul se va afla, dacă nu se şi află aici... şi aici...

Şi aşează două vase de argint pe flancuri.

Mareşalul pare că se va năpusti asupra lui, ca un mistreț

zădărât, dar mâna fină a lui Sigismund care-l apasă pe umăr şi o privire semnificativă, ca şi cum ar fi ceva stabilit între ei doi de mai dinainte, îl potoleşte. Cu un zâmbet mieros se adresează lui Mircea:

— Întrucât Prinţul român pare a fi îngrijorat de soarta marginilor... i-o încredinţăm spre apărare pe aceea din dreapta... unde curge un pârâu...

— Pârâul curge la stânga... La dreapta e o pădure, spune liniştit Mircea.

— Şi nu vă veţi mişca de acolo, continuă Marigny, ca şi cum nu l-ar fi auzit, până când nu veţi auzi acest semnal...

Un gest şi doi trâmbiţaşi intonează sunete înalte.

— E semnalul de halai... Semn că am învins.

Atunci veţi porni şi veti veni spre centrul câmpiei... unde va lupta.. căci aşa se cuvine, oştirea ilustrisimei noastre gazde, Prinţul Lazarus.

Cneazul Lazăr multumeşte printr-o înclinare plictisită. Continuă să dea porunci în şoaptă căpeteniilor care vin şi pleacă...

Mircea vine lângă el. Tânărul său fiu, Stefan Lazarevici, îi zâmbeşte cu prietenie.

— De ce i-ai chemat?... Dacă biruim, se vor împăuna ei... Iar dacă nu...

— Cum va fi voia Domnului, spune Cneazul Lazăr, pe a cărui faţă s-a întipărit presimţirea morţii şi o mare seninătate.

— Tată! râde Stefan ai început să judeci ca păgânii... „Inch-Allah" voia Domnului... Dar noi ... noi unde suntem?

Bătrânul Lazăr le uneşte mâinile.

— Să fiţi prieteni. Să fiţi fraţi. Ţările noastre sunt aşezate în bătaia tuturor vânturilor şi numai în prietenie... numai împreună... Daţi-vă sărutarea de viaţă şi de moarte...

Cei doi tineri se îmbrăţişează...

— Cneazule Miloş Obilici – se adresează Mircea tânărului înveşmântat în negru, care pare rătăcit într-o lume de gânduri, tot mai stărui în acea hotărâre pe care ne-ai împărtăşit-o?

— Am jurat, ce mai întrebi? spune Miloş Obilici cu un glas înfundat, parcă de om bătrân. Am straie turceşti, ştiu turceşte... cuţitul mi-e ascuţit... vrea să bea sânge de sultan... Am jurat. Voi făptui.

— Numai să nu fie mai rău, spune cu un glas şi o privire ciudate Mircea.

— Cum poate fi mai rău decât este?

— La noi este o vorbă: schimbarea domnilor, bucuria proştilor...

(Miloş a sărit în picioare, cu mâna pe plăselele pumnalului.)

— Nu te mânia, cneazule. Să-ţi ajute Dumnezeu, spune Mircea, părând deodată foarte bătrân. Se întoarce spre Lazăr: Mă duc la locul ce mi-a fost hărăzit de cei ce le ştiu pe toate... Mă duc la ai mei...

Cavalerii apuseni s-au luat de-a binelea la harţă:

— N-am venit atâta drum ca să las altuia cinstea de-a duce provocarea la luptă! Ne cheamă d'Artois şi provocăm pe oricine care ne contestă acest drept!

Ca nişte cocoşi, ceilalţi se îmbăţoşează:

— Primim! Unde? Cum? Când?

*

Precedat de doi paji, aleşi dintre cei mai arătoşi, un cavaler în armură argintie – nu se mai ştie cine e – înaintează în galop nebun cu lancea plecată ca şi cum ar fi gata în fiece clipă să străpungă pe cineva.

Şi deodată calul se poticneşte. Picioarele i se afundă în nămol. Din alura marţială a grupului nu mai rămâne nimic... Cei trei cai se poticnesc într-un pământ moale, necunoscut...

— Sunaţi! Sunaţi! răsună, înăbuşită de coif, vocea cavalerului. Şi în timp ce trompetele răsunară în pustiu – căci în jur sunt numai mărăcinişuri şi stufărie deasă – cavalerul se înalţă în scări, îşi ridică viziera şi cu o voce răsunătoare strigă:

— Sultane Murad! Eu, marchizul Phillppe d'Artois de la Marche d'Eu, te chem la luptă dreaptă şi-ţi arunc mănuşa mea...

Aruncă mănuşa de oţel care se scufundă într-un ochi de mocirlă.

În clipa următoare, zbârnâind ca un roi de albine înfuriate, un nor de săgeţi se abat asupra lui, îl izbesc în obraz, prin viziera deschisă; când îşi duce mâinile la ochi, o săgeată îi străpunge subţioara... Calul, străpuns, se prăvale greoi, pe o latură, în nămol.

Pajii, înnebuniţi, o iau la goană, dar săgeţile îi culeg unul după altul, în timp ce din desişuri se aude psalmodierea ascuţită a muezinului şi urletul de luptă, prelung, al oştirii otomane.

— Ruşine, Blasfemie! S-o spălăm în sângele spurcat al infidelilor! răcneşte Mareşalul de Marigny, ridicându-şi spada dreaptă. Cine mă iubeşte, mă urmează!

Vizierele coboară cu un surd zgomot metalic.

Lăncile se pleacă.

„Floarea cavalerimii apusene" porneşte o şarjă eroică; fiecare îşi urlă din răsputeri numele ori deviza familiei:

— Castlemaine!
— Trémouille! Trémouille!
— Schilberger!
— Wagenstein!
— De la Vienne!
— Tayaut!
— Tue! Tue!
— Gott mitt Uns!
— Dieu et mon Droit!
— Nevers!
— Vive Dieu!

Şi se pierd, strălucitori şi colorați cu penajele fluturând în cețurile cenuşii ce se târăsc deasupra Kossovopoljiei…

*

Un pâlc de pădure la poalele unei coline – unde aşteaptă mica oaste a lui Mircea făcându-se – după obiceiul ei, una cu arborii, cu desişul, cu tufişurile, cu pământul…

De undeva, ori din toate părțile parcă, se aude, când mai încet, când mai tare, zvonul bătăliei…

Calul lui Mircea paşte slobod.

Voievodul se plimbă încet printre oştenii lui făcându-le semn să se ridice la ivirea sa. E cu gândurile în altă parte, dar mâna lui pricepută pipăie tăişurile, pişcă strunele arcurilor cercetează ascuțişul săgeților…

Pe un cal roib, în spume, spătarul Neagotă se iveşte în goană nebună, gata să se năruie la picioarele lui Mircea.

— Măria Ta… Apusenii… au fost prinşi cu toții…

— Cneazul Lazăr?

— A pierit… Măria Ta… în spatele oştii sârbeşti s-au ivit ienicerii…

— Sigismund al Ungariei?

— A lăsat marginea şi a luat-o spre miaz-noapte… socot că spre casă! Măria Ta… noi, noi ce facem acuma? Stăm aici ca proştii… şi aşteptăm să ne potopească?

— Repede te sperii, vere Neagotă…

*

Trupul Sultanului mort, cu pumnalul înfipt în inimă până la gardă, e întins pe un covor de Smirna năclăit de sânge…

Miloş Obilici în straie turceşti sfâşiate, cu fața sângerând de lovituri, e ținut de doi ieniceri. Râde sfidător, cu dinți albi.

Bayezid, mereu cu fața acoperită de apărătoarea coifului, ascultă subtilul compliment al „observatorului” bizantin Sevastocratul Kondilas.

— Încercând, fără a reuşi, să ne ogoim regretul sfâşietor

pentru moartea augustului vostru tată, o, Mare Sultan Bayezid, vă felicităm pentru izbândă… Ați fost… un fulger… Muezinul ridică brațele descărnate:

— Bayezid Ilderim! Bayezid Fulgerul!

Bayezid își scoate coiful cu țugui: o față fină, prelungă, inteligentă; barba neagră-corb e tăiată cu îngrijire. Sub cămaşa de zale se ghiceşte strai de mătase.

Priveşte corpul fără viață al tatălui său, Sultanul Murati.

În timpul acesta răsună egală şi melodioasă, vocea lui Kondilas purtată pe aripile elocinței greceşti:

— Câinii de sârbi… frații noştri numai cu numele… își merită pedeapsa căci au ridicat mâna nelegiuită asupra slavei Bizanțului, răpindu-i provinciile sale… Thessalia, Epirul, Macedonia…

Nimeni nu-l ascultă.

Aclamațiile nebuneşti ale oştirii devin asurzitoare:

— Ilderim! Ilderim! Ilderim!

Cu paşi măsurați, cu fruntea în pământ, Bayezid se apropie de Miloş Obilici. Îl priveşte lung, îi zâmbeşte.

— Eşti un viteaz! spune el, cu voce mişcată. Apoi, cuiva în spate: Să fie jupuit şi apoi legat de patru cămile, care să-l rupă în bucăți…

Câmpia e acoperită de leşuri…

Corbii de pradă, nenumărați, s-au ivit atraşi de mirosul sângelui… Croncănitul lor sinistru e acoperit de corul unui sobor de preoți, în patrafire de aur şi argint care cântă jalnic, zguduitor:

GOSPODE POMILUJE…

În urma lor, cu capul gol – întreaga lui înfățişare, zdrențuită, plină de sânge arată că a luptat ca o fiară – înaintează Cneazul Stefan Lazarevici, cu coroana de aur pe cap, urmat de câteva din căpeteniile rămase în viață ale oastei sârbeşti…

La trecerea lor, câțiva oşteni sârbi se dau la o parte, lăsând să se vadă trupul stâlcit, făcut una cu pământul ud, al bătrânului cneaz Lazăr, cu pieptul ciuruit de săgeți… Un bătrân oştean, plângând, încearcă să-i curețe de nămol orbitele ochilor…

— O, tată, amară moştenire mi-ai lăsat… şopteşte Stefan Lazarevici.

Preoții se opresc.

În față, pe o movilă, e Bayezid, călare, sub un imens steag verde de mătase, pe care – în extaz – muezinul îl poartă ridicat în bătaia vântului.

La poalele movilei, în genunchi, cavalerii apuseni; pe fiecare

un ienicer îl ține de o frânghie petrecută laț în jurul gâtului.

Strălucitor în rafinatul costum de gală al cavalerilor bizantini, Sevastocratul Kondilas stă în mijlocul lor şi-i încurajează:

— Nu vă faceți sânge rău. De Cristos iubitul şi de Cristos iubitorul nostru împărat-Autocrator Ioannis, va plăti răscumpărarea. După ce i-o veți înapoia, grațios şi prea supus, împreună cu legiuita dobândă... vă veți putea revedea scumpele meleaguri natale.

— Ticălosul!

— Se pretinde creştin!

— Schismatic!

— Eretic!

— Sodomit!

— Iți dau întâlnire, Sevastocratule Kondilas, în câmp deschis, fără cartier, cu lancea... începe greoi Guy de la Trémouille, deoarece are gura plină de sânge închegat. Ienicerul care-l ține în lanț îl zmuceşte scurt, ca pe un câine neascultător.

Fluierele, tobele, meterhanalele turceşti izbucnesc într-un imn discordant, asurzitor.

Stefan Lazarevici urcă spre Bayezid, cu capul plecat.

Ajuns în fața Sultanului, îşi scoate sabia, o sărută şi o depune la picioarele lui.

O zvâcnire a genunchiului îmbrăcat în fier al Sultanului şi calul pune copita pe lama roşie de sânge.

Mereu cu ochii plecați, Stefan Lazarevici îşi ia de pe cap coroana, o întinde, ca pe o ofrandă, lui Bayezid.

În tăcerea de moarte, se aude răsuflarea – ca dintr-un singur piept – a oştirii învingătoare şi vocea metalică a lui Bayezid:

— Primim umilita-ți plecăciune, Stefan Bey! – prin care te închini pe veci nouă, jurând că duşmanii noştri vor fi şi ai tăi, că în războaiele noastre ne vei fi alături cu deplină credință, că vei plăti haraciul ce-ți vom cere şi că vei asculta în toate, ca pe un părinte, pe trimisul nostru care va locui de azi încolo la curtea ta, ca să te păzească de greşeli.

Îi ia coroana din mâinile întinse. Fața i se îmblânzeşte.

— Vino, spune cu căldură. Vino la adăpost...

Palid ca un mort, cu ochii halucinați, Stefan Lazarevici îşi lipeşte obrazul de scărița de oțel a lui Bayezid, în gestul supunerii.

Aplecându-se în şa, sultanul îi pune mâna pe creştet, apoi îi aşează coroana pe cap.

ALLAH-IL! ALLAH! ALLAHU AKBAR! se revarsă urletul de

biruință deasupra câmpiei.

În depărtare, abia se mai aude soborul de preoți: Gospode pomiluje…

*

În fruntea micului său pâlc de oaste, Mircea se îndreaptă spre casă, în înserarea ce cade încet ca o pânză viorie…

Deodată se întoarce în şa, încruntat:

— Mă! Ce călăriți ca muții! Cântați! Că în curând n-o să mai aveți poftă de cântat!

Un cântec aspru, bărbătesc se ridică…

*

Simion aţâţă focul… Limbi gălbui ţâşnesc spre cer… Mircea cel Bătrân îngână încet, încet – întors în trecut – acel vechi cântec de luptă…

— Şi apoi? întreabă Vlad.

— Apoi a venit rândul nostru!…

SILISTRA – 1393

Vântul aspru al Dobrogei învăluie în nori deşi de praf zidurile crăpate şi debelate de izbiturile berbecilor de luptă, ale cetății Silistra, în vârful turnului de pământ al căreia se zbate, ca o ființă vie, steagul Țării Româneşti.

Pe parapet oştenii, cei mai mulți răniți, sleiți, la capătul puterilor, cu fețele supte, bărboase, arse, cu buzele uscate şi crăpate adânc de sete – ajutați de locuitorii cetății: bătrâni, femei, copii în stare să arunce o piatră, resping un asalt otoman. Îi potopesc cu bolovani, cu bârne, cu apă clocotită, cu nori de săgeți, silindu-i să părăsească berbecii – trunchiuri lungi de lemn gros – cu care şubrezeau întăriturile şi să se retragă în neorânduială, deşi un muezin fanatic, cu ochi strălucinați, îi îndeamnă, strigând ascuțit şi sfâşiindu-şi „djelaba" neagră, să se întoarcă la luptă.

Catapultele turceşti prăvălesc ghiulele mari de piatră asupra apărătorilor care – îndată ce otomanii s-au retras în afara bătăii săgeților – cad – într-un somn greu, de plumb, sub soarele nemilos, în bâzâitul roiurilor de muşte mari, verzui…

Un bolovan sfărâmă un crenel, împroşcând cu sfărâmături de piatră şi praf alb ca făina pe tânărul Mihail, fiul lui Mircea; Mezea, – însoțitorul – s-a aruncat însă în față, făcându-i pavăză din trupul său.

— Pleacă de aici; rogu-te, Măria Ta, – spune un tânăr boier negricios, cu buze vineții şi părul începând să albească înainte de vreme – du-te şi adăposteşte-te în pivniță!

— Nici prin gând nu-mi trece, namestnice Iercău! se sumețeşte tânărul, un adolescent a cărui față murdară e palidă şi trasă, ochii adânc încercănați iar părul îi cade în lațe nespălate pe umeri. Fără să scoată o vorbă, Mezea îi şterge de praf veşmântul de brocard scump, dar acum pătat de sudoare, de pământ, de sânge…

— Măria Sa Domnul, tatăl Măriei Tale, ni te-a dat în grijă… Ce-o să spună, Doamne fereşte, dacă…

Tânărul Mihail îşi scutură capul cu mândrie.

— O să zică: „E bine că întâiul meu născut, Mihail, n-a dat pildă rea ascunzându-se ca o muiere!

Un boier tânăr, puternic ca un taur, cu o coamă neagră creață ca şi barba albastrie ce i-a năpădit obrajii, şi care priveşte împrejurimile cu ochi de şoim se întoarce şi spune cu asprime de oştean, nedeprins cu protocoalele:

— Muierile din cetatea Silistrei se luptă pe ziduri, Măria Ta,

alături de soții şi copiii lor!

— Şi atunci? Eu să mă ascund? Asta mă sfătuieşti, pârcălabe Berindei?

— Eu? Nu ! dumnealui, Iercău, e îngrijat din cale-afară!... Vin iarăşi, spune el şi râde, scuturându-şi coama; pune la gură cornul de bour ferecat în argint şi scoate un sunet prelung, care-i trezeşte pe cei de pe parapete. Cu mişcări moi, de oameni la capătul puterilor, îşi iau locurile de luptă şi armele. Mihail, cu ochii la pârcălabul pe care se vede că îl admiră şi ar vrea să fie prețuit de el, potriveşte o săgeată pe struna arcului.

— Din vultur, vultur răsare! spune, sincer Iercău. Dar în glasul lui a alunecat şi ceva neplăcut: limba de catifea a linguşelii. Mihail pricepe şi se strâmbă, ca şi cum l-ar fi pălit o durere de dinți. Se aud, apropiindu-se, urletetele atacatorilor şi vocea muezinului, sfredelind nervii, Allah-il-Allah!

— Mezeo, ațin'te pe-aproape, zice Iercău, numărându-şi săgeţile ce i-au mai rămas.

— Este slujba mea, nu-i nevoie să-mi spui namestnice... mormăie însoțitorul şi cu scutul său uriaş îl fereşte pe Mihail de săgeţile ce încep să curgă din tării, cu un țiuit subțire, otrăvit.

Se aud bufniturile înfundate ale berbecilor izbind în ziduri, strigătele răniților, răcnetele luptătorilor. De sus, din turn, pârcălabul Berindei, încercând să străbată cu privirea norul de praf, des, ce s-a ridicat iarăşi, conduce bătălia:

— Hei, mă, Dudeo... vezi că la poarta a treia... Ia-l şi pe Tatu! şi băgați-vă-ntre ei! C-o sparg!...

Iercău, cu o săgeată ieşindu-i din brațul drept, vine lângă el.

— Ei, te căptuşişi spune, cu un surâs ce arată mai mult a rânjet, Berindei... Acu' poți sta la adăpost!

— Îmi cauți pricină!... se încruntă Iercău, şi dacă scăpăm cu viață am să-ți cer socoteală...

— Nu scăpăm... spune sec Berindei... Apoi: Mă, Dragomire, mă! Nu vezi mă că ăia ridică scară... ce faci? Dormi?

— Dragomir e mort, pârcălabe! se aude, din vălmăşag, vocea unei femei...

— Atunci luați seama care mai sunteți vii!....

— Şi dacă ştii că nu scăpăm... îți iei răspunderea... pentru viața coconului domnesc?

Din nou o undă de veselie, nebunească, în ochii mici, negri, vii ai pârcălabului uriaş...

— Ți-e a scăpa de aici? Vrei să-l însoțeşti?

— Nu... Dar...

— Mă, îi pune mâna pe umăr Berindei şi cu aceeaşi mişcare îi smulge săgeata, făcându-l să scoată un răcnet ascuțit de

durere... Mă, noi suntem boieri nu numai să stăm la sfatul şi la masa Măriei Sale... da să şi murim pentru țară când vine ceasul... Nu te teme... n-o să-l las pe feciorul lui Mircea Voevod să piară, ori să cadă în mâna păgânului... Mezea o să-l scoată de aici... şi o să pleci şi tu cu ei.

— Când?

— Când ți-oi face eu semn... Deocamdată eu poruncesc....

— Berindei... Apa e pe sfârşite... oamenii îşi mănâncă curelele... opincile... Cu prețul ăsta vrei tu să-ți câştigi slavă?

— Nu pentru slavă mă bat eu aici, vere Iercău... ci pentru pământul Dobrogei...

— Şi... dacă crăpăm cu toții, crezi că o să-l păstrezi? Berindei nu-i răspunde. De pe ziduri se ridică strigăte de biruință...

— Aşa! zice pârcălabul... I-am dat înapoi şi de data asta... a treizeci şi şaptea oară... Vere şi namestnice ți-oi spune ceva... Pe ăla care la prima zborşire a duşmanului pune armele jos şi fruntea în pământ... îl calcă, în picioare, ca pe o zdreanță... şi cine se poartă ca o zdreanță, cu vremea începe să se şi simtă zdreanță... şi nu-i bine. Ai înțeles pilda mea?

— Du-te dracului! începe să râdă, cu admirație, Iercău, privind statura uriaşă a pârcălabului.

*

Sultanul Bayezid Yildirim, care, spre deosebire de tatăl său, poartă armură fin cizelată şi turbanul său de mătasă albă imaculată e împodobit cu pană lungă, verde, de struț, vorbeşte cu blândețe:

— Cine a condus acest al treizeci şi şaptelea asalt neizbutit?

Tăcere; cei din jurul lui îşi feresc privirile.

— Am întrebat ceva, spune încet Sultanul, cu vocea lui plăcută; parcă şi un zâmbet i-a înflorit pe buze...

— Giaffar Bey, îi şopteşte cineva...

— Tăiați-i capul, spune Sultanul, se întoarce şi urmat de Izeddin Bey, a cărui ținută arată că încă n-a intrat în luptă, intră în cortul său, păzit de ieniceri înalți, impasibili.

— Sunt viteji... Mi-ar părea rău să piară... Supusul nostru, țarul Şişman al Bulgarilor, şi-a revenit de pe urma frigurilor?

— N-are nici pe dracu! râde Izeddin.... Boleşte de ciudă... de ruşine... că soarta armelor i-a fost potrivnică şi a trebuit să se supună...

— Adu-mi-l!...

Izeddin iese; intră un hadâmb negru, care poartă pe o tavă de argint capul nefericitului Giaffar, cu dinții rânjiți.

Sultanul îl priveşte un timp, parcă fără să-l vadă, apoi

spune:

— Să fie îngropat cu cinste…

Înclinându-se până la pământ, hadâmbul se retrage de-a-ndăratelea. În cort intră Izeddin, care anunță:

— Supusul Luminăției Tale, Sişman, cere îngăduința să…

— Bine, bine, râde mulțumit Bayezid. Să intre…

Țarul Şişman, un bărbat slab, verzui la față, cu o înfățişare chinuită, se aruncă la picioarele lui: „Stea a răsăritului, Slăvite Padişah…”

— Te vei duce la ghiaurii din Silistra… Bărbăția lor mi-a înduioşat inima… Ştiu că nu mai au ce mânca, ce bea, săgețile-s pe isprăvite şi duhoarea morților îi otrăveşte….

*

Una din sălile cetății, cu pereții sparți de ghiulele de piatră, care se văd, de altfel, peste tot.

Țarul Şişman, vădit stânjenit de situația în care se află, dar căutând totuşi să salveze aparențele printr-o semeție deplasată, spune pârcălabului Berindei, care e înconjurat de căpeteniile – puține – ce i-au mai rămas, toți abia mai ținându-se pe picioare, cu ochii roşii, cu rănile oblojite cu cârpe murdare, cu platoşele boselate şi cămăşile de zale rupte…

— Măritul Sultan Bayezid, nebiruitul nebiruiților, groaza duşmanilor…

— Peste asta cred că putem trece, spune cu o voce răguşită, pârcălabul Berindei.

— … a cărui inimă milostivă a fost adânc mişcată de vitejia cu care v-ați împotrivit… – şi în timp ce vorbeşte două lacrimi, lacrimile ruşinii de-a fi fost înfrânt şi supus, se scurg pe fața slabă, îmbătrânită înainte de vreme a voievodului bulgar, … în marea lui mărinimie…

— Şi asta-i de prisos… spune, părând că e gata să adoarmă, Berindei.

— Vă îngăduie să ieşiți din cetate, cu steagul în frunte, cu familiile şi averile voastre.

— E prea puțin! răsună, pe neaşteptate, vocea lui Berindei trezind un ecou care-l face pe Şişman să tresară.

— Ce mai vreți?

— Şi cu armele noastre!…

Vocile căpeteniilor se ridică într-un cor răguşit:

— Aşa e! Aşa e! Armele nu le punem jos…

— Ne-or mai fi trebuind! zice unul, mai tânăr şi face cu ochiul…

Privirea lui Berindei a prins privirea lui Iercău. Îi face un semn imperceptibil.

Strecurându-se, ca o umbră, căci are aplecare spre aşa ceva, Iercău urmat de Mezea ies din sala cu pereţii sparţi…

Undeva, cu capul pe coapsa unui oştean căzut în luptă, prinţul Mihail doarme; faţa îi e acoperită de muşte…

— Bine că i-a dat Dumnezeu gândul cel bun!… şopteşte Iercău.

— Scoal' Măria Ta… Plecăm!…

Într-o ordine desăvârşită, cu steagul ţării în frunte, apărătorii cetăţii Silistra părăsesc ruinele. În mijloc sunt femeile, copiii, bătrânii, încărcaţi cu bagaje, pe margini oştenii cu armele pregătite…

De pe o mică înălţătură, Sultanul Bayezid îi priveşte cu admiraţie. Face un semn şi meterhaneaua otomană începe să cânte, iar tuiurile se înclină la trecerea vitejilor.

Pârcălabul Berindei răspunde printr-o înclinare uşoară a capului, dar printre dinţi şopteşte: „Ne mai întâlnim noi"….

În spatele Sultanului, pe un cal alb, mic si focos Izeddin se zbuciumă; se vede că un gând nu-i dă pace. Sultanul, ca şi cum i-ar simţi frământarea, îi face un semn să vină lângă el.

— N-ar fi păcat ca asemenea oşteni să ne mai stea în cale?

— Înălţate Stăpâne… spune Izeddin pe fruntea căruia au apărut broboane de sudoare… mă tem că nu e cinstit.

Sultanul Bayezid râde cu dinţii lui albi, strălucitori.

— Izeddin Bey, tot ceea ce foloseşte Semilunii e cinstit!… Ar fi timpul să înveţi! Fă cum ţi s-a poruncit!

Izeddin, urmat de o ceată de călăreţi, superb înveşmântaţi, coboară înălţimea. Călăreşte de-a lungul coloanei, ajunge lângă Berindei; îl salută cu mâna la frunte, la buze, la inimă…

— Măritul meu stăpân mi-a poruncit să vă însoţesc, să nu vi se întâmple nimic rău…

Berindei îl priveşte lung, o undă de îngrijorare pe fruntea lui de taur.

— Suntem destul de mari să ne purtăm singuri grija… Mi se pare că v-am şi arătat-o….

Nesiguranţa, frământarea interioară se citesc vizibil pe faţa lui Izeddin. Încearcă, cu chinuri, un zâmbet:

— Atunci… să zicem că vă însoţim… în semn de cinste deosebită…

— Aşa mai merge, mormăie Berindei…

Cei doi călăresc alături. Toate încercările lui Izeddin de-a lega o conversaţie se izbesc de tăcerea de piatră a pârcălabului…

*

Uzi leoarcă, Iercău şi voievodul cel tânăr, Mihail, purtaţi de

Mezea, ies din apele Dunării. Când îi leapădă din brațele lui de criță.. cei doi cad cu fața la pământ, dar Mezea îi ridică…

— Nu-i vreme de odihnă… Haideți… La drum! Drum lung…

Şi se pierd în stufărişuri şi smârcuri…

*

Coloana de supraviețuitori ai asediului a ajuns la o răspântie de drumuri.

— Aici ne despărțim, spune Berindei, făcând un semn spre unul din drumuri… Mulțumim pentru cinste.

— Nu ăsta-i drumul, spune Izeddin.

Berindei izbucneşte într-un hohot de râs.

— Mă înveți tu care-i drumul în țara mea?

— Pârcălabe Berindei… drumul pe care vrei s-o apuci… nu este sigur… Cete de akîngii de-ai noştri mişună şi…

— Vom scoate-o cumva la cale cu ei! râde, dar întunecându-se la față, Berindei. Ăsta-i drumul care duce acasă! şi noi acasă vrem să ajungem.

Ca şi cum nu l-ar fi auzit, deşi e vizibil că-i vine foarte greu să facă ce i s-a poruncit să facă, Izeddin spune:

— Noi răspundem de soarta voastră! Dacă, Allah să ferească, vreun creştin ar fi ucis, ori păgubit, ce vom spune Sultanului?… Acesta e drumul…

— Care duce în ținuturile bulgăresti ce le-ați cotropit! ridică deodată vocea Berindei. Auzind-o, oştenii îşi pregătesc armele. Fereşte din cale!

— Fereşte tu! strigă Izzedin şi smulge iataganul din teacă…

La sunetul de corn al lui Berindei, oştenii se formează într-un careu, cu sulițele întinse, ca un uriaş arici şi pornesc în pas mărunt. Cei din mijloc leapădă îndată boarfele, pun mâna şi ei – bătrâni, femei, copii – pe arme…

Izeddin scoate un sunet ascuțit.

Din dosul unei movile prelungi ies pâlcuri de osmanlâi călări care se năpustesc, chiuind, asupra careului.…

Nor de praf… săgeți vâjâind… strigăte… Începe măcelul…

*

Stufărişuri, trestii, sălcii scorburoase, smârcuri de nepătruns. Mezea pregăteşte un mare crap la proțap. Iercău, doborât de oboseală, doarme cu gura căscată. Mihail stă lângă focul ce alungă țânțarii. În jur sunetele bălții. Deodată se aude fâşâit, crengi rupte, ca de o dihanie. Într-o clipă Mezea a sărit în picioare şi cu arcul încordat aşteaptă.…

Din desiş se smulge un oştean, Simion, cu brațul stâng negru de sânge. Cade ca un butuc la picioarele lui Mihail.

— Şi-au călcat cuvântul… Ne-au potopit…

Mezea, fară să scoată o vorbă, a îngenunchiat lângă el. Îi rupe cămaşa, îi cercetează rana… Simion gâfâie greoi.

— S-a obrintit, spune printre dinți Mezea. Dacă nu ți-o tai, mori.

— Şi cum mai țin cormana plugului?

— Mort cum o mai ții?

— Taie…

Mezea scoate din şerpar un jungher cu lamă subțire. Îşi trece degetul mare peste tăiş.

— Măria Ta, ține-i capul. O să se ruşineze de Măria Ta. N-o să strige, n-o să se zbată…

Băiatul a devenit alb ca varul.

Sub privirea aspră a lui Mezea, se supune. Ia capul oşteanului între degetele sale subțiri, murdare….

— Vorbeşte… spune cum a fost… poate uiți de chin…

Fața leoarcă de sudoare a lui Simion. Cuvintele ies greu printre buzele crăpate:

— … au vrut să… ne înşele… să ne ducă în ținuturile lor… Înainte… de-a…muri… pârcălabul Berindei mi-a poruncit… du-te şi spune… Măriei Sale… să ştie… cum e cuvântul lor… Şi Izeddin Bey… tot timpul… vorbea frumos… şi ne linguşea.. şi… Aaaaau!

— Gata… ce zbieri ca o muiere… Acum numa să te ard cu fierul roşu… Pe urmă mâncăm crapu' ăsta….

La strigătul de durere, singurul pe care l-a scos Simion, s-a trezit şi Iercău.

— Ce e? Ce e? spune buimac…

— Păi nu e nimic… zice Mezea, sculându-se de lângă foc cu barda a cărei lamă e incandescentă în mână… Nu e nimic. Atâta că va trebui să-l duci pe Măria Sa la Argeş… Eu am o treabă…

— Ce treabă?

— Izeddin ai zis că-l cheamă?

— I…ze…diiiiiiiiiiiin! răcneşte, sub cumplita arsură, Simion.

— Mă, da bun glas ai! Eşti bun de popă. Cum te cheamă?

— Simion

— Şi pe ăla cum ziseşi, că uitai…

— Izeddin…

— Bine…

Şi Mezea se mistuie în cumplitul vălmăşag al bălții dunărene…

ROVINE

Curtea de Argeş. Palatul Domnesc.

În ținută de ceremonie: manta scurtă de purpură, prinsă de umărul stâng, tunică până la genunchi – centură de aur cu pafta grea de care atârnă spada scurtă, Mircea, purtând coroana voievodală, pe tron. Alături de el, pe un tron mai mic, fiul său Mihail, îmbrăcat la fel: fața lui poartă încă urmele încercărilor prin care a trecut.

Pe laturile vastei săli de primire cu boltă înaltă şi făclii de răşină curată, ce ard fără fum, se înşiruie boierii de sfat, în jilțuri cu spătare, în care sunt săpate herburile lor: bătrâni cu plete şi bărbi albe, curgându-le pe platoşele ce poartă semnul trecutelor bătălii; unii sunt ologi, de-o mână, de-un picior, ori poartă fâşie neagră peste ochiul scos de vreo săgeată tătărască ori ungurească..

Cei mai tineri, în ținute strălucitoare de războinici apuseni, par a nu-şi găsi locul: se foiesc, se frământă.

Vornicul Aldea, un moşneag rumen şi încă în puteri, spune, cu glas solemn:

— Pentru scăparea vieții vlăstarului domnesc, Mihail Voievod, namestnicul Iercău Ion se multă la rangul de sluger si i se dă, spre veşnică moştenire lui şi urmaşilor lui moşia Verbilău…

Iercău se aruncă la genunchii domnitorului, înlănțuindu-i cu brațe umile. O scurtă clipire de nemulțumire în ochii lui Mircea; îl ridică pe proaspătul sluger, care îi sărută mâna cu devoțiune. Mihail ar vrea să spună ceva, dar o privire a tatălui său îl opreşte. Retrăgându-se de-andaratelea, Iercău se aşează lângă Spătarul Neagotă, care îl priveşte ciudat. Nu-şi mai încape în piele de fudulie, dar în acelaşi timp nu vrea s-o arate, luând o înfățişare plină de modestie, cu ochii plecați…

Mircea se ridică. Fața lui e gânditoare. Ceva ca un fior, trece de-a lungul sălii, ca şi cum fiecare ar simți încordarea Domnitorului, acum în pragul clipei hotărâtoare.

— Şi iată, aşadar, boieri dumneavoastră, că sosit-a ceasul de cumpănă în care trebuie să hotărâm. Pentru noi, pentru urmaşii nostri… Ce facem? Punem fruntea-n în țărână şi ne dăm, pe-un blid de linte, țara şi cinstea… Ori…

Îşi înalță fruntea.

— Ori stăm cu sabia în mână, să apărăm ce ne-au lăsat strămunii cei din vechime.

Un surâs de mulțumire trece pe obrazul brăzdat de cute al

Velspătarului Balea, cel mai bătrân dintre stetnici. Degetele lui noduroase care strânseseră până la albire mânerul spadei grele, drepte, se destind; se ridică spre mustața tunsă, pe care o răsuceşte voiniceşte.

În schimb, Neagotă îi şopteşte lui Iercău:

— Vorbe de clacă… Eu i-am văzut pe turci, le cunosc tăria… Numai cât suflă peste noi şi ne spulberă…

— Spătare, se uită la noi… îl potoleşte Iercău

— Şi țineți minte: ce hotărâm acum nu-i numai pentru clipa de față, nici pentru viețile noastre… şi aşa trecătoare… E pentru vecii vecilor. Aştept.

— Parcă dacă îi spunem că capul ce se pleacă, sabia nu-l taie, o să ne asculte? – şuşoteşte, cu obidă, Neagotă.

— Taci, pentru Dumnezeu! Se uită la la noi…

Un timp, cu bărbile în piept, cântărind, boierii rămân nemişcați, în tăcere. Apoi, încet, cu greu, Velspătarul Batea se ridică. Îşi scoate spada din teacă. O ridică.

E un semn. Toți tineri şi bătrâni, îşi smulg armele: lamele de oțel strălucesc sub bolta, întunecată.

— Pe viață şi pe moarte, Stăpâne şi Doamne!

Mircea s-a ridicat şi el:

— Stăpân şi domn, boierilor, ne este țara aceasta ce avem în păstrare!

— Ne duce la pieire, şopteşte Neagotă, cn buze albe, în timp ce fâlfiie sabia şi zâmbeşte larg, cu toți dinții, să-l vadă Măria Sa cât e de credincios…

Deodată intră o matahală de nerecunoscut: e Mezea, bărbos, păros, rupt, murdar. Târăşte după sine pe Izeddin şi acesta într-un hal fără hal, fără turban, cu țeasta rasă, pe care se întinde o cicatrice proaspătă. Mihail sare de pe tronul său, fuge la Mezea, îl ia în brațe, îl sărută.

— Mezea! Mezea! Ai scăpat! (se întoarce spre tatăl său) Uite, Măria Ta! A scăpat.

— Văd! surâde Domnitorul. Ce mogâldeață ne-ai adus, Mezeo?…

— Îl cheamă Izeddin… Şi-i vinovat de pieirea celor din Silistra… cărora Sultanul le-a dat chezăşie mincinoasă… L-am răpit şi ți l-am adus, Doamne, să-l beleşti şi să-i pui sare…

Mircea îl priveşte lung pe Izeddin. Acesta, netemător de moarte, stă semeț cu brațele încrucişate pe piept. Boierii murmură amenințători.

— Dați-i straie cuviincioase… ca să putem vorbi cu el…

De la o fereastră a castelului, Mircea – îngândurat, ținând o mână pe umărul fiului său Mihail, priveşte cum boierii încalecă

în curtea interioară şi se duc, chiuind ca la nuntă…

— Doamne… îți cer îngăduința de a-ți aduce la cunoştință… se aude vocea tremurândă a lui Iercău. El însuşi bâțâie din cap până-n picioare…

— Spune!

— Între patru ochi, Doamne…

Mircea îl priveşte aspru:

— E fiul nostru!

— Vărul Măriei Tale… Neagotă… zice – peste tot – că rău faci că te împotriveşti turcului… că… iertat să fiu, el zice asta, nu eu, că nu eşti în toate mințile… Şi că ar trebui să facem ceva, să nu te lăsăm să duci țara de râpă.

Aşteaptă cu capul plecat, umil, pedeapsa sau răsplata.

Cu blândețe, dar cu degetele de fier, Mircea îl ia de bărbie, i-o ridică astfel ca să-i poată vedea ochii:

— Parcă vărul nostru Neagotă îți este cel mai bun prieten… Sunteți veşnic împreună…

Ca şi cum s-ar arunca într-o fântână, Iercău spune cu patos:

— Aşa este! Dar credința către Măria Ta trece înainte…

— Da… da… Bine… Îți mulțumesc… spune Mircea, întorcându-şi privirea, ca şi cum i-ar fi greu să rabde vederea celuilalt.

Cu un glas rece:

— Să fie adus aici vărul nostru Neagotă, ca să-i poți spune în față cele ce ne-ai spus pe din dos…

Mezea, la fel de nețesălat cum a venit, de pe drum, îl aduce în fața lui Mircea pe Izeddin Bey. Acesta a fost îmbrăcat în straie de boier român în care se mişcă stângaci. Ajuns în fața lui Mircea, îşi reia înfățişarea plină de mândrie, încrucişându-şi brațele pe piept. Mircea îl priveşte lung cu ochii săi reci şi sub această privire, încet, parcă fără voia lui, Izeddin îşi pleacă fruntea.

— Nu ca să-mi scap viața, ci pentru că acesta e adevărul, îți spun, o, Emire, că n-am încuviințat în inima mea, ceea ce s-a întâmplat. Dar întrucât, chiar fără voie, am fost părtaş la această viclenie…

— Mârşăvie, spune surd Mircea.

— Sunt vrednic de pedeapsă. O aştept.

Se înclină salutând cu mâna la frunte, la buze, la inimă

Mircea e cufundat în gânduri. Brusc, ridică fruntea şi spune cu o voce ciudată:

— Eşti slobod!

Se întoarce şi se depărtează cu paşi sprinteni. Sunetul

argintiu al pintenilor săi se stinge.

— Atâta trudă şi degeaba! oftează Mezea…

Izeddin e cu desăvârşire nedumerit.

— De ce? De ce?

Mezea îl priveşte lung.

— Ca să ne cunoşti…

*

Cenuşiu de praf, urmat de un pâlc de călăreți: nelipsitul Mezea şi cei doi fii ai săi, Mihail şi Vlad, Mircea se opreşte în fața unui lan mic de secară – câteva palme de loc smulse pădurii înconjurătoare – pe care un țăran cât un munte, Simion cel fără o mână, îl aprinde… Se întoarce fără să arunce nici o privire călăreților – de care îl desparte o pânză de fum gros, vălătucit şi intră în curtea cât o batistă a căsuței sale de bârne, pe clinul unui deal.

Aici, nevastă-sa – cu vreo patru țânci agățându-i-se de poale, îi întinde o făclie. „Eu, eu nu pot" şopteşte ea.

— Eh! hai! luați-vă rămas bun de la coliba noastră! zice Simion şi aprinde casa. Copiii chicotesc şi când vâlvătaia cuprinde bârnele şi şițele uscate, încep să chiuie şi luându-se de mâini, joacă în jurul pălălăii. Le place, sunt mici, nu ştiu; cred că-i o joacă.

Omul, cu cuşma în mână, ca la mort, priveşte o clipă truda vieții lui care se mistuie, apoi îşi ia barda, îşi strânge la piept muierea, scarpină părul încâlcit şi plin de scaieți al copiilor, îl saltă cu singurul braț pe cel mai mic, îl pune jos, îi şterge mucii, îl sărută şi spune cu glasul lui gros de bivol:

— Hai, duceți-vă… Să ai grijă de toate femeie!

— Şi tu, de tine… Mânând vaca şi câteva oi, femeia şi copiii se mistuie în desişul pădurii…

— E greu, hai? se aude vocea lui Mircea…

Simion se întoarce, înțepeneşte.

— Parcă Măriei Tale ți-e uşor Doamne? întreabă cu o voce moale – de la om la om – contrastând cu încremenirea ostăşească. Că ai şi alte grjji, nu numai a avutului Măriei Tale…

— În al cui pâlc eşti?

— A Spătarului Neagotă.

— Am auzit că s-a făcut nevăzut, că nu-i de găsit nicăieri… spuse Mircea, privindu-l pieziş.

— Şi noi am auzit, da' nu-i în căderea noastră să ne dăm cu părerea. La locul de adunare însă mergem, cu sau fără spătar. Aşa ai poruncit.

— Şi noi tot acolo ne ducem. Dați-i un ca!!

*

Forfotă mare în curtea unui conac boieresc, pe ale cărui ferestre încep să se bulucească flăcările. O femeie tânără, frumoasă, îmbrăcată în negru cu două fetițe agățate de ea împarte porunci cu o voce pe care lacrimile au secat-o.

— Oană şi Măria a lui Drăgan, voi mergeți cu oile sus, în poiana Murgului. Otrăvit-ați fântânile, Marcule? Un țăran bătrân, cu ochii ascunşi de o chică, de păr ca lâna berbecului dă din cap. Împărțit-ai merindea ostaşilor noştri, Ravecă?

— Da pe cine jeleşti jupânească Marie?

Ea se întoarce ca arsă. Mircea, călare, priveşte cu asprime.

— Închinați-vă! Şi împreună cu fetițele face o reverență adâncă, măturând cu rochiile praful curții. Apoi, privind țintă în ochii Voievodului, spune cu simplitate:

— Pe bărbatul ce l-am avut… Neagotă, vărul Măriei Tale…

— Da' ce-i cu el? A murit?

— Pentru mine da… Mai potoliți-vă – se întoarce ea spre câțiva flăcăiaşi, luați la oaste, care se hârjonesc ca noatenii – Nu vedeți cine a venit?

— Cine? întreabă un vlăjgan.

Palma grea a lui Simion îl plesneste peste ceafă, făcându-l să cadă în patru labe.

— Măria Sa, boule!

Stângaci, speriați, „recruții" se pun în genunchi.

— Eu credeam că Măria Sa umblă îmbrăcat numa-n aur şi argint… şopteşte unul, privindu-l de jos în sus pe Voievodul ce pare un simplu oştean – prăfuit şi ostenit.

— Măria Ta! spune ea, alungându-şi cu o mişcare hotărâtă o şuviță de păr de pe frunte. Am fost învățață, de mică, să dau cu arcul… Îngăduie-mi… îngăduie-mi… Apoi, dacă nu s-a putea altfel şi voi rămâne cu zile, am să mă închid într-o sfântă mânăstire…

Mircea o ia în brațe. Îi culcă fruntea pe pieptul său înzăuat.

Ascunzându-şi fața să n-o vadă nimeni, nevasta lui Neagotă plânge amar, surd.

— Ce ruşine… ce ruşine…

— O ai spălat-o, Mărie…Eşti tânără…

Pereții conacului se prăbuşesc în vâlvătaia flăcărilor, aruncând scântei şi funingine neagră, care pluteşte peste tot, ca o năvală de fluturaşi negri.

Pe drumul îngust şi şerpuit, mărginit de o parte şi de alta de codri nepătrunşi, trece Mircea, urmat de pâlcul său de călăreți, cărora li s-a alăturat, în cămaşă de zale, prea lungă şi largă şi chivără de oțel, spătăreasa Maria…

De peste tot se văd fumurile satelor ce ard, ca dușmanul să

găsească în fața sa numai pustiul…

Mircea urcă în goană treptele de marmoră la capătul cărora îl aşteaptă vornicul Aldea, care pare foarte încurcat.

— Sigismund? A venit Sigismund?

— Nu tocmai… şopteşte vornicul, ferindu-şi privirile.

*

Mircea deschide uşa – deasupra căreia străluceşte corbul Munteniei. Înăuntru, înşirați la masa lungă, plină de toate roadele pământului, nobilii cavaleri apuseni – aceiaşi ca la Kossovo – în acelaşi „pourpoint-uri" de mătase, brocard şi caşmir, la fel de pătate de vin şi grăsimi, la fel de gălăgioşi.

— Şi Majestatea Sa regele Sigismund? întreabă Mircea pe cavalerii care, nu cu prea mult elan, s-au ridicat în picioare la intrarea lui.

Unul dintre ei, de un blond păios, cu nişte mustăți ce-i atârnă pe piept, se apropie, făcând să se încovoaie podeaua sub greutatea lui.

— Eu sunt înlocuitorul său, Graful Wilhelm Reihartigen von Ulm und Gatzenbach!… Majestatea Sa, regele Ungariei şi al Bohemiei, ocupată cu potolirea răscoalei nobililor maghiari care… într-o pornire inspirată de Satana, au ucis pe regina Elisabeta şi ține închisă pe luminata prințesă, Maria de Anjou, promisă de soție Majestății Sale, de răposatul ei unchi şi tutore, Ştefan II Costromanic.

— Aşadar, ajutorul făgăduit… pentru care amândoi am pus jurământ, şopteşte Mircea, mai mult sieşi.

— Suntem noi aici! răcneşte Mareşalul de Marigny. Răscumpărați din robia păgânului… O robie mai uşoară decât ne-am fi aşteptat, Baiazeth purtându-se, spre uimirea noastră, ca un adevărat cavaler, ardem de nerăbdare să spălăm în sângele infidelilor pata ce stăruie pe blazoanele noastre…

Un altul se ridică, plin de superbie:

— Eu însumi, marchiz de la Tremouille, voi arunca în obrazul spurcat al nu mai puțin spurcatului Bayezid această mănuşă, pe care strămoşul meu Baudouin a prins-o de poarta Ierusalimului…

Mircea rosteşte rar:

— Vai, domnilor… n-ați uitat şi n-ați învățat nimic…

Se întoarce scurt şi iese.

Cavalerii, uluiți, se privesc unii pe alții. Într-adevăr, nu înțeleg nimic.

*

Un soare necruțător – în crugul său – pârjoleşte pământul.

În jurul unei fântâni, zac cadavre de akîngii – cu fețele

înnegrite, strâmbate în chinurile agoniei.

— Încă o fântână otrăvită, spune Izeddin Bey. Pustiu peste tot… n-avem pe cine ne vărsa mânia…

Bayezid într-o cămaşă de zale de aur, care luceşte orbitor în soarele fără cruțare, priveşte cerul pe care se rotesc păsări de pradă. Când îşi întoarce calul – un splendid armăsar alb – acesta se poticneşte, gata să cadă în bot.

— Îi e sete, spune Bayezid.

— Apă pentru calul stăpânului nostru! bate din palme Izeddin Bey.

Un burduf de piele e luat de pe spatele unei cămile.

Şuvoiul de apă curge într-un mare lighean de argint.

Beyul însuşi, urmat de spahiul care-i duce tuiul, adapă calul lui Bayezid, care bea, sforăind şi stropind în toate părțile…

Băşicate de soarele nemilos, fețele ienicerilor ce poartă pe umăr un palanchin de bambus, ferecat în argint, în care se află cei trei copii ai sultanului: Soliman, Musa, şi Mehmed – în haine uşoare – cărora un pui de harap le face răcoare cu un imens evantai de pene de păun…

Nemişcați, ca nişte stane de piatră, ienicerii țin prețioasa povară. Buzele crăpate le sângeră.

Privesc calul care bea apă…

Un mârzac tătar plin de sânge vine în goana calului şi din mers sare jos, se prosternează în praf, apoi cu o strâmbătură de durere spune:

— Stăpâne… cetele trimise după vite şi nutreț… au fost nimicite de ghiauri…

— Erau mulți? întreabă cu o suverană detaşare Bayezid.

— Nu ştiu… s-au ivit şi s-au făcut nevăzuți în pădurile astea blestemate… blestemate… blestemate…

Cade leşinat.

Bayezid vine în pasul calului până lângă palanchinul purtat pe umeri de ieniceri. Cei trei copii salută cu mâna la frunte, la buze la inimă…

— Vă place la război, şoimii mei dragi?

— O, da! O, da! O da! râd ei şi bat din palme.

Un semn imperceptibil şi ienicerii care duc palanchinul pornesc.

Păşesc în ritm egal, elastic parcă ar umbla pe ouă, să nu zdruncine vlăstarele sultanului.

La umbra precară a zidurilor ce-au mai rămas dintr-un conac ars, câțiva slujitori aştern masa pentru pretendentul la tron Neagotă, care, dezghiocându-se dintr-un fel de burnus menit să-l apere de praful drumului, apare într-un costum

bizantin, identic cu cel purtat de Mircea la primirea solilor – şi pentru vasalul-aliat Stefan Lazarevici – în negru ca un călugăr îmbătrânit înainte de vreme…

Neagotă întinde mâinile peste care un slujitor toarnă apă cu petale de trandafir…

Stefan Lazarevici şi-a rezemat fruntea de zidul negru de funingine.

— Hai să mâncăm cneazule Stefan, că îndată se ridică popasul… Ce faci?

— Îmi rog moartea, spune acesta, cu o voce înceată.

Undeva, în podul din care a rămas doar o schelărie de lemn ars, se strecoară un muezin în turban şi djelabă neagră, să asculte ce vorbesc cel doi aliați – oşteni întunecați, tăcuți – îi păzesc .

— Ha, ha, râde ca de-o glumă bună Neagotă. Ia cu gesturi delicate din bunătățile înşirate pe covorul de Brussa, dar înainte de a le gusta, le miroase… nu vezi cum ne copleşeşte sultanul, slăvit fie-i numele? El însuşi… am auzit… se mulțumeşte cu pâine uscată şi-un strop de apă sălcie ce cel din urmă akîngiu… iar noi…

Stefan Lazarevici îl priveşte cu silă. Dar Neagotă s-a pornit. Vorbeşte cu un elan nervos, ca şi cum ar vrea să se convingă pe sine însuşi.

— Ăilanții… vestiții cavaleri ai Apusului, nici nu se uitau la noi!… Şi atunci? Să-mi vărs eu sângele… să-mi risipesc țara… ca ei să petreacă liniştiți în castelele lor trufaşe?

— Văd că Voievodul Mircea judecă altfel…

— Pe vărul nostru, sărmanul, l-a orbit şi-l pierde mândria!…

Neagotă întinde un pahar de cristal şlefuit în care un slujitor mut îi toarnă vin dintr-un şip de aur, cu gât lung de lebădă.

— Când eşti mărunt şi, neînsemnat… n-ai mândrie! Încerci să trăieşti.

— Aşa-i, spune foarte încet Stefan Lazarevici. Vine lângă el şi-l scuipă în obraz, apoi cu paşi mari, ce fac să-i fâlfâie pulpanele veşmântului negru porneşte să iasă, dar se izbeşte aproape în piept cu Bayezid. Se dă repede înapoi, pune un genunchi în pământ – salutul obişnuit al vasalului.

În schimb Neagotă se prosternează oriental.

— Ridicați-vă, spune Bayezid. N-am vrut să vă tulbur de la masă…

Se aşează pe covor, cu picioarele încrucişate. La un semn al lui, victualiile[1] sunt ridicate de slujitori ce se fac nevăzuți.

— Domnia ta… Neagotă al Eflakului, pe care-l luăm în stăpânire… (Radios, dar smerit, Neagotă se înclină adânc) îți

cunoşti, mă gândesc, vărul…

— Nu prea… E un om închis în sine…

— Nu crezi că dacă i-am trimite o provocare… după regulile cavalereşti… ar primi lupta, în locul acestei fugi…

— Ruşinoasă! Ruşinoasă! spune Neagotă, căutând cu disperare să înțeleagă ce vrea de la el atotputernicul Sultan.

— Pe care am plătit-o până acum cu peste 10 000 de morți… face Bayezid un gest de nerăbdare, prevenind consolările lui Neagotă.

— Îți aştept sfatul!

— Mi-e greu să îndrăznesc a-mi da cu părerea… în fața celui mai strălucit dintre străluciți, sabia nebiruită, ochiul departe văzător…

Potopul de vorbe linguşitoare cu care speră să scape de răspundere e însă întrerupt de apariția muezinului – singurul care are voie să intre nepoftit. Asceticul prelat musulman e neobişnuit de agitat.

— Stăpâne… stăpâne… vino să vezi!

Ies toți în pridvorul calcinat.

Pe dealul din față, cu discul roşu al soarelui ce apune în spate, un călăreț cu un mare steag alb în vârful suliței.

Neagotă se clatină pe picioare. Nu-i vine să-şi creadă ochilor.

— E nebun… şopteşte… Nebun… E el…

Bayezid îl priveşte înfuriat.

— Ce tot bâigui acolo? În sfârşit… o ființă vie în acest pustiu…

— E el… El… Mircea…

Încet, foarte încet, călărețul coboară dealul. Vântul binefăcător al înserării flutură pânza albă…

*

Cortul Sultanului, înălțat în grabă, dar cu toată măreția…

Înveşmântat în cămaşa de zale călite, Mircea păşeşte liniştit, precedat de doi slujitori nubieni ce desfăşoară covor sub picioarele lui şi de Izeddin, care-i face temenele poftindu-l să înainteze şi căutând în zadar, să-i prindă privirile. Dar Mircea nu priveşte nici în stânga, nici în dreapta. Ajuns în fața cortului se opreşte o clipă, îşi aruncă ochii peste căpeteniile oastei otomane – apoi intră.

Cortul e imens, alb. Dar fără nici o podoabă, fără nici o mobilă.

Pe un covor de Buhara, Bayezid, într-un somptuos veşmânt de mătase trandafirie… Nici o fibră nu se mişcă pe fața lui. Pare un idol de bronz şi abanos.

Mircea se apropie, îşi scoate mantia simplă, de şiac, o

aşterne pe pământ şi se aşează…

Se privesc lung în ochi.

Sultanul sparge primul tăcerea.

— Cum ai îndrăznit?

— Aşadar ştii cine sunt…

Cu un surâs plăcut care-i luminează şi schimbă faţa, Bayezid spune încet:

— Aş putea să-ţi iau viata… Ţara şi oastea ţi-ar rămâne ca un trunchi fără cap…

— N-ai s-o faci.

— Viaţa multor mii de drept credincioşi ar fi cruţată… De ce n-aş face-o, voievodule Emirdji?

— Auzindu-se că, am venit singur… şi m-ai omorât, lumea întreagă ar spune că… tare ţi-a fost frică de mine!… Şi n-ai ajuns încă atât de slab să nu-ţi mai pese ce zice lumea!

Sultanul izbucneşte într-un râs plin de admiraţie.

Pe neaşteptate devine serios, întunecat parcă de o presimţire.

— Eşti înţelept. Eşti primejdios!

— Nu eu mă aflu cu oaste de pradă pe pământul tău… ci tu pe al nostru…

Cu fruntea îngândurată, Sultanul:

— Am greşit când am poruncit solilor mei să te sfideze… Cu tine trebuie vorbit altfel!

— Câtă vreme picior de străin înarmat calcă acest pământ, cu mine nu se poate vorbi nicicum!

— Şi pe ce te bazezi? Pe „fraţii“ tăi creştini din Apus? Ori nu vezi că te-au lăsat în scârnă? Sau poate pe cei din Bizanţ? Ca să îi las să dospească în pace, sunt gata să facă orice… Râde. Ştii că de la ei cunosc numărul oştenilor tăi?

— Nu-l cunoşti… spune rar Mircea…

— …de la ei ştiu că Sigismund… care, prin genovezi, vrea să cadă la înţelegere cu mine… nu ţi-a trimis decât câţiva dobitoci îmbrăcaţi în fiare vechi?… Eşti singur, Emirdji!

— Ştiu!

— Şi atunci? De ce nu te aşezi, ca să-ţi găseşti liniştea sub oblăduirea mea părintească… aşa cum au făcut bulgarii, sârbii… De ce?

Mircea tace un timp, apoi – ca, şi cum şi-ar răspunde cu glas tare propriilor sale gânduri:

— Pentru că nu ne potrivim, mărite Sultan… V-aţi ivit în lume… de pe unde-aţi fi venit, cu gând de cotropire, de jaf… de supunere a celor slabi, ori care vi se par slabi…

— Eşti oaspetele meu… Ai dreptul să nu-ţi măsori

cuvintele… râde Sultanul, apoi deodată, parcă un nor negru i-ar trece pe față: – Dar o să-ți pară rău că le-ai rostit!

Mircea acum într-adevăr nu-i mai vorbeşte lui:

— Noi suntem neam de plugari, de păstori… Privind pomii, apele, curgerea, iernilor şi verilor… am desluşit câteva legi… Ale răbdării, ale omeniei… ale înțelegerii… Nu vrem să le schimbăm cu domnia bunului plac, al hatârului celor ce se socotesc tari… cu nestatornicia lor… Iar eu… eu am moştenit din vechimi adânci porunca de-a străjui acest neam… nevoile lui… bogățiile şi sărăcia lui… Şi, mai ales, ce va fi mâine…

Bayezid a devenit duşmănos.

— Iar eu am jurat în fața întregului Islam că voi da calului meu ovăz din pristolul de la Roma!!! Crezi că, mă voi împiedica de un ciot? Te supui, ori te nimicesc? Nu este altă cale!

Mircea se ridică. Spune simplu:

— Ba este !

*

Zori lăptoşi din pricina ceții se ridică de pe apa uşor vălurită de vânt a Argeşului, care curge printre păduri nepătrunse de stejar…

Oastea otomană înaintează greu. Căutând vaduri să poată trece de pe un mal pe altul mulți akîngii se îneacă.

Fețele tuturor sunt îngrijorate: pluteşte în aer ceva amenințător, iar sus, în tăriile limpezi se roteşte un vultur, purtat pe vițe de vânt…

Dar locurile acestea nu sunt pustii, aşa cum par. Peste tot, după fiecare arbore, în fiecare tufă pândesc – acoperiți de frunze – oştenii Munteniei. Într-un luminiş, pe un dâmb mai ridicat, Mircea, înconjurat de boierii săi, ridică mâna. Încet, ca şi cum ar fi o sfidare adresată sorții.

Un bucium răsună, trezind ecouri adânci. Îi răspunde altul, altul. Asupra avangardei otomane se prăvălesc, cu zgomot cumplit, arbori mai dinainte tăiați, zdrobindu-i, strivindu-i şi în aceeaşi clipă, de peste tot, chiuitul de luptă, al românilor.

Un nor de săgeți, venind din adâncimile de nepătruns ale codrilor se abate din toate părțile, asupra oştirii otomane, care – din pricina desimilor – începe să se fărâmițeze, în pâlcuri, care se năpustesc orbeşte în sulițele lungi ale pedestraşilor…

— În sfârşit, a început, spune Sultanul, mereu calm, mereu sigur pe sine. Să fie scoşi din păduri şi siliți a da bătălia la loc limpede!

Bey-i se înclină şi se duc să îndeplinească – nici ei nu ştiu cum – înalta poruncă.

În spatele lui Mircea, cavalerii apuseni, în greoaiele lor

armuri, cu lăncile imense în vârful cărora flutură flamurile, sunt nerăbdători.

— Monseniore, spune unul – nu se ştie care, din pricina coifului care tuturor le ascunde feţele – îngăduie-ne să ne aruncăm în talgerul victoriei! Mircea se întoarce uşor în şea şi, ascunzându-şi un zâmbet fugar, le face semn că pot porni la luptă.

Trompetele pajilor răsună glorios. Strigătele se aud înăbuşite de coifuri. Dând pinteni cailor lor greoi, cavalerii pătrund în codru… şi deodată, înaintarea lor devine cu neputinţă aproape. Lăncile prea lungi se încurcă în coroanele arborilor, caii se împiedică în rădăcinile ascunse… Se ciocnesc unii de alţii, în zgomot de fierărie, în timp ce în jurul lor aleargă, sprinteni, uşori arcaşii munteni, purtând doar uşoare cămăşi de zale, platoşe de piele de bour, coifuri rotunde.

— Pe rănile Mântuitorului! strigă un cavaler, înţeleg să mor pentru sfânta cruce, dar nu să mă şi fac de râs!

Şi ajutat de pajul său, îşi dezbracă armura… Ia de la un boier român căzut arcul şi cucura cu săgeţi şi se avântă în luptă, dovedind că e un arcaş strălucit.

— Aşa, măi bădie! zice admirativ un flăcău…

Izeddin a găsit un vad. În faţa lui zidul verde al pădurii. În clipa când călăreţii turci intră în apă, un val de săgeţi îi potopeşte. Valurile repezi îi iau la vale, cai, săgeţi, de-a valma. Cu greu Izeddin izbuteşte să scape şi să ajungă pe malul pe care abia îl părăsise. Priveşte gânditor pavăza verde care a devenit iarăşi mută, parcă nelocuită.

Din poiana înălţată deasupra acoperişului pădurii, Mircea conduce bătălia.

— Comane!

— Poruncă, Doamne!

— Ia-ţi pâlcul de călărime şi tăiaţi-le drumul! Vezi că-s ieniceri oaste aleasă…

— Apoi, Doamne, o să-i alegem, unul câte unul, iartă vorba slabă! şi Coman fluturându-şi sabia se pierde în codru, pe cărări numai de el ştiute.

Tremurând de emoţie, Mihail se apropie de Mircea, pune un genunchi în pământ.

— Tătuţă, Măria Ta, nu lăsa să se spună că am stat deoparte, pentru că-s feciorul Măriei Tale.

Mircea îl priveşte lung, apoi spune simplu:

— Du-te şi nu mă fă de ruşine!

Cu un chiuit Mihail sare pe cal şi, urmat de câţiva călăreţi din rezerva domnească, se face nevăzut.

Bătrânul Vornic Udrea dă din cap, îngrijorat.

— Şi… dacă-i un copil… crezi că pentru asta o să-l cruțe, de va fi să ne biruie?

Cu viziera coifului ridicată, Mihail călăreşte printre pedestraşii care – fără încetare – aruncă nor de săgeți asupra turcilor ce încearcă să treacă Argeşul, înroşindu-l cu sânge…

Într-o lărgime, ienicerii țin pe umeri palanchinul de bambus, cu perdele de mătase trase, din care cei doi fii mai mici ai sultanului, Musa şi Mehmed privesc bătălia.

Soliman, un flăcăiandru de vârsta lui Mihail, e în ținută de luptă, călare pe un armăsăraş arab, al cărui frâu de aur e ținut, cu respect, dar cu autoritate de muezinul atotprezent.

Micul pâlc al lui Mihail apare la marginea luminişului. Cu un strigăt ascuțit al glasului de adolescent în schimbare, Soliman smulge frâul din mâna muezinului şi acoperindu-şi pieptul cu scutul rotund, învelit în piele de tigru, porneşte cu lancea întinsă.

— Aţin'teee! – strigă Mihail, cu o voce asemănătoare şi coborându-şi viziera se năpusteşte cu lancea…

Cei doi frați mai mici ai lui Soliman bat din palme… Fețele ienicerilor ce țin palanchinul sunt de nepătruns…

Cei doi flăcăiandri se apropie unul de celălalt, strigându-şi provocări.

*

Izeddin Bey, cu veşmintele sfâşiate, se apropie de locul unde, întunecat, cu fruntea în pământ, parcă ar pluti pe apele unui vis necurat, Stefan Lazarevici aşteaptă în fața oştenilor săi, la fel de posomorâți ca şi dânsul.

— Porunca, Sultanului! Treci râul! Scoate-i din ascunzătorile lor blestemate şi abate-i spre noi!

Cneazul îl priveşte cu ochi goi, fără viață. Nu se ştie dacă a auzit sau nu.

Izeddin îl scutură de umăr.

— Nu uita! Ai tăi, soția, copiii sunt în mâinile noastre…

— Nu uit, spune cu o voce moartă cneazul.

Întorcându-şi cu o zmucitură sălbatică roibul în spume Izeddin Bey se întoarce şi se pierde în codrul care vuieşte de urlete, gemete, şuier de săgeți, zgomot metalic de topoare izbind în scuturi…

— Platoşa, Măria Ta!… Un oştean bătrân, care-i evită privirile, îi întinde platoşa pe care e cizelat chipul îndurerat al lui Christos.

— Nu e nevoie, Duşane… şi cu un gest obosit, Stefan Lazarevici leapădă şi scutul. Îşi îndeamnă calul… Intră în râu,

murmurând: Dumnezeu să vă ajute, români…

— Iată ce soartă pregăteşte Sultanul supuşilor Săi, spune trist Mircea… Să moară de săgeţile fraţilor lor….

— Ce facem, Măria Ta?

Cu bărbia în piept, Mircea spune cu voce înecată:

— La Kossovo, de nevoie, a jurat credinţă Sultanului… Iar noi, de voie, am jurat credinţă acestei ţări. Fiecare cu soarta lui…

Şi încet ridică mâna…

Un val de săgeţi se abate asupra sârbilor care au ajuns în mijlocul râului.

Cu un zâmbet fericit, Stefan cade de pe cal. Mai poate să strige, înainte de-a fi luat de apele care s-au înroşit de sânge:

— Acum… sunteţi dezlegaţi! Faceţi cum vă porunceşte inima!

Chiuind oştenii sârbi se întorc şi se năpustesc asupra, turcilor de pe malul celălalt…

*

La început, lupta între cele două vlăstare domneşti s-a desfăşurat după regulile cavalereşti ale vremii: asalturi cu sulițele, primite în scuturi, fente, depărtări, noi asalturi… Pe urmă sângele tânăr îşi spune cuvântul: lăncile mânuite cu furie se frâng; îşi smulg spadele. Mihail una dreaptă, de modă apuseană, Soliman una curbă, cu tăişul lucind albăstriu. Loviturile cad pe umerii de oţel ai platoşelor, caii nechează, se ridică în două picioare…

Deodată, într-un corp la corp, Mihail leapădă sabia, care-i atârnă de şnur pe încheietura dreptei, şi cu stânga smulgându-şi buzduganul, îl răstoarnă pe Soliman de pe cal…

În clipa aceea ienicerii leapădă palanchinul de bambus, care se sfarmă în bucăţi, acoperind cu mătăsurile fâlfâinde pe cei doi fii ai sultanului care ţipă îngroziţi şi la un răcnet ascuţit al muezinului: „Prindeţi-l viu!” se năpustesc într-o ordine desăvârsită, ca la paradă.

Tânărul voievod Mihail pare pierdut. Dar din tufişurile împrejmuitoare se ivesc câţiva oşteni de ţară în frunte cu Simion Ciungul care cu barda lui face roată însângerată în jur.

— Scoate-l de aici pe Măria Sa! strigă el unui ostean cu faţă rotundă, Ene Udobă care îl ia pe Mihail în braţe, chiar în clipa când căluţul lui se abate pe o parte.

Târându-se pe brânci, printre picioarele luptătorilor încleştaţi, muezinul îl scoate pe Soliman Çelebi din vălmăşag… Dar amândoi tinerii se împotrivesc din răsputeri…

Din nămol, de sub sfărâmăturile palanchinului, Mehmed –

fiul cel mai mic al lui Bayezid – priveşte sângeroasa încăierare. Țipă îngrozit, îşi ascunde fața în palme…

Câțiva ieniceri, rămaşi necăsăpiți, se retrag luând cu ei pe tinerii prinți otomani…

Rămas stăpân pe câmpul de bătălie, Simion Ciungul pune jos – o clipă – securea însângerată, îşi şterge fruntea leoarcă de sudoare şi sânge şi spune simplu, doar atât:

— Apoi aşa…

Mircea e aplecat asupra fiului său Mihail, din umărul căruia iese pana rupta a unei săgeți.

— Te doare?

— Nnu…

— Atunci strânge dinții, că o să te doară! Şi cu o mişcare scurtă, i-o smulge… Tânărul îşi muşcă buzele, dar nu scoate un geamăt.

— Bine, zice Mircea, bine… şi se întoarce repede, deoarece o subțire pânză de lacrimi i-a spuzit ochii. …Cum te cheamă? îl întreabă el pe Udobă, care – cu privirile plecate, stă în genunchi în fața lui.

— Udobă Ene…

— Îți dăruim moşia noastră Nucet… Să fie trecut în rândul cinului boieresc.

— Tată… strigă Mihail, cu voce slabă din pricina pierderii de sânge, nu el, unul Ciung.

Dar Mircea nu-l aude. Ene Udobă îi sărută mâna; un căpitan ud leoarcă, îşi opreşte calul în fața lui şi-i spune gâfâind:

— Măria Ta, am izbutit să trecem pe malul celălalt, nevăzuți, nesimțiți…

— Rămâneți acolo. Când veți auzi trei sunete de corn, să porniți cu mare glas…

Muezinul care, ca o fantomă neagră, străbate haoticul câmp de luptă, în care pâlcurile din ce în ce mai risipite nu pot ține legătura şi nici nu ştiu care unde se află, – se apropie de Neagotă care dintr-un loc mai ferit, priveşte neliniştit bătălia de soarta căreia atârnă şi soarta lui.

Muezinul, cu priviri aspre, îl salută totuşi cu mâna la frunte, gură şi inimă. Neagotă se înclină adânc la rândul lui.

— Te ții deoparte, Neagotă-Bey… Ori poate aştepți să vezi de care parte se înclină talgerul balanței?

— Măria Sa, Luminatul Sultan însuşi a binevoit să-mi poruncească…

— Da. Ştiu. Viața ta ne este prețioasă… şi totuşi… Văd că voi ghiaurii vlahi, sunteti arcaşi neîntrecuți. Dovedeşte-mi.

Face un gest. Din spate cineva-i întinde un arc din lemn preţios şi o cucură bogat, împodobită.

Neagotă ia arcul îşi mijeşte ochii. Îl vede, de cealaltă parte a râului pe Vornicul Aldea, care rânduieşte călărimea... Ocheşte îndelung. Zbârnâind săgeata pleacă...

Se înfige cu un bufnet surd în pieptul bătrânului vornic, la încheietura platoşei. Aldea alunecă încet de pe cal, murmurând: „Primeşte-mă, Doamne la tine!"

— Neagotă-Bey, spune cu un surâs veninos muezinul, m-ai încredinţat că eşti un arcaş de seamă... şi totodată credincios nouă. Poeţii noştri vor cânta această faptă de arme. Să nu rămână necunoscută. Ar fi păcat...

O linişte ciudată s-a lăsat pe neaşteptate...

De pe înălţimea de unde a condus bătilia Mircea îşi scoate încet, solemn spada mare de luptă.

Priveşte lama lată pe care se răsfrâng razele apusului...

În clipa aceea, de undeva, răsună – limpede – trei buciumări prelungi, de corn. Îi răspund altele trei, din altă parte... Apoi altele...

— Şi acum, cu Dumnezeu înainte!

Un strigăt uriaş se ridică din toate părţile şi din codrii neîncepuţi de la facerea lumii, ies oştenii Ţării Româneşti...

Într-o pulbere de apă spulberată Mircea trece Argeşul, prin vad, urmat de călărime; izbeşte zidul albastru al ienicerilor, care se frânge, ca un perete de sticlă...

Arcaşii săgetează în plin fără întrerupere, încât cerul e negru de mulţimea săgeţilor şi vâjâitul lor pare un cântec aspru, prelung, înfricoşetor. Goluri mari se deschid în rândurile otomanilor, care încearcă să găsească adăpost în sânul pădurii. Dar pădurea le e străină, duşmană. De peste tot, din tufişuri, din arbori, din râpe, din văgăuni ascunse îi pândeşte şi-i loveşte moartea...

Sultanul Bayezid şi-a pierdut calmul de conducător până acum pururea victorios; strigă porunci dezlânate în stânga, în dreapta...

— Nu vă daţi bătuţi! în curând vine noaptea... şi la adăpostul ei... încurajează şi Izeddin pe ienicerii care s-au strâns, cerc de oţel în jurul sultanului...

În clipa aceea, pe o înălţime, se iveşte Mircea. Armura străluceşte ca argintul, în razele de pe urmă ale soarelui.

— Trebuia să-l ucizi pe Emirdji, când l-ai avut în mâini, spune muezinul.

— Poate... Poate că ai dreptate...

O săgeată se înfinge în gâtul nobil al calului sultanului.

Bayezid îngenunchiază lângă frumosul animal, îi sărută botul; se ridică cu ochii însângerați de oboseală, de mânie, de umilință…

Bayezid, muşcându-şi buzele până la sânge, dă semnalul retragerii. Cercul de ieniceri se formează tăcut în jurul lui şi al fiilor săi, apoi începe să se mişte încet, ca un arici uriaş…

De pe un deal, acoperit cu mărăcini şi arboret, călăreții lui Coman se năpustesc asupra acestei fortărețe mişcătoare, dar sunt respinşi, nu pot clătina ordinea rândurilor dese…

Pe malul Argeşului „oastea de țară“ culege fugarii turci, grupurile răzlețite, care cad în genunchi, cerând îndurare…

În locul călărimii, arcaşii preiau lupta cu careul ienicerilor, pe care îl comandă Izeddin.

Rândurile se răresc.

— Stăpâne, imploră muezinul, văzând că Bayezid se pregăteşte să se arunce în luptă… scapă-ți viața neprețuită! Datoria acestor câini e să moară, apărându-te! Nu-ți da morții urmaşii, nădejdea sfântă a Islamului…

O clipă pare că Bayezid îi va reteza capul. Apoi, privind cerul pe care se alungă norii înserării, străpunşi de săgețile ce curg fără încetare, scoate un strigăt lung, de obidă, ca urletul unui lup şi întorcându-şi calul porneşte în goană, urmat de câțiva călăreți uriaşi ce duc în brațele lor pe fiii sultanului.

Un semn al lui Izeddin şi careul de ieniceri se desfăşoară într-o linie. Scuturile alcătuiesc un zid de oțel, herisat de vârfurile sulițelor.

— Haideți! zice Mircea, simplu şi, primul, se avântă. asupra acestei ultime bariere vii.

Ciocnirea e cumplită; zidul ienicerilor e spulberat de izbitura de berbec a călărimii de fier. Călăreții încep să-i culeagă în vârf de suliță, în ascuțiş de spadă, aşa cum fug, care încotro, aruncându-şi armele şi căutând scăpare în apele râului, de unde îi culeg arcaşii…

Unii, nevoind să cadă prinşi, îşi iau viața. Alții, strigând: „Aman!” se dau în mâna învingătorilor…

În fața lui Mircea e adus Izeddin, sângerând din zeci de răni. Încet, foarte încet, sub presiunea mâinii boierului care-l ține de ceafă, se lasă într-un genunchi şi pleacă fruntea.

— Nu ți-am spus? întreabă încet Mircea. Vocea abia i se aude din pricina coifului cu pană lungă, neagră… Dă-i drumul Dragomire, dă-i drumul să-se ducă. Eşti slobod…

— De ce? nu se poate opri să nu întrebe Izeddin, care nu poate să-şi creadă urechilor.

— Ca să ții minte… Să dea Dumnezeu… al nostru… al

vostru… să țineți minte…

Încet, cu mişcări foarte ostenite, Mircea îşi scoade coiful; îl dă unui paj tânăr, care-l ia cu smerenie. Fața îi e brăzdată de dâre adânci, părul i-a încărunțit la tâmple, dar ochii lui au o ciudată seninătate, ca şi cum ar fi fost spălați de o apă curată… Spune doar:

— Aşa! şi ca un pălmaş ostenit, îşi şterge fruntea cu mănuşa de oțel. Apoi îşi îndeamnă calul spre apă, dar sforăind, acesta îşi vâră doar botul în unda înroşită, apoi nechează şi-şi scutură capul, scârbit parcă…

Uralele oştirii învingătoare se ridică spre cerul înstelat.

*

Zorii cenuşii, zori spălăciți… Focul s-a stins. Numai ochii micului Vlad ard ca doi cărbuni:

— Şi-apoi? I-ai zdrobit pe toți? I-ai înecat în Dunăre?

— Nu, răspunde bătrânul Mircea, jucându-se cu o crenguță în jarul de sub cenuşă. I-am bătut noi la Rovine, dar tot rămăseseră de câteva ori mai mulți decât noi… L-au pus domn pe Neagotă… Iar eu m-am dus în cetatea mea din Ardeal, la Făgăraş…

*

Crestele înzăpezite ale Carpaților, în soarele dimineții.

În brațele lui Mircea, legănat de mersul domol al calului, Vlad doarme, sau pare că doarme, deoarece, deschizând pe neaşteptate ochii, spune cu un glas limpede:

— Bunule… eu ştiu de ce m-ai furat de-acasă… şi de ce m-ai adus pe locurile asta… şi de ce mi-ai povestit cum a fost…

— De ce, mânzule?

— E taina mea! Ce fel de domnitor voi fi eu, dacă-mi vând tainele?

Simion şi Mezea se uită unul la altul – încremeniți.

ÎN ARDEAL

Cetatea Făgăraşului, 1396-97.

De pe crenelurile celui mai înalt turn, Mircea priveşte colinele peste care viscolul alungă lungi trâmbe de zăpadă, ca nişte fiinţe, albe, de pe altă lume.

E în capul gol, copleşit de gânduri; la tâmple i-au apărut multe fire cărunte…

… Soarele puternic, năbădăios al primăverii, pe crengile în floare, pe vârfurile încă înzăpezile ale Carpaţilor…

… Castelul Făgăraşului profilat pe cerul fără nor al verii, unde se roteşte un corb, pe pale de vânt…

… Undeva, în desişul înverzit al codrilor, Mircea îşi instruieşte o mică oştire. Îi învaţă pe oameni meşteşugul săbiei, arătându-le cum se despică un trunchi – dintr-o lovitură piezişă…

Corbul se leagănă în tării, plutind pe undele vântului…

Un copilandru îşi azvârle de pământ căciula miţoasă, apoi încordează un arc scurt, tătărăsc. Săgeata pleacă şuierând. Străpuns, corbul cade la picioarele lui Mircea.

— Cum te cheamă flăcău?

— Iancu, Măria Ta, spune tinerelul, punând un genunchi la pământ.

— Şi de unde esti tu?

— Din Hunedoara, Doamne!

*

Altă iarnă…

Pădure troienită de zăpadă aşternută grea. Se aud lătrăturile aţâţate ale copoilor, apoi în nor de pulbere albă spulberată se iveşte mistreţul, namilă, cu coama înfoiată, cu botul în spume şi cu colţii tăioşi…

Stă o clipă nemişcat, apoi, cu un grohăit mânios, se repede…

…în lancea de vânătoare a lui Mircea care – călare – nu se clinteşte sub izbitură…

Zbaterea animalului străpuns de moarte.

…La un foc năpraznic, mistreţul întreg, tras pe o frigare uriaşă, este învârtit cu pricepere de Mezea, care-l stropeşte mereu dintr-o cană cu vin roşu.

Mircea petrece în mijlocul oştenilor: cei mai mulţi sunt tineri, nestăpâniţi; se uită la el ca la Dumnezeu.

Înotând prin zăpada înaltă care-i înroşeşte picioarele goale, numai în sandale de lemn, un călugăr dominican se iveşte –

pasăre neagră şi albă – în dordora focului.

— A sosit oastea lui Sigismund, părinte Franciscus? sare Mircea în picioare.

— A sosit însăşi Majestatea Sa, spune – de sub glugă – dominicanul.

— Calul! porunceşte Mircea…

În aceeaşi clipă, Mezea i-l înfăţişează, înşeuat.

Mircea străbate în goană cadrul troienit sub razele reci ale lunii.

Toate ferestrele castelului – ce se profilează negru pe cerul înstelat – licăresc sărbătoreşte.

Mircea străbate coridoarele întunecate. Arcaşi din suita regelui Sigismund, ca niste stane de piatră, stau de strajă. Pe măsură ce înaintează, Mircea se întunecă la faţă: pare că oaspeţii i-au ocupat casa.

În faţa unei uşi grele de stejar, deasupra căreia e stema Ţării Românesti, doi oşteni – cât doi urşi – încrucişează lăncile închizându-i drumul.

— În casa mea? răsună, amplificată de zidurile groase, vocea mânioasă a lui Mircea. Cu o singură mişcare a ambelor braţe îi face să zboare în lături din faţa lui.

Deschide uşa cu zgomot: odaia e plină de aburi albicioşi. Sigismund se îmbăiază. Barba lungă, udă, îi atârnă ca o frânghie despletită.

— Dragul meu Prinţ! ridică el braţele lungi, subţiri, albe. Frigul şi osteneala drumului mi-au rebegit măduva oaselor! Vino! Vino! Sunt nerăbdător să…

— Voi aştepta ca Majestatea Ta să-şi recapete puterile! spune Mircea. Se întoarce scurt şi iese.

Slujit de călugărul dominican – a cărui faţă nu se vede pe de-a-ntregul din pricina glugii, Sigismund se restaurează copios. Poartă un caftan de mătase verde, căptuşit cu jder; e volubil, vorbeste sprinten, dar cu o voioşie silnică, pe care se sileşte s-o ascundă cât mai bine. În faţa lui, Mircea, în straiele cu care a fost la vânătoare, nu se atinge nici de mâncare, nici de băutură.

— Ca să adun o oaste… O oaste capabilă cel puţin să-l înfrunte pe infidel… dacă nu să-l şi învingă… he… eheu… trebuie să stăpânesc mai întâi credincioasa nobilime maghiară… A cărei fire nesupusă şi rebelă, moştenire a lungii peregrinări prin deserturile Asiei… mă sileşte ca… în loc să vin aici, în Făgăraşul tău, cu ajutorul promis… să-ţi cer eu adăpost… pentru un timp… Sub privirea grea a lui Mircea se tulbură, dar îşi revine îndată.

— …până când trimişii mei vor izbuti să-l convingă pe Vladislav că niciodată n-am nutrit gânduri duşmănoase, ori pofte față de Polonia… Cu ajutorul lui voi potoli răscoala nobililor mei… şi apoi… Ridică, cu un gest grațios, cupa împodobită cu pietre scumpe. Apoi vai de pielea murdară a infidelului! Până atunci… Să bem!

— Şi să ne recomandăm Providenței Divine… murmură călugărul dominican.

— În orice altceva, chiar cu toată vistieria mea, dealtfel cam secătuită, îți sunt la dispoziție, scumpul meu Prinț…

— Aş avea nevoie de acest călugăr, a cărui sfântă viclenie…

— *Ad majorem Dei gloriam*, şopteşte călugărul, cu obrazul umbrit de glugă.

— …o prețuiesc foarte…

— Ti-l dăruiesc! face un gest larg Sigismund.

*

Zi însorită de iarnă.

Îmbrăcat într-o armură argintie, purtând pe tunică herbul Țării, Neagotă călăreşte alături de pater Franciscus, acesta din urmă pe spinarea neînşeuată a unui biet asin.

În spate urmează o mică suită în care se distinge, prin gălăgie şi exuberanța gesturilor, Ene Udobă. Acesta, ca orice parvenit, se împăunează într-o armură cu intarsii de aur.

— Sfinte Părinte, zice Neagotă, căutând să fie subtil, nu ne lua curiozitatea în nume de rău… Cam la cât se ridică oastea pe care Majestatea Sa regele Sigismund ne-o va încredința întru zdrobirea Semilunei?

— Cincizeci de mii de oameni aşteaptă, în arme, dincolo de acei munți… întinde mâna călugărul spre crestele apropiate ale Carpaților.

— Solia sfinției tale ne-a făcut multă plăcere… Vei spune Majestății Sale că ne-am grăbit să-i depunem omagiul şi să-i jurăm credință, îl concediază Neagotă, întinzându-i mănuşa de oțel, asupra căreia călugărul, cu fața mereu umbrită de streaşina glugii, se pleacă smerit. Apoi rămâne în urmă, făcând loc lui Udobă, pe care cu un gest scurt, poruncitor, Neagotă l-a chemat lângă sine…

Proaspătul boier e însă îngrijorat.

— Măria Ta… Măria Ta… dacă află păgânul… ne şterge de pe fața pământului!

— He, he… râde superior Neagotă, mă Udobă, mă! tu crezi că eu sunt prost ca tine? De ce crezi că am stăruit ca închinarea către Sigismund să aibă loc nu în castelul meu din Făgăraş… ci aici, în păduri, unde numai tufele şi Dumnezeu ne

văd?

— Să nu afle Sultanul…

— Ba dimpotrivă! Voi avea eu grijă să afle! Că Sigismund al Ungariei mă momeşte cu oaste… cu bani… dar eu rămân credincios.

— Pricepi?

— Ba!

— Cască ochii şi urechile! Iar Sigismund ni-l va aduce plocon pe sărmanul nostru văr Mircea… asa că şi din partea asta vom avea linişte şi pace… Mă, trebuie să ştii să te pui bine şi cu unii şi cu alţii… Numai aşa vom avea linişte şi pace…

— D'apoi că de asta avem nevoie Măria Ta… Când să ne bucurăm de viaţă, că una avem?

Grupul de călăreţi înaintează pe zăpada-fecioară.

Şi deodată, din adâncul codrilor troieniţi răsună zvon de bucium. Îi răspunde altul, altul… Pădurea pare că se trezeşte – şi că ceata lui Neagotă e înconjurată din toate părţile. Caii sforăie neliniştiţi…

În cealaltă margine a largii poiene în care am intrat, un cavaler în armură neagră.

— Înaintaţi… spune călugărul lui Neagotă.

Acesta îşi îndeamnă calul, care păşeşte în pas săltat pe zapada neîncepută.

Cavalerul negru vine spre el.

— Ilustră Majestate… începe Neagotă, dar cuvintele i se îneacă în gâtlej. De sub viziera ridicată a coifului cu pană neagră îl privesc ochii trişti şi neîndurători ai lui Mircea.

— De ce te-ai oprit, vere?

Deznădăjduit, Neagotă se întoarce; dar suita a rămas la marginea pădurii şi pe zăpadă se văd numai urmele calului său. Urme fără întoarcere.

Din pădure ies arcaşii ardeleni. Poartă straie verzi şi căciuli albe de oaie; abia se desluşesc de brazi… O săgeată din arcul tânărului Iancu retează pana albă a coifului lui Neagotă.

— Tragi spada, ori poruncesc oamenilor să te omoare ca pe un câine, cu pietre?

Încet, împotriva voinţei, Neagotă îşi scoate spada.

În clipa următoare o grindină de lovituri se abate asupra, scutului său, care zboară în lături dizlocându-i braţul, asupra umerilor, coifului pe care nu izbuteşte să şi-l apere cu spada.

În tăcerea pădurii, zăngănitul fierului, încrucişând fierul, răsună strident…

Cu o lovitură năpraznică, Mircea îl face să zboare din şea…

Neagotă cade, bufnind surd, în zăpadă.

Mezea a apărut lângă el. În dreapta îi luceşte stins lama lată a mizericordiei.

— Ia-l de aici! Du-te, nemernicule, să-ți ascunzi ruşinea încotro vei vedea cu ochii!

Mezea îl apucă de un picior şi-l târăşte prin zăpadă.

Încet, Mircea se îndreaptă spre ceata de însoțitori ai lui Neagotă. Ține moale spada care-i atârnă pe lângă picior.

— În veci să trăiască Măria Sa, domnul şi stăpânul nostru Mircea Voievod! răcneşte Ene Udobă din răsputeri şi vine repede sub scara lui Mircea, lipindu-şi buzele de piciorul lui, încălțat în oțel: Cât te-am asteptat, Măria Ta... cât te-am aşteptat...

Mezea leapădă pe Neagotă la marginea, pădurii de brad.

*

Acelaşi castel al Făgăraşului. 1417.

O masă foarte lungă. La un capăt Mircea, la celălalt Vlad, cu bărbia în palme.

— Eu nu l-aş fi iertat, spune copilul serios.

Mircea, gânditor:

— Cel mai greu lucru, când domneşti, este să ştii când trebuie să ierti. Şi când nu...

— Şi acuma... unde e acuma Neagotă? Cu acelaşi ton egal, Mircea spune;

— La moşia paharnicului nostru Udobă. A venit în țară pe ascuns... să fie la îndemâna Turcului... Împarte dregătorii boierilor. Mai mănoase decât cele cu care i-am miluit eu...

Înainte ca Vlad să poată zice ceva, sunete înalte şi ascuțite de trompete răsună, părând că vor dărâma pereții castelului.

Pârcălabul cetății – albit de ani – se iveşte speriat în uşă:

— Măria Ta... trimişii regelui Sigismund!

În aceleaşi armuri, cu capetele închise în aceleaşi coifuri cu penaj, făcând să duduie podelele sub greutatea fierăriei ce-o poartă în spinare, zăngănindu-şi cu trufie pintenii uriaşi, vociferând plini de entuziasm şi cutezanță... se ivesc cavalerii apuseni, cruciați fără cruciadă... Vlad e foarte impresionat; în schimb, Mircea, ascunzând sub mustața albă un surâs îngăduitor, se îndreaptă spre ei, cu brațele ridicate într-un gest larg de bun venit...

Unul dintre ei înaintează, îşi scoate coiful a cărui pană, neobişnuit de lungă, se târăşte pe jos, îl înmânează unui paj care – respectuos – îl primeşte îngenuncheat; e negricios, chior de un ochi, cu o grozavă mustață sură. Cu o voce care răsună ca un clopot dogit:

— Sunt Gonfalonierul Giovanni-Gianbattista Bellagamba da

Rimini. Majestatea Sa Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei al al Bohemiei…

Mircea îi ia repede vorba din gură:

— …este foarte ocupat cu dezbaterile Conciliului de la Constanza, menit să pună capăt schismei dintre sfintele Biserici ale Romei şi Constantinopolului, ca în sfârşit, cu puteri unite şi într-un singur spirit, să ne putem apuca să începem a cugeta ce-ar fi de făcut ca să găsim o cale ca să nu stricăm înțelegerea…

Gonfalonierul italian a rămas cu gura căscată…

Mircea îl priveşte cu bunătate, ca pe un copil mare.

— Ca semn de prețuire, se înfoaie iarăşi cavalerul, Majesta Sa, vă trimite acest portret…

Doi paji înaintează cu pas elastic. Aşează şi dezvelesc un mare tablou care-l înfățişează pe Sigismund împodobit – cu toate semnele exterioare ale puterii şi măreției – şi chipul foarte tânăr. Mircea cercetează darul, cu atenție.

— Cu prietenul nostru Sigismund s-a petrecut – pare-se – o minune… Timpul n-a trecut peste el. Arată, şi acum, ca la douăzeci de ani.

Un cavaler pufneşte în râs…

Gonfalonierul începe din nou, cu emfază:

— Vă trimite acest portret…

— …Şi pe noi! zbiară bătrânul mareşal de Marigny, înaintând semeț. Ajunşi la capătul vieții pământeşti, am venit să murim pentru Sfânta Inimă a Fecioarei şi rănile Mântuitorului…

— …să ne punem spadele şi viețile… continuă cu capul scuturat de un tremur, Guy de la Tremouille.

— …în slujba Majestății Tale, Mircea, apărătorul Creştinătății! – strigă cavalerul von Reichtingen.

Toți îngenunchează în acelaşi timp.

Mircea e înduioşat:

— Viteji cavaleri, floare a Apusului… cum-necum… în toate bătăliile noastre… voi cel puțin ne-ați fost alături… Să ne veselim, aşadar, înainte de cea din urmă luptă cu femeia cu coasă, ce nu ne va ierta, pe nici unul…

— Vivat! Crescat! Floreat!

Spadele lungi sunt smulse din teacă. Strălucesc în lumina lumânărilor. Fețele bătrâne, purtând cicatricile anilor şi ale războaielor, strălucesc şi ele.

*

Masă întinsă.

Trubadurii se întrec în cântarea virtuților şi a faptelor de

arme. Masa se încovoaie sub bunătățile robuste, pe măsura poftei acestor luptători – care s-au şi luat la harță – nici unul nevoind să pară mai prejos decât celălalt.

Vlad îi soarbe din ochi, pierdut de admirație, când bunicul său îi şopteşte, făcându-i cu ochiul:

— Hai, e vremea…

Şi nebăgați în seamă, se ridică de la masă şi se strecoară afară.

Străbat lungile şi întunecatele coridoare. În curtea interioară, îi aşteaptă Mezea şi Simion, cu caii.

— Bunule, noi unde, păcatele mele, ne mai ducem?

— Să petrecem în altă parte!

PEDEAPSA

La una din moşiile lui Ene Udobă, nunta fiicei lui Iercău – Roxana – cu feciorul lui Ene, cavalerul Aliman, cel umblat pe la curți apusene să învețe bunele purtări – cele de cuviință.

Mireasa, negricioasă ca tatăl ei, care o soarbe din ochi, e topită după mirele vădit plictisit.

Boieroaice bine împlinite presară boabe de grâu peste creştetele mirilor, cântând din răsputeri…

Oaspeții înfulecă de zor. Un lăutar proslăveşte fapte de arme.

Iar atunci sluger Iercău
Cu-a lui sabie în mână,
Ajutat de Dumnezeu
Bătu ordia păgână!
Alelei şi foaie verdeeeee

— Da' unde, Doamne iartă-mă, se'ntâmplă una ca asta? sare Ene Udobă, beat cât cuprinde, că domnia-ta, slugere, şi dragă cuscru mare, erai cu proviantul ostirii, cu zahereaua… Ehei! zbiară el pe neaşteptate – şi vocea i se frânge, pițigăindu-se; îşi dezvăluie pieptul: … eu să vă arăt rănile ce-am dobândit! Eeeh! scrâşneşte el din dinți – şi lăutarul acompaniază – vultur am fost şi vultur am zămislit! Să-l iubeşti şi să-l cinsteşti, noră!

Nora îşi culcă, sfioasă, tâmpla pe umărul lui Aliman, care surâde cu toată potcoava dinților.

— Să lăsăm tinerii cu ale lor… răsună glasul cam hodorogit al lui Neagotă. A îmbătrânit urât. E gros. Peste pleşuvie si-a adus cu migală şuvițe albe şi poartă – ca s-o ascundă şi mai bine – o coroniță de aur, ca Iulius Caesar. Guşa-i atârnă… Numai îmbrăcămintea e strălucitoare: purpură, țesături în fir de argint, lanț gros cu cruce bătută în nestemate, cizme de marochin cu vulturi la genunchi… Tinerii cu ale lor, iar noi cu ale noastre!

— Cum porunceşti Măria-Ta, cum binevoieşti a porunci! zice Iercău, cu ochi lunecoşi.

— Doamne! Să ne vedem odată scăpați de nebunul bătrân şi cu Măria Ta pe tron… să putem răsufla şi noi uşurați… Că de ce am luptat dacă nu să ne bucurăm în tihnă de rodul trudei noastre? se jeluie Udobă. Şi văzându-l pe Iercău cu câtă pioşenie îl priveşte pe pretendent, îşi compune o înfățişare şi mai plină de admirație.

Neagotă tuşeşte, dregându-şi glasul. La un semn răstit al lui Ene Udobă, cântecele şi vorbele încetează.

— Mă întorc de la Constantinopol. Oraşul atârnă de un fir de păr!... Când vrea măritul Sultan, atunci îl ia!

— Precum prea bine ziceți! – strigă Iercău, sculându-se în picioare.

— Regele ungurilor e în harță mare cu regele polonilor... au ei grijile lor. Ce le pasă de noi?

— Când vă aude omul, i se ia ceața de pe ochi! zice Udobă.

— Şi atunci, noi, viermii pământului... noi să ne dăm mari? Să ne luăm de piept cu Puteri nebiruite?

— Aşa-i! Aşa-i! De ani de zile numai la asta gândim şi noi... Da' n-am avut cui spune...

— Țara are nevoie de liniște... şi de un domn care să nu le facă pe toate după capul lui... ci după sfatul boierilor săi, căci ei, şi nimeni altul sunt temelia țării!

— Cuvinte de aur! se precipită Iercău să-i sărute mâna.

— Măria Ta eşti acela! Veşnic am spus-o! îi sărută cealaltă mână Ene Udobă; apoi, cu toată greutatea trupului rotofei, sare ca o minge, îi ia în brațe pe cei doi miri, îi sărută lipicios:

— Creşteți şi vă înmulțiți şi stăpâniți pământul!

— Ho, paharnice! Nu huli! zice un preot, slab ca o scândură. Astea le-a spus Dumnezeu lu' Adam şi Evei!

— Da' ce? Pe moşia mea nu-s eu Dumnezeu?

Zbârnâind ca un bondar, o săgeată îi zboară cupa din mână.

Uluiți, Udobă şi mesenii săi văd cum în fiecare fereastră s-a ivit un cap de oştean cu priviri rele.

Neagotă, livid, face încercări deznădăjduite să se ridice din jilț.

— M-ați atras în cursă, nemernicilor! bâiguie el.

Se aud pinteni, zăngănind rar, tot mai aproape.

Mircea se iveşte în pragul uşii – bătrân, drept ca un stejar, cu ochii scăpărând. E atâta măreție în înfățişarea lui, încât – pe rând – toți cad în genunchi, pe locul unde se află fiecare.

— Vere Neagotă... o dată te-am iertat... Poate de atunci ai deprins... pe unde vei fi umblat... meşteşugul armelor...

Şi îşi scoate spada din teacă.

Cu o sforțare supraomenească, Neagotă încearcă să se scoale din jilț. Un geamăt îi scapă printre dinții încleştați de groază. Cade pe masă. Capul îi sună ca o bilă de lemn. Simion Ciungul îl scutură de umărul gras, inert.

Îi vâră mâna sub tunică, la piept.

— O crăpat inima-n el... spune firesc.

— N-avea ce să-i crape! spune Mircea scurt.

Se întoarce spre Iercău şi Udobă, care au căzut în genunchi. Udobă plânge cu sughițuri.

— Iertare, stăpâne milostiv… Mi s-au tulburat minţile… N-am ştiut ce fac…

Iercău se zbuciumă să-şi găsească graiul:

— Măria Ta! Eu l-am atras la nunta fetei mele, ca să ți-l dau în mână…

O clipă pare că Mircea îl va tăia pe loc.

Se stăpâneşte cu greu.

Roteşte priviri cumplite.

Şi deodată privirea i se luminează: l-a văzut pe Vlad:

— Judecă-i tu!

Un murmur de uimire, repede stăvilit de privirea înghețată a lui Mircea.

O uluitoare schimbare se petrece în ființa copilului. Îşi îndreaptă umerii. Pare a creşte.

Păşeşte în față; face un semn spre mesele încărcate cu resturile festinului.

— Faceți curățenie!

Oştenii răstoarnă mesele, cu tot ce e pe ele: le aruncă pe ferestre afară, în curte, unde se sfarmă.

În curte, slugile se năpustesc asupra resturilor. Cu o lovitură grea… Mezea zboară o halcă de carne din mâna unui hămesit:

— Ce? Eşti câine să mănânci rămăşițe?

Încăperea, goală acum, pare mai mare.

Un jilț la perete, în care stă Mircea cu bărbia în pumn.

Alt jilț – în mijloc – în care trupul lui Vlad pare că se pierde.

În fața lui, cu mâinile legate, cei doi trădători.

Vlad trage cu ochiul spre bunicul său, apoi… îşi propteşte şi el bărbia în pumn.

— Dezlegați-i!

— De ce? se miră Mircea.

— N-am hotărât încă dacă-s vinovați ori ba!

Şi, pe neaşteptate, copilul se înfurie: – Şi dacă te amesteci, mă scol de-aici! M-ai pus să judec, lasă-mă să judec!

Mircea îşi ascunde zâmbetul, dar ochii i s-au umezit:

— Fii bun şi iartă, Măria-Ta, spune, cu gravitate.

Între timp, mâinile celor doi au fost dezlegate.

Vlad îi priveste lung şi ei nu pot suporta privirea curată şi străpungătoare a copilului.

— Cum vă cheamă?

— Ene Udobă…

— Ion Iercău…

— Ce rang aveți?

— Paharnic…

— Sluger, zice Iercău şi – întorcându-se spre Mircea; Măria Ta, eu l-am atras la nuntă, să ți-l pot da legat în mână…

Dar fața lui Mircea e ca o mască de piatră. Face doar un semn cu mâna că l-a lepădat de la el.

— Ce avere aveți? continuă, necruțător.

— Moşii…

— Câte?

— Unsprezece, zice Udobă.

— Opt, şopteste Iercău.

— Şi rangurile… moşiile… de la cine le aveți?

După o pauză – căci, cu groază, amândoi simt încotro îi trage logica necruțătoare a acestui copil – ei şoptesc:

— De la Măria Sa… Mircea Voievod…

— Nu se aude. Mai tare!

— De la Mircea Voievod! zice răguşit Iercău.

— Mai tare!

— De la Mircea Voievod! izbucneşte în plâns Ene Udobă…

Vlad se întoarce Spre Mircea:

— E bine?

— Ai poruncit să nu mă amestec.

Vlad se întoarce din nou către cei doi:

— Şi drept răsplată ați uneltit împotriva Măriei Sale, împreună cu Neagotă Trădătorul!

— Măria Ta… – se reped amândoi – … nu te grăbi… stai să vezi… ascultă-ne şi pe noi…

— Vă ascult: ați uneltit au ba?

— Măria Ta… se smiorcăie Udobă.

— Nu! Nu! Nu! se bate Iercău cu pumnul în piept.

— Atunci ce căuta aici?

— Ne era oaspete…

— Şi acela ce bea şi mănâncă la o masă… cu unul… cunoscut de toată lumea ca vânzător de țară… el, ce este?

Cei doi tac.

Vlad se ridică… Cei doi îngenunchează… Cu mâna stângă Simion îşi şterge o lacrimă: a venit clipa dreptății.

Ochii negri ai copilului au brusc o sclipire cumplită, ca şi cum s-ar umple de sânge:

— Să fie trasi în țeapă!

În încăpere au rămas numai bunicul şi nepotul.

De afară, se aud urletele cumplite ale celor doi supliciați.

Vlad – pe care Mircea îl priveşte cu o atenție încordată – tremură tot.

Se întoarce cu spatele spre fereastră… Nu mai poate răbda răcnetele sfâşietoare ale celor doi… Îşi astupă urechile.

Mircea vine lângă el şi – cu blândeţe dar ferm – îi ia palmele de pe urechi:

— Nu poţi lua hotărâri, fiul meu, mai ales privind viaţa oamenilor… şi apoi să-ţi astupi urechile… ori să fugi de răspunderea pe care ţi-ai luat-o…

Cu lacrimile curgându-i pe obraji, Vlad strigă:

— Erau vinovaţi! Îşi merită soarta!

Mircea îl ia de umăr şi-l duce la fereastră:

— Atunci n-ai de ce să te temi că vei visa urât!

Stau asa – un timp – unul lângă altul.

Şi deodată, se aude vocea – iarăşi vioaie ca un clopoţel de argint – a copilului:

— Bunule! Să-ţi spun taina pe care ţi-am ghicit-o… Vrei să faci pace dreaptă cu turcul… că ceilalţi îţi sunt de ajutor numai cu vorba… şi ai hotărât să mă trimiţi pe mine ostatec… că ţi-s drag şi ai încredere în mine… să-i pipăi unde-s slabi… şi când va veni ceasul, să ştiu cum să-i lovesc!… Aşa?

Faţa lui Mircea a devenit albă ca varul. Ochii i se umezesc. Încet, solemn, ia mânuţa lui Vlad, o sărută. Şopteşte: .

— Acum slobozeşte Doamne, pre robul tău!…

ÎNȚELEGEREA

Curtea de Argeş, 1418.

Într-o odaie de taină, cufundată parcă în pământ, ca un fund de fântână, marginită – sus – de o subțire balustradă de piatră, de unde vine o lumină împuținată. Mihail Voievod, a cărui întreagă înfățișare arată oboseala, nehotărârea, Sevastocratul Kondilas şi Izeddin-Bey.

Vorbeşte cu emfază şi inflexiuni abile, Kondilas:

— Aşadar iată: acestea sunt condițiile pe care Măritul Sultan Mehmed… uitând cu mărinimie că voievodul Mircea a sprijinit împotrivă-i, pe fratele său Musa…

Tot timpul, Izeddin întăreşte, dând din cap, cele spuse de Sevastocrat.

— Însuşi stăpânul meu… de Cristos iubitul şi de Cristos iubitorul Autocrat Manuel, vă sfătuieşte – prin gura mea nevrednică – să nu îngreuiați eforturile sale pentru statornicirea unei păci durabile… printr-o încăpățânare care vă va costa scump. Împăratul văzând că-i nesocotiți părerile, nu vă va sări în ajutor punând în cumpănă soarta țării sale…

Izeddin dă mereu din cap.

— Neînchinându-vă… veți arăta lumii că voi sunteți pricină de război, de necreştinească gâlceavă…

Mihail e întruchiparea nehotărârii chinuitoare. Îşi şterge mereu palmele asudate, îşi fereşte privirile. Vocea îi e uşor tremurată, ca şi cum ar ascunde sau ar stăpâni un plâns mocnit.

— Eu… chiar dacă aş da dreptate şi ascultare acestor cuvinte înțelepte… nu pot hotărî… Împart domnia cu tatăl meu, dar de fapt…

— De fapt – spune cu asprime Kondilas – singura piedică în calea păcii e voievodul Mircea!

Mihail nu răspunde. Coboară doar pleoapele în semn de încuviințare tacită.

— Care e mâncarea favorită a bătrânului voievod?

În clipa aceea, ca un răspuns, de sus, spada grea a lui Mircea cade pe masă.

Cei trei tresar. Îşi ridică privirile.

Încadrat de Mezea şi de Simion care poartă făclii Mircea, îi priveşte de la înălțime.

Cu un surâs uleios, Sevastocratul face o complicată reverență.

Mihail stă cu ochii plecați; pare că se roagă.

Izeddin, cu o umbră de surâs, se ridică şi se înclină.

— De ce râzi, Izeddin Bey?

— Pentru că soarta mea e să-ți cad mereu în mână. O să-mi da drumul şi de data asta?

Râsul lui Mircea trezeşte ecouri lungi... Se opreşte, deodată:

— Du-te şi spune stăpânului tău că asemenea lucruri cum e pacea ori războiul nu se hotărăsc prin interpuşi... Spune-i că sunt gata să-l întâlnesc... aşa cum se cuvine între doi oameni care au fost binecuvântați... sau blestemați de soartă... cu puterea de-a hotărî soarta altora...

*

Mircea stă singur în sala tronului, potopită de umbrele serii. Numai o singură făclie îşi joacă lumina părelnică pe pereții groşi.

Se aud paşi. Cu privirea în pământ, cu pleoapele plecate Mihail se apropie.

Se opreşte în fața tatălui său. Pare că va cădea în genunchi.

— Ridică-ți privirea, Mihaile, spune Mircea.

Şi... în clipa când îşi înalță fața, Mihail e altul! Toată moliciunea, nehotărârea au dispărut. Mişcările îi sunt vii, ochii strălucitori, buzele i se încrețesc într-un zâmbet, care se preface într-un hohot de râs ce trezeşte ecouri prelungi sub boltele afumate. Mircea râde şi el. Bate din palme. Spune unui slujitor tăcut care s-a ivit: Adu-ne cupe cu vin... A fost cam greu, fiule?

— Uh! face Mihail şi se şterge pe frunte, ca şi când ar fi tăiat lemne.

— Când domneşti trebuie să ştii şi să te prefaci, zice Mircea...

— Am învățat aşa de bine, că până şi nevastă-mea... crede că am uneltit împotriva tatălui meu...

— Înseamnă că nici ceilalți n-au bănuit nimic... E bine că i-ai putut pipăi... Îți multumesc, fiul meu, pentru slujba bine dusă la capăt... De ce oftezi?

— Feciorul-meu... s-a înmuiat de cât învățat să se ploconească...

— Să-l dai pe mâna lui Mezea, să-l dezvețe.

Beau un timp în tăcere.

— Ce-ai hotărât Măria Ta?

— Tu ce ai hotărî în locul meu?

Se privesc în ochi. Într-un târziu, Mircea spune:

— Aşa e... Ai dreptate...

*

Toamna a aruncat mii de culori peste luncile Dunării.

Un caiac de paradă, de pe bordurile căruia covoare scumpe

îşi înmoaie franjurile în apă… înaintează fără zgomot pe apa ce curge domol.

Sub un baldachin roşu, Sultanul Mehmed. În afară de tăietura bărbii şi a mustăților, e leit tatăl său Baiezid – dar fără eleganța şi nervozitatea de cal de rasă a acestuia, totul e moale – trăsăturile, mişcările, privirea alunecă, umerii sunt căzuți, ca şi cum povara ce-o poartă ar fi prea mare şi îmbrăcămintea, cu toată platoşa de argint cu intarsiuri complicate de aur, e prea efeminată: prea multe falduri de mătase grea… Izeddin, plin de satisfacție, se sileşte să n-o arate. Ar fi primejdios pentru viața lui.

Caiacul acostează pe malul unui ostrov împădurit.

Sultanul e coborât pe brațe.

O cărăruie, proaspăt bătătorită printre tufele sălbatice, duce la un luminiş unde Mircea, asezat pe o buturugă, aşteaptă. E îmbrăcat la fel ca acum douăzeci de ani, când a venit în cortul lui Baiezid. Se sprijină în marea spadă de luptă.

La ivirea Sultanului se ridică. Fața lui e de nepătruns.

Se înclină. Sultanul îl salută cu mâna la frunte, buze, inimă. Apoi, zâmbind, începe:

— Îmi amintesc de chipul Măriei Tale, deşi eram copil, când l-am văzut la Rovine…

— E bine că-ți aduci aminte, Măria Ta… Ne vom înțelege mai uşor.

Sultanul simte lovitura. Zâmbetul începe să i se şteargă de pe buze:

— Ce-ai venit să-mi ceri?

— Eu? Nimic – spune Mircea.

Sultanul îşi dă seama că nu se poate măsura cu el pe acest teren.

Se apropie, îi pune mâna pe umărul îmbrăcat în zale şi începe pătimaş:

— Voievodule Mircea, e vremea să ne înțelegem… Ce rost are să vărsăm sânge?

— Uneori are… spune încet Mircea.

— Ştii că eşti singur… în față, dincolo, e toată oştirea mea. Nu ştiu care va fi sfârşitul bătăliei… S-ar putea să învingi iarăşi. Şi?… Vom veni mai mulți… căci destinul Islamului e să meargă tot înainte… tot înainte… în clipa când se va opri fie numai să-şi tragă suflarea… e pierdut… Eşti un zid care ne împiedică… Vreau să-l ocolesc…

— Şi care-i prețul?

— Tratatul pe care-l cunoşti… Țara, se va cârmui şi mai departe după legile ei… domnitorul va avea dreptul să facă

război şi pace…acela de viață şi de moarte asupra supuşilor săi…

— De judecată!…

— Niciodată, nici o moschee nu se va ridica pe pământul Țării Româneşti…

Se opreşte – ca lovit de un gând ciudat.

— … nici dacă ai fi învingător, n-ai putea subscrie tratat mai priincios…

— Care-i prețul?

— Un semn al supunerii…

Sprânceana lui Mircea se încruntă; Sultanul spune repede:

— Al înțelegerii… Domnitorul va avea grijă să trimită Porții, în fiecare an, trei mii de piaştri roşii ai țării, 40 de şoimi şi 40 de iepe… Iar ca dovadă de încredere, un vlăstar din Casa Domnească va primi învățătură la curtea noastră…

Priveşte pieziş, tresare uşor: mâna înmănuşată în oțel a lui Mircea s-a întins spre el. O strânge, grăbit:

— Vă veți ține de aceste înțelegeri? întreabă Mircea.

— Eu, da…

— Urmaşii?

— Nu pot răspunde pentru ei… Tu poți pentru ai tăi? (Mircea tace).

— Îți voi trimite acest nepot, drag inimii mele. E mic, neştiutor întru ale vieții. Va fi mai primitor la ceea ce îi veți arăta…

— Voi porunci să fie instruit laolaltă cu fiii mei…

Se înclină unul celuilalt; îşi întorc spatele.

Barca Sultanului se apropie de mal. Izeddin îndrăzneşte:

— Fie-mi îngăduit să firitisesc pe Luminăția Ta, pentru supunerea, fără război, a lui Emirdji!

Sultanul coboară… Se întoarce spre Izeddin:

— Supunere?… strigă el. Apoi, pe neaşteptate cu un glas şoptit, făcând un semn spre Izeddin: Tăiați-i capul…

*

O plută pe care însuşi Vlad Dracul, fiul Domnului, bărbos, ciufulit, neîngrijit de atâta stat în tabără, dar cu colanul Dragonului pe piept, o împinge cu o prăjină lungă pe apele domoale, verzui ale Dunării.

— Ei, cum e Măria Ta? Ne măsurăm cu păgânul?

— Deocamdată nu, Vlade… Cât vom fi tari şi nedezbinați, n-o să îndrăznească… Nu poți face nimic împotriva unor oameni… care sunt gata să moară până la unul, decât să trăiască robi… Asta i-am învățat la Rovine…

— O să uite, tată şi Doamne…

— Se poate! Însemnat e să nu uităm noi. Noi şi urmaşii noştri…

Brusc se întoarce. Priveşte cu drag chipul asudat, bărbătesc al feciorului său mijlociu. Îi pune mâna pe umăr:

— Feciorul tău…

Ca atins de o presimțire rea, Vlad Dracul se întunecă.

— Ce e cu el?

Mircea îl priveşte lung; îi pune mâna pe umăr:

— Mi-e drag de el. Tare drag.

Pe malul mării care-şi întinde pânza albastră până în zarea părelnică, Mircea cel Mare, în armură argintie, dar fără coif, cu părul alb revărsându-i-se pe umeri…

La o oarecare depărtare – în spatele lor – Curtea… Mihail poartă şi el armură… Elisaveta nu înțelege nimic; îl priveşte cu spaimă pe fiul ei Dan şi el schimbat, într-o ținută de oştean tânăr, lipindu-se de umărul tatălui său, şi căutându-i privirile, ca şi cum acum l-ar descoperi.

Vlad Dracul, bărbos şi el în armură apuseană, strânge cu degetele înmănuşate în oțel brațul frumoasei sale soții care luptă cu plânsul.

— Copilul meu… copilul meu, şoptesc buzele ei roşii.

— Slujba țării, Doamnă, spune încet, dar ferm Vlad.

Boieri, cler…

În fața lui Mircea, Kondilas, plin de sine, fericit că şi-a dus cu bine la capăt misiunea şi poate a mai câştigat Constantinopolului câțiva ani de supraviețuire.

… între el şi Mircea, Vlad cel mic, viitorul Țepeş – în armură şi el.

Bunicul şi nepotul se privesc lung.

— Bunule, spune în şoaptă Vlad, n-am uitat nimic din ce m-ai învățat cu vorba şi cu fapta…

— Să nici nu uiți. Ți-am dat în păstrare moştenire scumpă. Cea mai scumpă.

— Ştiu, Bunule.

— Spune-o.

Cu glasul lui cristalin, dar ferm, Vlad rosteşte:

— Voievod şi Domn, singur stăpânitor a toată țara Ungrovlahiei şi a părților de peste munți, încă şi spre părțile tătărăşti şi herțeg al Amlaşului şi Făgăraşului şi Domn al Banatului Severinului şi de amândouă părțile peste Podunavia, încă până la Marea cea Mare! Am zis bine?

— Bine, nepoate…

De undeva, dinspre Mare, răsună trâmbițe. Sevastocratul se înclină grațios:

— Se ridică vântul, stăpâne… Pânzele corăbiei s-au umflat…

Nici Mircea, nici Vlad nu-i dau nici o atenție… N-au ochi decât unul pentru altul.

— Bunule!

— Zi.

— Mie-mi cam vine să plâng…

— Şi mie, spune Mircea încet.

— Atunci să ne luăm rămas bun, să nu ne facem de râs, bărbați în toată firea… Rămâi cu bine, Bunule…

— Umblă sănătos… Măria Ta…

Vlad surâde.

Curtea se înclină.

Vlad se întoarce. Porneşte spre malul mării, precedat de Kondilas care face temenele grațioase.

Clerul intonează cântece de slavă.

Fața împietrită a lui Mircea priveşte întinderea albastră a mării.

E seară… Cerul s-a acoperit de nori negri şi valurile se zbuciumă, înspumate.

Mircea cel Mare e tot acolo, cu părul lui alb fâlfâind în vântul dezlănțuit.

SFÂRŞIT

---

[1] Provizii de alimente (din latină)